

Bulletin advokacie

Rozhovor s Mgr. Monikou Šimůnkovou o Lince právní pomoci Nadace Naše dítě • Nezákonný odposlech advokáta
• Opravné prostředky ve vztahu k průtahům v soudním řízení • Vznik smluvního vztahu a bezdůvodné obohacení z hlediska formy právního úkonu • Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2007 •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

Kulatý stůl k reformě justice na půdě ČAK
(více na str. 4-5)

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Císař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec, JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
JUDr. Václav Mandák, CSc.,
doc. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
doc. JUDr. Jiří Pipek, CSc., JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD.,
prof. JUDr. František Zoulik, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:

ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného a balného. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamacemi při problémech s distribucí se
obracejte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura

IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na internetu.

Toto číslo vyšlo 19. března 2008 v nákladu
12 100 výtisků.

Obálka a grafická úprava:

IMPAX, spol. s r. o.

Fotografie na obálce:

Jakub Stadler

Tisk: Grafotechna print, s. r. o., Praha

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

úvodník

Karel Čermák: **Editoriál, tentokrát od kolumnisty** 3

aktuality

Kulatý stůl o reformě justice na půdě ČAK Ivana Cihlářová 4
**Stipendium pro mladé účastníky kongresu IBA 2008
v Buenos Aires** 7
**Práva dítěte jsou stále ještě Popelkou.
S Mgr. Monikou Šimůnkovou o Lince právní pomoci
Nadace Naše dítě** Iva Chaloupková 9

z právní teorie a praxe

články

shrnutí 14
Nezákonný odposlech advokáta Pavel Vantuch 15
**Opravné prostředky ve vztahu k průtahům
v soudním řízení** Eva Hubálková 25
**Potřetí k neplatnosti smlouvy o převodu
nemovitosti uzavřené povinným v průběhu exekuce**
Marek Andrášek 30
**Vznik smluvního vztahu a bezdůvodné obohacení
z hlediska formy právního úkonu** Karel Marek 31
**Postih jízdy pod vlivem alkoholu nebo jiné
návykové látky podle trestupkového zákona**
Jan Zůbek 34

z judikatury

**Výklad právních norem. Započítávání vazby
pro účely přeřazení odsouzeného do věznice jiného typu** 40
Účtování odměny za porady obhájce s klientem 41
Rozsudek pro uznání – fikce uznání nároku 42
Promlčení práva na vrácení soudního poplatku 42
Z judikatury ESD 43

z odborné literatury

**Zákoník práce, prováděcí nařízení vlády a další
související předpisy s komentářem k 1. 1. 2008** 47
Pracovní právo 47
Autorský zákon. Komentář 48
Základní slova 49

z advokacie

sloupek Karla Čermáka

**Od trvalého růstu k udržitelnému poklesu
a k nezadržitelnému pádu** 52

z české advokacie

Regiony se představují: Východní Čechy Milan Jelínek.....	53
Z jednání představenstva ČAK icha	56
Z kárné praxe Jan Syka	57
Pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti způsobené nemocí či úrazem pro osoby OSVČ – členy ČAK.....	58
Průběh a výsledky advokátních zkoušek, uznávacích zkoušek a zkoušek způsobilosti za II. pololetí 2007	59

z Evropy

StaroNová Luganská úmluva Lenka Eisenbruková.....	61
Konference spřátelených a sousedících advokátních komor ve Veroně Petr Mrázek	62

informace a zajímavosti

měli byste vědět

Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2007 Petr Opluštil	66
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	72
Věra Hartmannová: Nejen my chybujeme	74
Semináře Jednoty českých právníků	74
8. mezinárodní konference v oblasti práva spolupráce Marie Brožová, Eva Vaňková.....	75
Zimní justiční hry Daniela Kovářová, Radim Miketa	77

z právnické společnosti

Advokáti s Múzou. Rozhovor s Mgr. MUDr. Jaroslavem Maršíkem Ivana Cihlářová	78
Předseda ČAK pokřtil novou knihu Aleše Pejchala a Ireny Válové Ivana Cihlářová	82
Má cesta do Lidic Petr Poledník	83

nakonec

Když (ne)čtu o právu Petr Hajn	84
Kresba Lubomíra Lichého	85
Víte, že... Stanislav Balík	85

Inhaltsverzeichnis.....	86
Zusammenfassung/Summary	87
Table of Contents	88

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládějte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- svoji portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Editoriál, tentokrát od kolumnisty

(médiá, kultura, sport, náboženství, sady, lesy, zahradnictví, pole, role, květena, brav, skot, psi, kočky, ptactvo, hmyz a vůbec domácí mazlíčci až po toho levharta obláčkového, a jejich čuráni a kakání), nelze se divit, že nikdo nevstupuje do politiky, ledaže by vstupem do politiky s politikou vstoupil někomu na nohu nebo aspoň do bytu a čmajznu mu tam stovku.

To všechno by bylo nic, kdyby politika nevstupovala už taky do justice a nedělala tam pořádek, jak je zvyklá jej dělat ve psích hovíčkách, což je už přece jenom moc i na silné povahy, jako mám já, neboť bych spíše očekával, že justice zavede vládu práva i do politiky.

Politika už vztahuje svou ruku i na svobodná povolání a je nadbytečné uvádět příklady od nás i z ciziny. Spíše je na místě si uvědomit, že advokacie **není** politikum a že profesním úkolem advokáta **není** stát za všech okolností na straně strany (jakékoliv) v jejím úsilí o získání nebo udržení moci. To nikterak neomezuje advokáty v jejich politických sympatiích, ani jejich členství v různých stranách. Jenom je třeba připomenout, že zájem klienta má přednost před všemi jinými zájmy advokáta, tedy i jeho zájmy politickými, což se nevztahuje jen na konflikt termínů stranické schůze s termínem ústního jednání klienta. Advokát nevstupuje do politiky proto, aby spolu s ní nebo díky ní plnil na místech, kam nepatří, jinými slovy, aby na těchto nepatřičných místech ukájel svou „greediness“. Ten termín jsem si vypůjčil od vtipných zahraničních kolumnistů, kteří greediness už pomalu považují za českou národní vlastnost. Správný, byť vulgární, překlad toho slova je nenažranost; a i tady bychom ve svém vlastním prostředí našli dost příkladů, kdy právníci byli součástí nějaké politické „greed machine“, která ovšem nakonec začala požírat ve své nenasytnosti je samotné.

Co platí pro advokáty, platí pro Komoru. Kdo dává přednost zájmům strany, bude jim dávat přednost i před zájmy advokacie. Ten milovník Lenina, zmíněný na začátku by to jistě potvrdil. A to on alespoň nebyl „greedy“, jen zblblý ideologií. Dnes nám hrozí obojí.

A tak tedy rada pro advokáty, soudce, právníky: když pracujete, nepleťte do toho politiku. S tou si počkejte do hospody.

JUDr. KAREL ČERMÁK,
exministr spravedlnosti a bývalý předseda ČAK

Ačkoliv pro Bulletin působím obvykle jako kolumnista, postaru fejetonista, po česku sloupkař, dnes došlo k nějakému výpadku (orkán Emma?) a mně připadl last minute úkol vyplnit místo pro editoriál. Píší tedy postaru a po česku úvodník, jako by mi z odpadkového koše vypadl.

Když jsem byl mlád, tak Prahou obcházel jeden komunista (ne kolumnista), ano, byl to napůl advokát, a na všelijakých schůzích vypouštěl na posluchače z gramofonové desky nejprve hlas Lenina, posléze přednášel o tom, že vše na tomto světě je politikum, a vůbec největší politikum je advokacie, a vůbec nejdůležitějším posláním advokáta je stát na straně strany v třídním boji, nu, a na konec nutil zkoprnělé publikum, složené převážně z třídních nepřátel, aby s ním hlasitě zapěli Internacionálu. Někteří se vymlouvali na nedostatek hudebního sluchu a měli průšvih.

Fousatá historka svědčí o tom, že politika měla odjakživa nebezpečný sklon k expanzi do oblastí, kde je její přítomnost spíš na škodu, než nějakým přínosem, čímž ovšem nemyslím hospody; tam je politika odjakživa jako doma a jakékoliv zákazy vstupu politiky do hospod by měly pro živnosti hostinských ještě zhoubnější následky, než očekávaný zákaz kouření. Ale i na tomto bezvýznamném příkladu vidíte, jaké nároky si politika činí, a že i ten ocucaný vajgl – mohu-li parafrázovat onoho starého soudruha – je politikum par excellence (vyslov jak píšete). A co pak třeba volba prezidenta! To je pro politiku něco jako Vánoce pro obchodní řetězec. Samý nevkus a rekordní tržby.

Když tak v posledních letech pozorujeme, kam všude politika vstupuje za pomoci pobídek dotací, grantů, zákulisních kejklí, různých kšeftů i hrubého násilí

Kulatý stůl o reformě justice na půdě ČAK

Předsednický stůl. Zleva: místopředseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň, ministr spravedlnosti JUDr. Jiří Pospíšil a předsedkyně Okresního soudu pro Prahu-východ JUDr. Martina Kasíková.

Za účasti špiček české justice a hlavních představitelů všech právnických profesí se 26. února 2008 konal na půdě ČAK – v pražském Vzdělávacím a školicím středisku v Paláci Dunaj – kulatý stůl ke koncepci reformy justice. Akce, jejímž hlavním organizátorem bylo ministerstvo spravedlnosti, navazovala na konferenci o reformě české justice, která proběhla 19. 11. 2007 na pražském Žofíně (viz BA č. 12/2007, str. 8-11).

Jak uvedl ve svém úvodním slově ministr spravedlnosti JUDr. Jiří Pospíšil, cílem tohoto pracovního, neformálního jednání bylo získat od reprezentantů soudnictví a právnických profesních organizací názory o tom, co podle nich reformě justice chybí, co v ní hodnotí jako špatné či které návrhy by formulovali jinak.

Moderátorkou několikahodinové debaty byla ministryně poradkyně a předsedkyně Okresního soudu pro Prahu-východ JUDr. Martina Kasíková, za ministerstvo spravedlnosti se akce zúčastnili též první náměstek ministra JUDr. Vladimír Král a náměstek Mgr. František Korběl, Ph.D., odpovědný za legislativu. Hostitelskou organizaci reprezentoval místopředseda České advokátní komory JUDr. Martin Vychopeň.

Jako první vystoupila se svým příspěvkem předsedkyně Nejvyššího soudu JUDr. Iva Brožová. Podle jejích slov by reforma justice měla být synonymem pro konstituování soudní samosprávy; tématem kulatého stolu na toto téma pak hledání optimálního modelu této samosprávy. Jak předsedkyně NS zdůraznila, vytvoření soudní samosprávy by konečně naplnilo mezinárodní závazky České republiky. Brožová odmítla myšlenku časově omezeného mandátu předsedů soudů, přičemž poukázala na skutečnost, že ve většině členských zemí EU, na rozdíl od postkomunistických zemí jako je Rusko, Slovensko, Litva či Moldavsko, jsou soudní funkcionáři jmenováni na dobu neurčitou.

Místopředseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň ve svém vystoupení podtrhl, že uskutečnění elektronizace justice, tedy jednoho ze tří základních pilířů ministerské justiční reformy, nebude automaticky znamenat i spravedlivé, kvalitní a rychlé soudnictví.

Nejvyšší státní zástupkyně JUDr. Renata Vesecká upozornila na postavení státního zastupitelství v Ústavě ČR, kde je včleněno jako součást moci výkonné. Jakkoliv podle jejích slov případná změna postavení státního zastupitelství je věcí výsostně politickou a záleží na rozhodnutí politiků, jak chce stát regulovat jednotnou trestní politiku, Vesecká se vyslovila pro státní zastupitelství jako zcela nezávislou samostatnou soustavu. Zdůraznila také, že státní zástupci chtějí změnit způsob jmenování nejvyššího státního zástupce i ostatních vedoucích státních zástupců. Podle vyjádření Vesecké by se na výběru nejvyššího státního zástupce měl kromě premiéra podílet i prezident republiky, na výběru ostatních vedoucích státních zástupců by měl vedle ministra spravedlnosti mít své slovo i nejvyšší státní zástupce.

Úlohou již probíhající reformy je podle Vesecké zefektivnit fungování celé justice. Jak uvedla, státní zástupci vkládají velké naděje do legislativních změn, a to zejména na trestního řádu, jež by měly výrazně odformalizovat trestní řízení a učinit ze státního zástupce „pána přípravného řízení“. Přivítala rovněž chystané zavedení asistentů a vyšších úředníků státních zastupitelství (přísluš-

ný zákon prošel ve třetím čtení 13. 2. 2008 Sněmovnou – pozn. red.), navrhované smíšené kárné senáty pro soudce označila za „čerstvý vzduch“, který může přinést úspěch, vyšší důvěru občanů v justici.

Předseda Nejvyššího správního soudu JUDr. Josef Baxa zdůraznil, že reforma justice nebude u konce, pokud soudy nebudou „dělat ochranu práv“ v reálném čase a pokud by do justice někdo neoprávněně zasahoval. „**Klíčová je fáze uskutečňování reformy, jde o justiční všední dny,**“ uvedl Baxa. Podle jeho slov by neměl být v průběhu reformy ignorován či opomíjen názor Nejvyššího soudu, i když tento nejvyšší orgán české justice prochází dlouhodobě složitým obdobím, kritizován politiky i médií. Podle Baxy srovnávací analýzy ukazují, že samospráva soudnictví není všelékem; poukázal přitom na italskou a izraelskou justici.

Opačný (a svůj tradiční – pozn. red.) názor vyjádřil **předseda pražského městského soudu JUDr. Jan Sváček**, když uvedl, že **reforma nastane až tehdy, kdy justice jako jedna z plnoprávných státních mocí získá své místo na slunci.** Podle jeho názoru nelze v České republice uspět s reformou justice bez takového kroku. „Justice není resort, ale skutečná státní moc,“ řekl.

Předseda Obvodního soudu pro Prahu 10 JUDr. Jan Vyklický tlumočil stanovisko grémia předsedů okresních soudců, jehož je mluvčím. Soudci podle jeho slov vítají každou reformu, pakliže směřuje k tomu, aby se zlepšilo fungování justičního systému, koncepce reformy justice, vypracovaný ministerstvem spravedlnosti podle něj neobsahuje nic, s čím by sami soudci již dávno sami nepřicházeli. Jak dále řekl, soudci nemají výhrady proti „nesoudcovskému živlu“ v kárných senátech, i mezinárodní politické dokumenty připouštějí, že až polovinu kárných tribunálů mohou tvořit „nesoudci“. Zároveň ale podtrhl, že jednoinstančnost navrhovaného systému disciplinárního řízení je v rozporu s mezinárodními dokumenty a je proto neudržitelná. Podle něj má ČR „nejpřísnější disciplinární právo na celém světě“ a je nesmysl ho zpřísnovat.

Vyklický rovněž zdůraznil, že **od roku 1990 nebyla provedena opravdová, relevantní analýza stavu justičního systému.** „Audity, které se provedly, jsou zčásti nedůvěryhodné a zčásti nevypovídající,“ řekl. Ve svém vystoupení se dále postavil za neomezený mandát soudních funkcionářů s tím, že jedině tak se předseda či místopředseda soudu může projevovat skutečně nezávisle. Podle Vyklického musí rovněž **získat novou kvalitu vzdělávání soudců** a zdůraznil, že v čele Justiční akademie musí stát „zkušený soudce“.

K nutnosti povinného vzdělávání pro exekutory se ve svém příspěvku přihlásil **prezident Exekutorské komory JUDr. Juraj Podkonický.** Ten zároveň vyjádřil zklamání nad **připravenou střední novelou exekučního řádu,** neboť nespĺňuje očekávání jím reprezentované právní profese, totiž

prakticky úplné převedení exekutorské agendy na exekutory.

Prezident Soudcovské unie JUDr. Jaromír Jirsa ve svém vystoupení konstatoval, že návrh reformy obsahuje skvělé myšlenky, jsou to však podle něj pouze „zlepšovací návrhy“, nikoliv reforma justice. Jak dále rozvedl, stále totiž **nebyly naplněny nálezy Ústavního soudu** z let 2002 a 2005, podle nichž v situaci, kdy justici spravuje ministerstvo spravedlnosti a soudnictví nemá vlastní reprezentační orgán, není zajištěna systémová nezávislost justice.

S řadou zajímavých praktických postřehů a poznámek přispěl do debaty i **náhradník představenstva ČAK JUDr. David Uhlíř.** Upozornil, že by bylo velmi vhodné **vést odlišným způsobem obchodní a civilní spory;** zatímco v obchodních sporech totiž účastníci preferují rychlost, v civilním sporu vystupuje soudce i v roli psychoterapeuta a účastníkům jde především o dosažení spravedlnosti. Vyslovil se také pro to, **aby byl soudce vždy povinen svůj rozsudek ústně zdůvodnit** přímo v jednací síni a pro to, aby elektronicky vedené soudní spisy byly v budoucnu zcela přístupné veřejnosti (jako je tomu již dnes v Dánsku).

Doktor Uhlíř rovněž poukázal na problém nedostatečné odborné úrovně některých právních profesionálů, který podle jeho zkušenosti lze odstranit poměrně jednoduše – specializací. Zdůraznil, že **ČAK se nezříká účasti advokátů v kárných senátech pro soudce,** upozornil ale, že účast jiných právních profesí v disciplinárních orgánech vždy znamená zmírnění těchto řízení.

V diskusi rovněž dále vystoupili ředitel Probační a mediační služby Mgr. Pavel Štern, vládní zmocněnec pro zastupování státu před Evropským soudem pro lidská práva JUDr. Vít A. Schorm, místopředseda ústavně právního výboru Sněmovny JUDr. Stanislav Křeček (na části jednání byl přítomen i předseda tohoto výboru Marek Benda), či regionální zmocněnec pro Severočeský region JUDr. Jiří Císař. Moderátorka diskuse ujistila, že ministerstvo spravedlnosti bude reagovat na všechny připomínky a stanoviska ke koncepci reformy justice, které obdrží v písemné podobě do 10. března 2008.

✦ Ivana Cihlářová

✦ Foto Jakub Stadler

Stipendium pro mladé účastníky kongresu IBA 2008 v Buenos Aires

IBA nabízí stipendium pro mladé advokáty, kteří by se chtěli 12. – 17. října 2008 zúčastnit výroční konference IBA v Buenos Aires, a nemohou si hradit veškeré výdaje svépomocí.

Pro více informací kontaktujte:
Kelly Savage, Divisions Administrator
 International Bar Association
 10th Floor, 1 Stephen Street
 London W1T 1AT
 United Kingdom
 tel: +44(0)2076916868
 fax: +44(0)2076916544
 e-mail: mmp_e31bea2e-935a-45
 b9-9b61-999171407e58@mwww
 16.mailmarketpro.com
www.ibanet.org

Stipendium pro rok 2008 zahrnuje:

- registrační poplatek na výroční konferenci IBA,
- příspěvek na cestovní náklady,
- ubytovací náklady po dobu trvání konference,
- bezplatné členství v IBA na dobu dvou let, zahrnující členství v jedné z LPD komisí (Legal Practice Devision) nebo v jedné z PPID komisí (Public and Professional Interest Devision),
- bezplatnou registraci na příští IBA výroční konferenci nebo bezplatnou registraci na jednu z vybraných konferencí pro rok 2009,
- bezplatné členství v tzv. Scholarship Alumni Group.

Každý žadatel musí předložit písemný příspěvek v rozsahu cca 2500 slov na vybrané téma.

Žadatel je oprávněn k výběru pouze jednoho tématu a v době konference nesmí být starší 35 let.

Lhůta k předložení zpracovaného příspěvku: 7. duben 2008.

Průslušné tematické okruhy jednotlivých sekcí či komisí viz na <http://www.ibanet.org/legalpractice/Scholarships.cfm>

Informace z Legislativní rady právního informačního systému CODEXIS® ADVOKACIE

PRÁVNÍ KALKULAČKA

Když přibližně před rokem a půl přicházel na tuzemský trh nový komplexní právní informační systém CODEXIS® ADVOKACIE, mnozí advokáti, členové České advokátní komory, se zajímali, zda obsahuje také program pro výpočet odměn advokáta. Toto téma nás zaujalo natolik, že jsme se rozhodli pro jeho realizaci a dnes Vám můžeme představit výsledek. Program PRÁVNÍ KALKULAČKA obsahuje nejen výpočty odměn a náhrad advokáta, ale také výpočty soudních poplatků, výpočty související s prodlením pohledávek, výpočty cestovních náhrad a v neposlední řadě lhůtník. Velkou výhodou našeho řešení je jednak provázanost software PRÁVNÍ KALKULAČKA s Informačním systémem CODEXIS® ADVOKACIE, a jednak možnost evidence všech údajů a výpočtů ve vztahu k jednotlivým klientům a jejich případům. Pojdme se tedy podívat podrobněji na to, co PRÁVNÍ KALKULAČKA skutečně umí.

Prodlení

Modul Prodlení počítá úrok z prodlení a celkový dluh dle zadaných pohledávek (výše a splatnosti) a jejich splátek. Lze zvolit dva základní režimy výpočtu – zákonný a smluvní úrok z prodlení.

Odměna a náhrady advokáta

Tento modul kalkuluje odměnu advokáta, a to včetně výdajů v hotovosti. Hotové výdaje lze zadat konkrétní částkou, nebo je možno použít paušální částku dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Výpočet dalších zvláštních hotových výdajů pak obsahují moduly Soudní poplatky a Cestovní náhrady. Modul obsahuje tři základní části: tarifní výpočet, paušální výpočet a náhradu za promeškaný čas.

Soudní poplatky

Pro větší přehlednost je modul rozdělen na poplatky za řízení a za úkony. Poplatky za úkony se odvíjí od jejich počtu. Typy poplatků za řízení se vybírají z přehledného strukturovaného stromu. Poté se vyplní požadované údaje – částka, o kterou se

jedná, popř. počet věcí. PRÁVNÍ KALKULAČKA hravě zvládá i kombinované poplatky, např. rozdělení spoluvlastnictví (společného jmění), kde je poplatek konstruovaný ze základu, ke kterému se přičítají další částky za každou nemovitost a každý podnik, který je součástí spoluvlastnictví (společného jmění).

Cestovní náhrady

Tradiční výpočet cestovních náhrad dle zákoníku práce a prováděcích předpisů, který je použitelný zvláště pro evidenci hotových výdajů na cestovné advokáta. Výpočet je rozdělen na cestovné při použití osobního vozidla a další prokázané výdaje. Výhodou jsou jak číselníky zákonných cestovních náhrad, tak číselníky vozidel, které zjednodušují práci při samotném výpočtu. Nicméně číselníky nejsou dogmatické a tak v konkrétním výpočtu lze snadno nahradit např. „vyhlázkovou“ cenu paliva cenou skutečnou dle daňového dokladu.

Lhůtník

Lhůtník je modul pro počítání času. Uživatel vybere typ lhůty (jednotky), zadá počet jednotek a den rozhodný pro počátek lhůty. Lhůta neskončí (v souladu s právem) v nepracovní den, ale až v nejbližší následující pracovní den. Tato funkce reaguje na aktuální svátky v období dané lhůty (jak pohyblivé Velikonoce, tak další legislativou definované svátky). Konec lhůty se vypíše a lhůta se znázorní v kalendáři. Lze také zadat datum počátku stavění lhůty a datum jeho konce, po kterém lhůta pokračuje ve svém běhu. Také stavění lhůty se zobrazí v kalendáři.

Samozřejmostí je možnost tisku veškerých výpočtů a pro uživatele systému CODEXIS® ADVOKACIE také provázanost s relevantními právními předpisy v tomto systému, kde je možno zjistit širší souvislosti výpočtu.

Věříme, že PRÁVNÍ KALKULAČKA bude přínosem pro každodenní praxi advokátů.

Podrobnější informace o programu PRÁVNÍ KALKULAČKA naleznete na webových stránkách právního informačního systému CODEXIS® ADVOKACIE.

Práva dítěte jsou stále ještě Popelkou

Za dvouletým fungováním Linky právní pomoci Nadace Naše dítě se ohlíží její manažerka a právnička nadace Mgr. Monika Šimůnková

• Linka právní pomoci Nadace Naše dítě se zrodila 23. listopadu 2005 za podpory České advokátní komory, která už tehdy vyzvala advokáty, aby lince pomohli svou aktivní účastí. A po dvou letech a téměř třech měsících provozu můžeme společně s manažerkou Linky právní pomoci Mgr. Monikou Šimůnkovou konstatovat, že dobrá věc se nám společně podařila. Proč?

Protože se linka dostala poměrně rychle do povědomí občanů a ti ji využívají, ocitnou-li se v situaci, kdy potřebují radu o právech dítěte. Vyhovuje jim z mnoha důvodů i možnost dotázat se anonymně, poradit se s právníkem, pokud nechtějí či nemohou přijít přímo do advokátních kanceláří, často se nemohou odhodlat ohlásit nějaké své podezření, či jen potřebují poradit ve složité rodinné situaci, která se týká dítěte. **Linku právní pomoci na telefonním čísle 777 800 002** využilo za dobu její existence 768 volajících. Je to úctyhodný počet, vezmeme-li v úvahu, že linka je v provozu jen každou středu od 10 do 18 hodin. Po celou tuto dobu jsou na telefonu přítomni zkušení advokáti, kteří dokáží poskytnout radu v oblastech rodinného práva, ale i práva občanského, trestního, předpisů o sociálním zabezpečení a někdy nahradí i psychologa, i když k tomu opravdu vyškolenému můžeme volajícího také odeslat.

• **Kdo vám volá nejčastěji?**

Více než polovinu dotazů kladou maminky, zhruba čtvrtina dotazů je od otců, pak často volají prarodiče

děti či jiní příbuzní, nový partner jednoho z rodičů dítěte. Jsme rádi, že máme tak dobrou pověst, že občas si k nám volají pro radu i pracovníci orgánů sociálně právní ochrany dítěte nebo zástupci jiných nestátních organizací. Osobně jsem moc ráda, že nás zaregistrovali i samotné děti, či lépe řečeno dospívající mládež. Zkrátka ti, kteří se věkem k dětem ještě řadí, ale jsou tak vyspělí a orientovaní, že si uvědomují, že mají svá nezpochybnitelná dětská práva, která chtějí uplatnit např. v takové krizové situaci v rodině, jakou se pro ně může stát rozvod rodičů. I na tuto cílovou skupinu je Linka od začátku zaměřena. Zaznamenali

jsme i telefonáty učitelů, kteří zjistí, že jejich žáci se dostali do problémů a hledají pro ně právní pomoc.

• **Na co se volající nejvíce ptají?**

Nejvíce telefonátů se týká rozvodových a porozvodových situací či obdobných situací mezi nesezdanými partnery a s tím spojeného řízení o úpravě poměrů nezletilých dětí. Spousta dalších dotazů se rovněž týká problematiky rodinného práva – volají prarodiče, kteří nemohou dosáhnout kontaktů se svými vnuky, nebo se ptají, jak mají postupovat, pokud vnuky chtějí svěřit do své péče. Další volající zajímá problematika určení či popření otcovství u na-

rozených či nenarozených dětí, problematika pěstounství a osvojení. V poslední době velmi přibývají dotazy mezinárodního rozměru, které se týkají především mezinárodních partnerství s dětmi. Naštěstí ti, kteří podobná partnerství uzavírají, dnes už preventivně chtějí být informováni, co se může stát, když se o péči o dítě v případě sporu s partnerem-cizincem nedohodnou. To je vítaný a jistě lepší trend, než řešit již vzniklé konflikty např. exekucí dítěte.

Další volající se na nás obrazejí s problémy, které upravuje občanské právo - jde často o dědické řízení, procesní dotazy, bytové potíže. Máme i dotazy hodně závažné, které se

týkají možného týrání či zneužívání dětí. Volající je třeba soused, má pocit, že se něco špatného děje, ale má strach, že se může splést, vyvolá nepříjemnosti, chce se o tom s někým poradit. Volali nám už i prarodiče, kteří měli dojem, že nový partner jejich dcery vnučku zneužívá, a co si oni mají s tímto podezřením počít. Měli strach, že upozornění na tuto situaci způsobí, že jim bude úplně odepřen kontakt s vnučkou, na druhou stranu nechtějí toto podezření zanedbat atd. Říkám otevřeně, že i v takových situacích umíme nejen poradit, ale i pomoci zkontaktovat příslušné orgány či organizace, které mohou citlivě pomoci i fakticky.

• Žijeme v době elektronické komunikace, není klasický telefon zastaralý, nevíte, by dnes lidé spíše méně osobní kontakt prostřednictvím mailů? Vždyť jde téměř vždy o velmi citlivé situace, informace...

Mysleli jsme na to, že někomu by opravdu mohl telefon připadat velmi osobní. Kromě telefonu funguje tedy Linka právní pomoci i na internetu. Kdo potřebuje naši pomoc, může se na nás obrátit i mailem, na adresu: lpp@nasedite.cz. Je v provozu nepoměrně kratší dobu než linka telefonní, ale už i na ní jsme zaznamenali velký počet dotazů - konkrétně okolo 180.

• Nezbyvá mi než se zeptat na něco, o čem už od začátku našeho rozhovoru přemýšlím... Co vedlo mladou, atraktivní právničku k tomu, že nešla vydělávat velké peníze do nějaké komerční sféry, ale věnuje se spíše charitě, ochraně práv dětí?

Děkuji za tento dotaz, setkávám se s ním poměrně často. Možná to řeknu slovy, jež často používají advokáti, kteří na lince slouží. Říkají, že jim to dává úžasný pocit ze smysluplné práce, a je to pro ně tak příjemný zážitek a pocit, že

ani nepomyslí na honorář. Já samozřejmě úplně zadarmo pracovat nemohu, jsem v nadaci zaměstnána jako právnička na plný úvazek s odmě-

nou odpovídající neziskovému sektoru, ale zatím si to vzhledem ke své osobní situaci mohu dovolit. Ale hlavně, tato práce mě opravdu baví.

Víte, já jsem se po absolvování právnické fakulty stala advokátní koncipientkou, pracovala jsem v několika mezinárodních advokátních kancelářích a složila jsem i advokátní zkoušky.

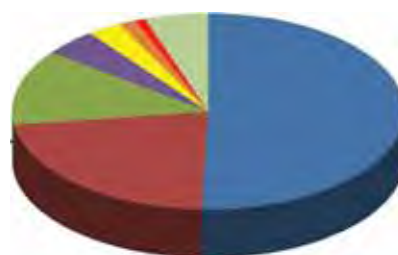
Na tu dobu ráda vzpomínám, ale již tenkrát mi bylo jasné, že zaměření těchto kanceláří není přesně to, co bych chtěla dělat do budoucna.

Pak jsem odjela na stáž do Londýna a po svém návratu jsem si řekla: Kdy jindy než teď zrealizovat onu radikální změnu, tedy přestup ze ziskového do neziskového sektoru, konkrétně do oblasti pomáhající dětem? Zkontaktovala jsem několik humanitárních organizací a nakonec se dohodla s Ing. Zuzanou Baudyšovou, ředitelkou a zakladatelkou Nadace Naše dítě. A vzhledem k mému právnímu vzdělání mě mimo jiné napadla myšlenka na bezplatné poskytování právní pomoci v oblasti ochrany dětí, tedy na Linku právní pomoci, a jsem moc ráda, že se nám ji ve spolupráci s Českou advokátní komorou, které tímto velmi děkuji, povedlo uvést do života. Budeme-li mít víc spolupracovníků, určitě budeme usilovat o rozšíření doby, po kterou bude linka v provozu, jedná-

CELKEM HOVORŮ768

Struktura volajících

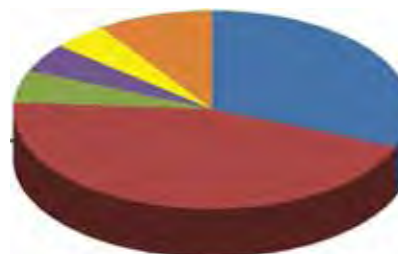
matka	388
otec	170
prarodič	97
jiný příbuzný	33
nový partner rodiče	22
sociální pracovník či zástupce nestátní organizace	10
dítě	7
učitel	1
další osoby (přátelé apod.)	40

matka
otec
prarodič
jiný příbuzný
nový partner rodiče
soc. pracovník či zástupce nestátní org.
dítě
učitel
další osoby (přátelé apod.)

Struktura obsahu dotazů

rozvodové situace	171
porozvodové situace	246
vztahy mezi prarodiči a vnuky....	29
problematika určení či popření otcovství	26
problematika pěstounství a osvojení	24
ostatní dotazy	52

rozvodové situace
porozvodové situace
vztahy mezi prarodiči a vnuky
problematika určení či popření otcovství
problematika pěstounství a osvojení
ostatní dotazy

o to, aby se v případě únosu dítěte či jeho ztracení tato informace dostala co nejrychleji k nejširší veřejnosti. Pak je totiž prokazatelně velká šance na úspěšné nalezení takového ztraceného či uneseného dítěte. Tento systém by fungoval tak, že by se v co nejkratší době po ztrátě dítěte tato informace i s fotkou dítěte objevila ve všech médiích, televizní stanice by např. přerušily vysílání, dále by se tato informace s popisem dítěte objevila na elektronických návěštích u silnic, na letištích atd. V mnoha zemích se díky tomuto systému podařilo zachránit již několik dětských životů.

❖ PhDr. Iva Chaloupková

❖ Foto Jakub Stadler

me o tom, aby hovory na linku nebyly zpoplatněny, je toho spousta, co se dá ještě vylepšit. Ale hlavně je nás potřeba.

• **Můžeme ještě na závěr připomenout další aktivity Nadace Naše dítě?** Samozřejmě, v povědomí veřejnosti je nejvíc známa tím, že uvedla v život Linku bezpečí, na kterou mohou volat děti, které se dostanou do nějakých problémů. Linka se sice před časem osamostatnila, nicméně nadace pokračuje v tom, proč byla jako nezisková organizace založena – tedy v pomoci dětem, které se ocitly v krizi a obtížných životních situacích, v pomoci dětem týraným, zneužívaným, handicapovaným, ohroženým a opuštěným. Víme, že nadace pomáhá dětem z problémových rodin, z dětských domovů, z diagnostických, výchovných a kojeneckých ústavů, a to formou přímé finanční podpory, osvětovou činností a prosazováním případných legislativních změn. **Co je tedy nyní v nadaci nového?**

Výborně se rozjela Hotline (internetová horká linka) pro oznamování škodlivého obsahu na internetu, na kterou mohou lidé od dubna 2007 oznamovat e-mailem případy, kdy při práci na internetu naleznou jakýkoli škodlivý (nelegální) obsah (především dětskou pornografii), či se setkají s jinou škodlivou aktivitou. Ta oznámení, jež upozorňují na potenciálně ne-

legální obsah, posíláme dále Policii ČR, se kterou jsme navázali v této oblasti úzkou spolupráci. Naše Hotline (www.internethotline.cz) se přiřadila k dalším již existujícím 29 na celém světě.

V současné době dále naši činnost směřujeme na prosazení a realizaci myšlenky zřízení Centra pro pohřešované a sexuálně zneužívané děti a na prosazení tzv. poplašného systému pro případy pohřešovaných dětí, kde je podezření, že na nich mohl být spáchán trestný čin. Taková záležitost se výborně osvědčila v mnoha zemích – např. v Řecku, Francii. Báječně fungují v USA. Jde v praxi

JUDr. Marie Myslílová

Linka právní pomoci Nadace Naše dítě a Česká advokátní komora

UPŘÍMNĚ DĚKUJÍ

advokátkám a advokátovi, kteří během uplynulých více než dvou let na lince pomáhali právní radou volajícím. Jmenovitě:

- JUDr. Markétě Vaňkové, Ph.D.
- JUDr. Marii Myslílové
- JUDr. Jitce Kučerové
- Mgr. Davidu Strupkovi
- Mgr. Janě Radilové (dříve Kožené)
- Mgr. Barboře Kölblové (nyní na mateřské dovolené)
- Mgr. Marii Šebelové

Česká advokátní komora vyzývá další advokáty, kteří by mohli jedenkrát za měsíc obětovat svůj střední čas ve prospěch práv dětí, aby nabídli Lince právní pomoci své služby. V případě zájmu kontaktujte manažerku linky na: m.simunkova@nasedite.cz (tel. 266 727 945).

z právní teorie a praxe

Články

Nezákonný odposlech advokáta	15
Opravné prostředky ve vztahu k průtahům v soudním řízení	25
Potřetí k neplatnosti smlouvy o převodu nemovitosti uzavřené povinným v průběhu exekuce	30
Vznik smluvního vztahu a bezdůvodné obohacení z hlediska formy právního úkonu	31
Postih jízdy pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky podle přestupkového zákona.....	34
Z judikatury	40 - 46
Z odborné literatury	47 - 49

Shrnutí

Pavel Vantuch:
**Nezákonný odposlech
advokáta**

Advokát má zákonem uloženou povinnost zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb. Přesto, že odposlech komunikace advokáta s jeho klientem není povolen, ukazuje se, že k němu v praxi dochází. Významný je proto náleží II. ÚS 789/2006, v němž Ústavní soud uvedl, že odposlech advokáta je vyloučen, protože je nezákonný. Autor v návaznosti na výrokovou část a podstatné odůvodnění náleží uvádí, že důvěrnost rozhovorů mezi obviněným a obhájcem musí být chráněna stejně jako rozhovory mezi advokátem a klientem. Proto de lege ferenda navrhuje promítnutí cit. náleží do ustanovení § 88 odst. 1 TrŘ věta druhá a třetí TrŘ.

Eva Hubálková:
**Opravné prostředky
ve vztahu k průtahům
v soudním řízení**

Článek se zabývá problematikou průtahů soudních řízení ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva („ESLP“) a existujících právních prostředků nápravy, které postupně zavádějí do svých právních řádů jednotlivé členské státy Rady Evropy. Zaměřuje se především na nový prostředek nápravy zavedený do českého právního systému novelou zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, s účinností k 27. dubnu 2006, a rozebírá názor ESLP o účinnosti tohoto opravného prostředku. Článek též nastiňuje komparativní studii právních systémů některých členských států Rady Evropy, pokud jde o existenci opravných prostředků ve vztahu k průtahům v soudních řízeních.

Marek Andrášek:
**Potřetí k neplatnosti
smlouvy o převodu
nemovitosti uzavřené
povinným v průběhu
exekuce**

Článek je reakcí na v Bulletinu dříve uveřejněné články Luboše Chalupy a Petra Bau-

dyše o platnosti smluv o převodu nemovitosti uzavřených povinným po doručení usnesení o nařízení exekuce. L. Chalupa zastává názor, že taková smlouva je absolutně neplatná, P. Baudyš naopak soudí, že je platná a že na jejím základě pouze nelze po dobu probíhající exekuce vložít vlastnické právo do katastru nemovitostí. Autor se na základě v článku rozebíraného judikátu Nejvyššího soudu ČR přiklání k názoru L. Chalupy, že taková smlouva je absolutně neplatná, neboť jde o úkon, kterým povinný nakládá se svým majetkem ve smyslu § 44 odst. 7 exekučního řádu.

Karel Marek:
**Vznik smluvního vztahu
a bezdůvodné obohacení
z hlediska formy právního
úkonu**

Článek řeší vztah použití § 455 odst. 1 občanského zákoníku ve vztahu k § 457 občanského zákoníku a § 451 občanského zákoníku. Příspěvek se rovněž snaží odpovědět na otázku, zda je možno písemně kontrahovat při postupu podle ustanovení § 275 odst. 4 obchodního zákoníku. Na tuto otázku odpovídá záporně.

Jan Zúbek:
**Postih jízdy pod vlivem
alkoholu nebo jiné návykové
látky podle přestupkového
zákona**

Autor se ve svém příspěvku zabývá především současnou úpravou vybraných skutkových podstat přestupku podle ustanovení § 22 přestupkového zákona regulujících konzumaci alkoholických nápojů a užívání jiných návykových látek u řidičů při provozu na pozemních komunikacích. Kromě několika úvodních poznámek k zásadním změnám v článku rozebírané právní úpravy (dotčené novelizaci v roce 2006), které se promítají zvláště při ukládání sankcí za přestupek, jsou v další části příspěvku popisovány některé možné vady vyskytující se jednak u započítávání doby zadržení řídičského průkazu do doby zákazu činnosti, a jednak ve znění reglementující právní úpravy. Autor se nevyhnul zamýšlení nad obsahem klíčového právního pojmu tohoto tématu, a to „stavem vylučujícím způsobilost“ a zároveň nad způsobem jeho výkladu při rozhodování orgánů veřejné moci. Součástí zamýšlení autora je i kontext stávajícího znění korespondujícího přestupku s úpravou trestního zákona a rozhodovací činností orgánů činných v trestním řízení, jako podstatná vazba při řešení dané problematiky.

Nezákonný odposlech advokáta

doc. JUDr. PAVEL VANTUCH, CSc.

1. Úvodem

Advokát má zákonem uloženou povinnost zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb. Přestože odposlech komunikace advokáta s jeho klientem není povolen, v praxi k němu dochází. Významný je proto náleží II. ÚS 789/2006, v němž Ústavní soud uvedl, že odposlech advokáta je vyloučen, protože je nezákonný.

2. Právní úprava odposlechů

„Trestní řád dnes rozlišuje dva samostatné zajišťovací úkony se samostatným povolovacím režimem:

a) Odposlech a záznam telekomunikačního provozu (§ 88 TrŘ) směřuje ke zjištění obsahu telekomunikačního provozu, který právě probíhá nebo který bude probíhat v budoucnosti.

b) Zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu (§ 88a TrŘ) zjišťuje údaje o již v minulosti uskutečněném telekomunikačním provozu.¹

Je-li vedeno trestní řízení pro zvlášť závažný úmyslný trestný čin nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, může předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce nařídít odposlech a záznam telekomunikačního provozu, pokud lze důvodně předpokládat, že jím budou sděleny významné skutečnosti pro trestní řízení. **Provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu mezi obhájcem a obviněným je nepřijatelné.** Zjistí-li policejní orgán při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, je povinen odposlech ihned přerušit, záznam o jeho obsahu zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít (§ 88 odst. 1 TrŘ).

Nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je možné u kterékoliv telefonní stanice (stacionární či mobilní), či jiného telekomunikačního zařízení, avšak jen tehdy, je-li vedeno trestní řízení (přípravné řízení i řízení před soudem) pro trestné činy zde uvedené, tedy

a) pro některý zvlášť závažný úmyslný trestný čin uvedený v § 41 odst. 2 TrZ, podle kterého jsou zvlášť závažnými trestné činy uvedené v § 62 TrZ a ty úmyslné trestné činy, na něž zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, nebo

b) pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva.

Skutečnostmi významnými pro trestní řízení jsou především skutečnosti naznačené v § 89 odst. 1 písm. a) až c), event. i e) trestního řádu, a to

a) zda se stal skutek, v němž je spatřován trestný čin,

b) zda tento skutek spáchal obviněný, případně z jakých pohnutek,

c) jaké podstatné okolnosti měly vliv na posouzení nebezpečnosti činu,

e) jaké podstatné okolnosti umožnily stanovení následku a výše škody způsobené trestným činem.

Pod pojmem telekomunikační provoz se rozumí telefon, telefax, mobilní telefon, vysílačky i jiná telekomunikační zařízení včetně použití modemu (zasílání zpráv elektronickou cestou), a to i po vytištění e-mailové zprávy tiskárnou připojenou k počítači.²

Odposlech telekomunikačního provozu na stacionární či mobilní telefonní stanici obhájce je ve vztahu k obviněnému, kterého obhájce, nepřijatelný, a nemůže proto být ani nařízen. Pokud by byl státním zástupcem podán návrh na takový odposlech, nemohl by soudce příkaz k odposlechu vydat. **Pokud policejní orgán při odposlechu telefonu (či jiné formy telekomunikačního provozu) obviněného zjistí, že je zaznamenáván rozhovor s jeho obhájcem, musí být odposlech přerušen a pořízený záznam o obsahu rozhovoru zničen.**

Má-li být záznam telekomunikačního provozu užit jako důkaz, je třeba k němu připojit protokol s uvedením údajů o místě, času, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i o osobě, která záznam pořídila. Ostatní záznamy je třeba označit, spolehlivě uschovat a v protokolu založeném do spisu poznamenat, kde jsou uloženy. **V jiné trestní věci, než je ta, v níž byl odposlech a záznam telekomunikačního provozu proveden, lze záznam jako důkaz užit tehdy, pokud je i v této věci vedeno trestní stíhání pro trestný čin uvedený v odstavci 1 nebo souhlasí-li s tím účastník odposlouchávané stanice (§ 88 odst. 4 TrŘ).**

Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu musí být vydán písemně a odůvodněn. Současně v něm musí být stanovena doba, po kterou bude odposlech a záznam prováděn a která nesmí být delší než šest měsíců. Tuto dobu může soudce prodloužit vždy na dobu dalších šesti měsíců. Opis příkazu soudce bez odkladu zašle státnímu zástupci. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu provádí pro potřeby všech orgánů činných v trestním řízení Policie ČR (§ 88 odst. 2 TrŘ).

Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu vydává v řízení před soudem předseda senátu (i odvolacího soudu) nebo samosoudce. V přípravném řízení ho vydává na návrh státního zástupce soudce. Příkaz musí být vydán písemně a musí být odůvodněn. V příkazu musí být kromě obecných náležitostí (úvodní

a výrokovou část, a odůvodnění) uloženo provedení odposlechu a záznam příslušného druhu telekomunikačního provozu, uvedeno telefonní číslo a místo odposlechu, nebo jinak specifikován druh a místo odposlechu, musí být uveden majitel či uživatel telefonní či jiné stanice, jeho jméno a příjmení, adresa, příp. i zaměstnání a další potřebné identifikační údaje, jakož i trestný čin naznačený v § 88 odst. 1 TrŘ, pro který se vede trestní řízení. Dále zde musí být uveden účel odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.

Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nemá povahu usnesení, a proto **proti němu není přípustná stížnost (§ 141 a násl. TrŘ). O tom, že byl vydán příkaz k odposlechu, se nedozví obviněný ani jeho obhájce.**

Podstatnou náležitostí příkazu je i stanovení doby odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nejdéle na šest měsíců s možností dále tuto dobu i opakovaně opatřením prodlužovat, a to bez omezení, vždy maximálně o dalších šest měsíců. Ani proti prvému, druhému, či dalšímu prodloužení doby trvání odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu **není stížnost přípustná.**

Renomovaný právník, emeritní soudce Evropského soudu pro lidská práva JUDr. Bohumil Repík, CSc., uvedl, že česká právní úprava má v § 88 trestního řádu mezeru a nedostatky. Především nedostatečně čelí tomu, aby se soudní záruka nestala pouhou formou (nařízení odposlechu a jeho prodloužení by mělo být odůvodněno, chybí průběžná soudní kontrola provádění odposlechu, stejně jako omezení prodloužení odposlechu určitým maximem).³

Je-li k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení třeba zjistit údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství anebo na něž se vztahuje ochrana osobních a zprostředkovacích dat, nařídí předseda senátu a v přípravném řízení soudce, aby je právnícké nebo fyzické osoby, které vykonávají telekomunikační činnost, sdělily jemu a v přípravném řízení buď státnímu zástupci, nebo policejnímu orgánu. Příkaz k zjištění údajů o telekomunikačním provozu musí být vydán písemně a odůvodněn (§ 88a odst. 1 TrŘ).

Předmětem zjišťování dle § 88a TrŘ jsou údaje o již uskutečněném telekomunikačním provozu. Jedná se o údaje, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství, anebo o údaje, na něž se vztahuje ochrana osobních a zprostředkovacích dat, mezi něž patří zejména: volající a volané číslo, použitá služba, datum, čas, doba trvání komunikace a místo připojení, stejně jako připojení stanic zajišťujících hovor v případě mobilních telefonů.

Předpokladem zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu podle § 88a TrŘ není, na rozdíl od ustanovení § 88 TrŘ, vázanost na určitý vymezený okruh trestných činů. Proto předseda senátu a v pří-

právním řízení soudce může nařídít právníckým nebo fyzickým osobám, které vykonávají telekomunikační činnost, aby sdělily jemu a v přípravném řízení buď státnímu zástupci, nebo policejnímu orgánu údaje o již uskutečněném telekomunikačním provozu, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství anebo na něž se vztahuje ochrana osobních a zprostředkovacích dat u kteréhokoliv trestného činu.

Podstatné je, že **zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu podle § 88a TrŘ je možné nejenom u zvlášť závažných úmyslných trestných činů nebo jiných úmyslných trestných činů, k jejichž stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva a k jejichž zjišťování je vyhrazen odposlech a záznam telekomunikačního provozu podle § 88 odst. 1 TrŘ, nýbrž také u kteréhokoliv jiného trestného činu.**

3. Odposlechy a mlčenlivost advokáta

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu upravený v ustanoveních § 88 a § 88a TrŘ úzce souvisí s mlčenlivostí advokáta, která je základním pilířem jeho činnosti. Povinnost mlčenlivosti advokáta dává klientovi advokáta jistotu, že s obsahem jejich rozhovoru, k němuž došlo v souvislosti s poskytováním právních služeb, nemohou být seznámeny třetí osoby. **Úprava mlčenlivosti advokáta je zakotvena v ustanovení § 21 zákona č. 85/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o advokacii.** Advokát je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozví v souvislosti s poskytováním právních služeb. Povinností mlčenlivosti advokáta není dotčena pouze zákonem uložená povinnost překazít spáchání trestného činu (§ 21 odst. 1, 7 zákona o advokacii). Jestliže se advokát hodnověrným způsobem dozví, že jiná osoba, a tedy i advokátův klient, připravuje nebo páchá některý z trestných činů uvedených v § 167 trestního zákona, je povinen překazít spáchání nebo dokončení tohoto trestného činu.

Povinnosti mlčenlivosti se advokát nemůže ani dovolávat při plnění povinností podle zákona o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (§ 21 odst. 6 zákona o advokacii).

Advokát je povinen zachovávat mlčenlivost nejenom o konkrétní věci, která je předmětem právní pomoci, nýbrž také o tom, zda se na něj někdo obrátil s žádostí o právní pomoc a v jaké věci. Povinnosti mlčenlivosti může advokáta zprostit pouze klient a po jeho smrti právní nástupce. Také poté je však advokát povinen zachovávat mlčenlivost, je-li z okolností případu zřejmé, že jej klient nebo jeho právní nástupce této povinnosti zprostil pod nátlakem nebo v tísní (§ 21 odst. 2 zákona o advokacii).

Advokát se však nemůže dopustit neoznámení trestného činu dle § 168 trestního zákona. Znamená to, že i v případě, že se advokát hodnověrným způsobem dozví

...česká právní úprava má v § 88 trestního řádu mezery a nedostatky. Především nedostatečně čelí tomu, aby se soudní záruka nestala pouhou formou...

v rámci výkonu právní pomoci, že někdo jiný spáchal některý z trestných činů uvedených v § 168 TrZ, pak je přesto vázán povinností mlčenlivosti.

Oznamovací povinnost nemá advokát nebo advokátní koncipient, který se dozví o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem advokacie (§ 168 odst. 3 trestního zákona),⁴ tedy v souvislosti s obhajobou v trestní věci, při zastupování žalovaného nebo žalobce v občanskoprávní věci či při jiné formě právní služby, ať již od obviněného, klienta v jiné věci, či z jakéhokoliv dalšího pramene. Advokát se však nemůže odvolávat na mlčenlivost v případech, kdy je v kontaktu s určitou osobou nad rámec své profese.⁵

Svědka nesmí být vyslýchán, pokud by svou výpověď porušil uznanou povinnost mlčenlivosti, s výjimkou případu, že byl této povinnosti příslušným orgánem zproštěn. **Vždy, když je advokát předvolán jako svědek, aby vypovídal o skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb, je povinen zachovávat mlčenlivost (§ 99 odst. 2 TrŘ, § 21 odst. 1 zákona o advokacii).** Orgán činný v trestním řízení je oprávněn předvolat advokáta, i toho, který je či byl obhájcem stíhané osoby, jako svědka v trestní věci, nebo právního zástupce žalovaného nebo žalobce. Advokát se musí na základě předvolání k orgánu činnému v trestním řízení dostavit. Vyslýchající je však povinen na začátku výslechu výslovně poučit advokáta, předvolaného v procesním postavení svědka, že jeho výslech je zakázán, pokud by se na jeho obsah vztahovala povinnost mlčenlivosti (§ 101 odst. 1 věta první TrŘ). Pokud advokát po poučení sdělí, že má povinnost mlčenlivosti, které jej klient nezprostil, vyslýchající to zaprotokoluje a advokáta v postavení svědka již nevyslýchá. Zakazu výslechu musí dbát orgán činný v trestním řízení z úřední povinnosti. Z toho plyne, že **pokud obhájce předvolávaný jako svědek není zproštěn povinností mlčenlivosti, nesmí v žádném případě vypovídat.** Pokud by takový důkaz v rozporu se zákazem výpovědi byl proveden, je procesně nepoužitelný. Porušení zákazu výpovědi ze strany obhájce by bylo kárným proviněním.⁶

4. Odposlech advokátů na příkaz soudu

Každoročně dochází v trestním řízení k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu na základě příkazu soudu (a v přípravném řízení soudce), a to na návrh policejního orgánu a následně návrhu státního zástupce u několika tisíc podezřelých nebo obviněných osob. Podle ministra vnitra Ivana Langra bylo v roce 2006 prováděno více než 7500 odposlechů a odposloucháváno bylo 4386 osob.⁷

Předseda České advokátní komory JUDr. Vladimír Jirousek již v roce 2004 uvedl: „*Stav v oblasti odposlechů považujeme za velmi neuspokojivý a svým způsobem alarmující.*“⁸

Česká advokátní komora ve svém oficiálním stanovisku z 29. 3. 2007 uvedla, že v poslední době vychází najevo, že v souvislosti s vyšetřováním různých osob dochází k množícím se odposlechům telefonních hovorů advokátů, a vyjádřila důrazný protest proti takovým praktikám policie i proti tomu, že soudy zcela benevolentně

takové odposlechy povolují, a to dokonce v případech, kdy je nakonec věc odložena nebo trestní stíhání zastaveno. „*Odposlouchávat telefony advokáta, který poskytuje právní služby radě klientů, s nimiž nutně projednává jejich záležitosti i po telefonu, je nezákonné, a proto nepřipustné. (To samozřejmě neplatí absolutně, tzn. pro případy zjevně deliktivního jednání ze strany advokátů.) Stát v Listině základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku ČR, garantuje všem osobám ústavní právo na obhajobu a právo na právní pomoc vůbec. Protože k řádnému poskytování obhajoby a dalších právních služeb je nezbytná důvěra mezi advokátem a jeho klientem, zabezpečuje stát uvedená práva i zákonnou ochranou zájmů klientů. Čini to přímo v zákoně o advokacii, v němž advokátům ukládá povinnost mlčenlivosti o všech skutečnostech, o nichž se dozví při poskytování právních služeb; porušení této povinnosti pak velmi přísně trestá v kárném řízení. Povinnosti mlčenlivosti může advokáta zprostit pouze jeho klient (tedy ani Česká advokátní komora, ani žádný jiný státní orgán). S důvěrou v zákon sdělují klienti advokátovi řadu pro ně citlivých údajů. Stejný stát, jenž ze zákona a povinně zajišťuje zmíněnou ochranu a obranu občana, proto nemůže, a to ani prostřednictvím orgánů činných v trestním řízení, Listinu základních práv a svobod a zákonem zaručená práva porušovat akceptováním odposlechu hovorů advokáta.*“⁹

Mimořádně závažné je zejména zjištění, že „*v posledních letech se bohužel množí případy stíhání advokátů. U některých z nich se ukáže podezření na snahu orgánů činných v trestním řízení „dostat klienty přes advokáta“; s takovou kriminalizací činnosti advokáta Česká advokátní komora nesehlasí.*“¹⁰ Policejní orgány a státní zástupci, kteří odposlech a záznam telefonních rozhovorů advokátů navrhuji, a soudy (a soudci), kteří příkazy k odposlechu vydávají, jsou však jiného názoru. Tvrdí, že pokud soud (soudce) vydá příkaz k odposlechu po splnění podmínek § 88 odst. 1 TrŘ, je takový odposlech zákonný a tudíž přípustný.

K odposlechům a záznamům telekomunikačního provozu advokátů dochází na základě příkazu soudu (soudce) zejména v posledních letech. Protože žádný odposlouchávaný není o nařízení odposlechu informován, někteří advokáti zjišťují zcela náhodně, že jsou odposloucháváni jejich telefonní rozhovory s klienty, případně že je monitorována e-mailová nebo faxová korespondence či další formy telekomunikace s klienty. Teprve když se advokát začne zajímat o to, zda odposlech jeho telefonu je legální či nikoliv, dříve nebo později zjistí, že se jedná o odposlech příkázaný soudem.

5. Náhodný odposlech advokátů

V případech, kdy policejní orgán při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu zjistí, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, je povinen odposlech ihned přerušit, záznam o jeho obsahu zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít (§ 88 odst. 1 věta třetí TrŘ). Mohlo by se jevit, že nic nebrání policejnímu orgánu odposlech telefonního rozhovoru obviněného s obhájcem po několika sekundách přerušit. Skutečnost je však mnohdy odlišná.

V praxi totiž odposlech určité telefonní stanice obviněného vesměs nezabezpečuje konkrétní policejní orgán. K pořizování záznamu se stále častěji (a mnohde vylučně) užívá speciální technické automatické zařízení, které zapne odposlech na odposlouchávané stanici obviněného na počátku rozhovoru, když se obviněný telefonem spojí s jinou osobou, a vypne se po skončení telefonátu. Automatické nahrávací zařízení však není schopno zjistit, zda jedním z účastníků telefonního rozhovoru je obhájce. Proto je nahrán celý rozhovor, který si musí následně policejní orgán přehrát a teprve z jeho obsahu zjistí, že obviněný komunikuje se svým obhájcem. **Použití automatického nahrávacího zařízení znemožňuje, aby záznam telekomunikačního provozu byl ihned přerušen, pokud obviněný komunikuje se svým obhájcem. To je v rozporu s ustanovením § 88 odst. 1 věta třetí TrŘ.** V případech, kdy policejní orgán záznam zničí poté, co si jej přehraje, však nepochybně disponuje informací o průběhu rozhovoru mezi obviněným a obhájcem. Zákodárce neumožnil až následné vyhodnocování pořízeného záznamu telekomunikačního provozu, protože chtěl zabránit tomu, aby byl policejní orgán obeznámen s obsahem rozhovoru mezi obviněným a obhájcem. Ustanovení § 88 odst. 1 věta třetí TrŘ nedává vůbec možnost nahrát rozhovor mezi obviněným a obhájcem. Zákodárce chtěl předcházet tomu, aby v praxi byl zaznamenán celý rozhovor mezi obviněným a obhájcem, a proto nařídil jeho přerušeni již „při odposlechu“, tedy v jeho průběhu, ihned poté, co policejní orgán provádějící odposlech zjistí, že obviněný komunikuje se svým obhájcem. **Pokud k přerušeni nahrávání telefonátu mezi obhájcem a obviněným v průběhu jejich rozhovoru nedojde, jedná se o porušení zákona.**

V těchto případech, je-li k nahrávání použito automatické nahrávací zařízení v rozporu s ustanovením § 88 odst. 1 věta třetí TrŘ, nejsou ve spisu údaje o osobě, která záznam pořídila. V konkrétní věci soud v rozsudku uvedl, že „nebyla uvedena osoba, která záznam pořídila, protože záznamy byly pořízeny na záznamovém zařízení bez účasti policejního orgánu. Z toho je objektivně zřejmé, že neexistuje žádná konkrétní osoba, která by fyzicky zajišťovala pořízení záznamu, a proto chybějící údaje o osobě pořizující záznam není možno doplnit. A nedostatek těchto údajů je pak samozřejmý.“⁴¹ **Takové odůvodnění nedodržování zákona tzv. objektivními příčinami je nepřijatelné a nepřezkoumatelné.**

K přerušeni zaznamenávání jiných forem telekomunikačního provozu také nedochází v průběhu telekomunikačního provozu, pokud záznamy zabezpečuje technické zařízení. I v těchto případech má kompletní obsah e-mailu, faxu či jiné formy telekomunikace mezi obhájcem a obviněným k dispozici policejní orgán, který tak zná jejich obsah. To je rovněž v rozporu s ustanovením § 88 odst. 1 věta třetí trestního řádu, který přerušeni komunikace mezi obviněným a obhájcem výslovně ukládá, a také v rozporu s ustanovením § 88 odst. 4 věta první

TrŘ, protože ve spisu nejsou údaje o osobě, která záznam pořídila.

6. Ústavní stížnost podaná advokátem

Ústavní stížností se advokát Mgr. Jaroslav Čapek¹² domáhal zrušení příkazu soudkyně Okresního soudu Praha-východ ze dne 27. dubna 2004, sp. zn. Nt 913/2004, k zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu účastnických stanic stěžovatele a jeho kanceláře, a dále, aby mu policejní orgán podal informace o takto zjištěných záznamech a aby na jeho výzvu tyto záznamy zničil, nebo aby přímo tyto záznamy zničil. Stěžovatel tvrdil, že byla porušena jeho základní práva podle čl. 13 a čl. 36 a navazujících Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Konkrétně uvedl, že **záznam telekomunikačního provozu advokáta podle něj není možný, pokud se jedná o hovory mezi advokátem a klientem. Z toho vyvodil, že je možné provádět odposlech telekomunikačního provozu advokáta jen v době jeho trvání, aby mohl být kdykoliv přerušen a všechny záznamy o neoprávněném odposlechu okamžitě zničeny. Není tedy možné až následné vyhodnocování pořízeného záznamu, anebo záznamu o uskutečněném provozu, jako v posuzovaném případě. Dále namítal, že příkaz soudu neumožňuje žádnou**

obranu tomu, do jehož práv bylo zasazeno, a to ani ex post, pokud se poškozená osoba o zásahu náhodně nedozví, jako se to stalo v daném případě. Pouze v případném trestním řízení před

soudem dochází k přezkumu takového opatření, avšak jen jeho formální stránky. **V daném případě je odůvodnění rozhodnutí soudu pouhým přepisem návrhu bez vlastní argumentace.** Navrhovaných opatření ve vztahu k orgánům veřejné moci se stěžovatel domáhá s ohledem na to, že mu není znám celý rozsah zjištěných skutečností o jeho telekomunikačním provozu.

7. Nález II. ÚS 789/2006

V průběhu roku 2004 byly policejním orgánem zahájeny úkony trestního řízení týkající se prověřování podezření ze spáchání trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 a 4 TrZ, které bylo spatřováno v tom, že **advokát Mgr. Jaroslav Čapek v občanskoprávních žalobách úmyslně zamlčoval nebo uváděl neúplně známé podstatné skutečnosti, čímž se měl snažit uvést státní orgány v omyl nebo využít jejich omylu a tím neoprávněně získat majetek jiných osob ve prospěch svého klienta.**

V předmětném trestním řízení byl na žádost policejního orgánu vydán soudkyní Okresního soudu Praha-východ dne 27. dubna 2004 pod č. j. Nt 913/2004-3 příkaz ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu účastnické stanice stěžovatele a jeho advokátní kanceláře za období od 26. ledna do 26. dubna 2004. Na základě tohoto příkazu získal policejní orgán dva kusy CD nosičů s údaji o telekomunikačním provozu, které byly policej-

Foto Michaela Říhová, Právo

Advokát Jaroslav Čapek se svým klientem Františkem Oldřichem Kinským před budovou pražského městského soudu.

a účinné kontroly jejich do držování.

Tyto záruky představuje především soudní kontrola. V té souvislosti je nutno připomenout, že v trestním řízení je úkolem soudů též poskytovat zákonem stanoveným způsobem ochranu právům zaručeným ústavním pořádkem. Soudní kontrola přitom musí být důsledná a efektivní. I v řízení podle § 88a odst. 1 trestního řádu je tedy nutné zkoumat opodstatněnost vedení příslušného trestního řízení.

Pouhé trestní oznámení samo o sobě, není-li doloženo alespoň indiciemi, z nichž lze důvodně podezření dovozovat, a opírá se tudíž jen o spekulativní úvahu, nepostačuje k nařízení odposlechů, neboť nepostačuje

ním orgánem 8. prosince 2004 zničeny. Dále byly takto získány listinné výpisy, které jsou založeny na 90 stranách spisu Policie ČR.

Policejní orgán zahájil trestní stíhání stěžovatele pro pokus trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 a 4 TrZ. Toto usnesení bylo posléze zrušeno a věc byla odložena.

Ústavní soud pak v odůvodnění nálezu II. ÚS 789/2006 uvedl:¹³ „Soukromí každého člověka je hodno ochrany ve smyslu čl. 13 Listiny základních práv a svobod nejen ve vztahu k vlastnímu obsahu zpráv podávaných telefonem, ale i ve vztahu k údajům o volaných číslech, datu a čase hovoru, době jeho trvání, v případě mobilní telefonie o základových stanicích zajišťujících hovor. Jestliže ústavní pořádek připouští průlom této ochrany, děje se tak pouze a výlučně v zájmu ochrany demokratické společnosti. Přípustný je tedy pouze zásah do základního práva nebo svobody člověka ze strany státní moci, jestliže jde o zásah nezbytný v uvedeném smyslu. K tomu, aby nebyly překročeny meze nezbytnosti, musí existovat systém adekvátních a dostatečných záruk, skládající se z odpovídajících právních předpisů

ani k zahájení řízení k objasnění a prověřování skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin podle § 158 trestního řádu. Nezbytnost zkoumání, zda žádost o vydání příkazu podle § 88a odst. 1 trestního řádu byla podána v řádně zahájeném trestním řízení, vyplývá přímo z čl. 13 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 8 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a je nerozhodné, že se o této povinnosti výslovně nezmiňuje i zákon. **Z hlediska ústavně**

Pouhé trestní oznámení samo o sobě, není-li doloženo alespoň indiciemi, z nichž lze důvodně podezření dovozovat, a opírá se tudíž jen o spekulativní úvahu, nepostačuje k nařízení odposlechů...

chráněných základních práv je nepřipustné, aby zahájení úkonů k objasňování a prověřování skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin podle § 158 odst. 3 trestního řádu, např. ve formě odposlechů, bylo zneužíváno jako prostředku k teprve dodatečnému opatrování podkladů pro tento postup, tj. samotné důvodnosti podezření.

Trestní právo a trestněprávní kvalifikaci určitého jednání jako trestného činu, které má soukromoprávní základ, je třeba považovat za ultima ratio, tedy za krajní právní prostředek, který má význam především celospolečenský, tj. z hlediska ochrany základních společen-

ských hodnot. **V zásadě však nemůže sloužit jako prostředek nahrazující ochranu práv a právních zájmů jednotlivce v oblasti soukromoprávních vztahů,** kde závisí především na individuální aktivitě jednotlivce, aby střežil svá práva, jimž má soudní moc poskytovat ochranu. Je nepřijatelné, aby tuto ochranu aktivně přebíraly orgány činné v trestním řízení, jejichž úkolem je ochrana převážně celospolečenských hodnot, nikoliv přímo konkrétních subjektivních práv jednotlivce, jež svou povahou spočívají v soukromoprávní sféře. **V právním státě je nepřipustné, aby prostředky trestní represe sloužily k uspokojování subjektivních práv soukromoprávní povahy,** nejsou-li vedle toho splněny všechny předpoklady vzniku trestněprávní odpovědnosti, resp. nejsou-li tyto předpoklady zcela nezpochybnitelně zjištěny (sp. zn. I. ÚS 4/04 in Sbirka nálezů a usnesení, Sv. 32, N. 42, str. 405 aj.).

Pravidla civilního procesu ukládají účastníkům řízení povinnost vyličit pravdivě a úplně skutečnosti potřebné pro uplatnění jeho návrhu a navrhopat k tomu důkazy, a tedy není jejich povinností tvrdit skutečnosti odporující jim uplatněnému nároku, ani navrhopat důkazy v tomto směru. **Stěžovatel neměl při zastupování svého klienta povinnost uvádět jim zjištěné skutečnosti, které by umožnily vyhrát spor protistraně.**

Pokud by stěžovatel v postavení advokáta postupoval jinak, dostal by se do rozporu se zákonem o advokacii. Podle pravidel profesionální etiky a pravidel soutěže advokátů České republiky advokát nesmí v řízení uvádět

údaje, ani navrhopat důkazy, o nichž ví, že jsou nepravdivé nebo klamavé, a to ani na příkaz klienta. Porušení této povinnosti může představovat na prvním místě kárné provinění, avšak nikoliv bez dalšího trestný čin.

Konečný závěr policejního orgánu a dozoruujícího státního zástupce, který vedl k odložení předmětné trestní věci, je ryze právní. Policejní orgán, který zahajoval trestní řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu, jej dozoruující státní zástupce a v neposlední řadě i soudce rozhodující o žádosti policejního orgánu podle § 88a odst. 1 trestního řádu, při zjevné absenci jakýchkoliv indicií nasvědčujících důvodnosti podezření, že stěžovatel mohl spáchat trestný čin ve smyslu záznamu sepsaného podle § 158 odst. 3 trestního řádu, měli možnost již tehdy učinit stejný závěr, který vedl k odložení věci. Je jejich selháním, že tak neučinili. Ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu není postaveno na principu objasňování a prověřování spekulativního tvrzení o spáchání trestného činu, ale jen takových tvrzení, která zakládají důvodné podezření, a tedy nejsou pouhou spekulací.

Ústavní soud si je vědom toho, že odposlechy provedené na základě zrušovaného rozhodnutí byly již provedeny, takže jeho zrušením tomuto následku již nelze zabránit, avšak důsledky tohoto rozhodnutí spočívající v zásahu do osobnostních práv stěžovatele trvají. Proto byl uvedený příkaz podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušen.

Pokud policejní orgán dospěl k závěru, že je pro dané trestní řízení obsah záznamů nevyužitelný, měl povinn

Ilustrační foto Jakub Stadler

nost je předepsaným způsobem zničit, a to ve všech formách, v nichž se nacházejí ve spise. Tato povinnost tedy nebyla vyčerpána zničením CD nosičů s uvedenými záznamy, pokud současně zůstaly ve spisu založeny tyto záznamy v listinné podobě.

Ústavní soud rozhodl v senátu o ústavní stížnosti Mgr. Jaroslava Čapka, zastoupeného JUDr. Václavem Vlkem, advokátem, směřující proti příkazu soudkyně Okresního soudu Praha-východ ze dne 27. dubna 2004, sp. zn. Nt 913/2004, a postupu policejního orgánu ve věci vedené pod ČTS: PSC-2150/OHK-2004, za účasti 1) Okresního soudu Praha-východ, a 2) Policie České republiky, jako účastníků řízení, a 1) Nejvyššího státního zastupitelství, a 2) Vrchního státního zastupitelství v Praze, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

I. Příkaz soudkyně Okresního soudu Praha-východ ze dne 27. dubna 2004, sp. zn. Nt 913/2004, se ruší.

II. Policii České republiky se příkazuje zničit ze spisu ČTS: PSC-2150/OHK-2004 záznamy o uskutečněném telekomunikačním provozu pořízené v listinné podobě na základě příkazu soudkyně Okresního soudu Praha-východ ze dne 27. dubna 2004, sp. zn. Nt 913/2004.

III. Ve zbývajících částech se ústavní stížnost odmítá.“

8. K odůvodnění nálezu II. ÚS 789/2006

V odůvodnění nálezu II. ÚS 789/2006 pak Ústavní soud uvedl:

„Podle obecně uznávaného výkladu obsahem příkazu podle § 88a odst. 1 trestního řádu musí být, mimo obecných náležitostí uložení sdělení konkrétních údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu s odkazem na konkrétní ustanovení speciálního zákona, údaj o sledovaném období, údaj o majiteli či uživateli příslušné telefonní či jiné stanice, účel zjišťování údajů, a to zejména ve formě údajů o trestném činu, pro který se trestní řízení vede, údaj o konkrétním oprávněném orgánu činném v trestním řízení, a údaj o způsobu sdělení požadovaných údajů (Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. I. díl. 5. vydání. Praha, C. H. Beck, 2005, str. 684, bod 9).

Účel zjišťování údajů podle § 88a odst. 1 trestního řádu je nutno zkoumat s ohledem na to, zda se stal skutek, v němž je spatřován trestný čin, zda tento skutek spáchal obviněný, případně z jakých pohnutek, a to jako na podstatné okolnosti mající vliv na posouzení nebezpečnosti činu. Tato kritéria totiž předpokládají, že je dána legitimita zásahu do práva na respektování soukromého života, namísto aby se posuzovala přítomnost kritérií opodstatňujících tento zásah. Vždy je tedy nutné účel zjišťování údajů podle § 88a odst. 1 trestního řádu posuzovat s ohledem na to, zda se jedná o nezbytný zásah v legitimním veřejném zájmu, a zda se jedná o zásah přiměřený sledovanému cíli [srov. čl. 8 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod].

I v řízení podle § 88a odst. 1 trestního řádu je tedy nutné zkoumat opodstatněnost vedení příslušného trestního řízení. Pokud je řízení vedeno pouze na základě důvodného podezření, že byl spáchán trestný čin, tj. pokud byly tepr-

ve zahájeny úkony trestního řízení, musí být v odůvodnění vyloženo, o jaké skutečnosti se takový závěr opírá. Pouhé trestní oznámení samo o sobě, není-li doloženo alespoň indiciemi, z nichž lze důvodně podezření dovozovat, a opírá se tudíž jen o spekulativní úvahu, nepostačuje k nařízení odposlechů, neboť nepostačuje ani k zahájení řízení k objasnění a prověřování skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin podle § 158 trestního řádu (srov. nálezy sp. zn. II. ÚS 615/06 ze dne 23. května 2007 in <http://www.judikatura.cz/>). Nezbytnost zkoumání, zda žádost o vydání příkazu podle § 88a odst. 1 trestního řádu byla podána v řádně zahájeném trestním řízení, vyplývá přímo z čl. 13 Listiny ve spojení s čl. 8 odst. 2 Úmluvy a je nerozhodné, že se o této povinnosti výslovně nezmiňuje i zákon. Z hlediska ústavně chráněných základních práv je nepřijatelné, aby zahájení úkonů k objasňování a prověřování skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin podle § 158 odst. 3 trestního řádu, např. ve formě odposlechů, bylo zneužíváno jako prostředku k teprve dodatečnému opatrování podkladů pro tento postup, tj. samotné důvodnosti podezření.

Z mezí ústavnosti přitom vybočuje postup, při němž ve fázi před zahájením trestního stíhání, kdy ještě není jasně vymezen skutek ani stanoven okruh osob podezřelých, provedla policie úkon upravený v hlavě čtvrté trestního řádu jako každý úkon, aniž by přezkoumatelným způsobem zdůvodnila, proč provedení úkonu nebylo možné odložit na pozdější stadium trestního řízení.“

V závěrech k napadenému rozhodnutí pak Ústavní soud v nálezu II. ÚS 789/2006 uvedl:

„V posuzovaném případě byla žádost o vydání příkazu podle § 88a odst. 1 trestního řádu podána v řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících, že byl spáchán trestný čin, tedy v řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu. Trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 a 4 trestního zákona byl spatřován v tom, že stěžovatel v žalobách podaných jménem svého klienta zpochybňuje podmínky konfiskace jeho majetku zejména tím, že vědomě zamlčuje jemu známé podstatné skutečnosti, či je uvádí neúplně v úmyslu uvést třetí osoby (včetně státu) v omyl, nebo využít jejich omylu a tím pro svého klienta získat konfiskovaný majetek. Policejní orgány v žádosti o vydání předmětného soudního příkazu rovněž konstatovaly, že „z dosud získaných materiálů lze vyvozovat ovlivňování žalovaných stran, zejména starostů malých obcí, či některých státních úředníků“. Dlužno dodat, že posledně uvedený údaj nemá žádnou oporu v policejním spise a je tedy pouhou spekulací. V žádném případě přitom policejní orgán neuváděl, že by se jednalo o úkon neodkladný nebo neopakovatelný.

Příkaz ze dne 27. dubna 2004, vydaný soudkyní Okresního soudu Praha-východ, obsahuje označení žádajícího policejního orgánu, označení jím vedeného trestního řízení, označení trestného činu, popis vytykaného skutku, označení telefonních stanic a jejich uživatele, sledované období, a konečně závěr: „Vzhledem k tomu, že jde o objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení a vyhodnocením získaných informací by bylo možno zjistit

tyto skutečnosti, soud návrhu vyhověl v rozsahu uvedeném shora. Z toho lze vyvodit, že se soud nezabýval ani otázkou, zda trestní řízení bylo řádně zahájeno, tedy o jaké indicie se opírá závěr o důvodnosti podezření, že se stěžovatel mohl dopustit trestného jednání, jak bylo vyloženo shora, ani tím, k čemu konkrétně je zjištění požadovaných informací v rámci trestního řízení třeba, ani proč je možné tento úkon provést jako „obyčejný“ a nikoliv neodkladný nebo neopakovatelný. Předmětnému příkazu tudíž schází smysluplné odůvodnění, resp. propojení s jakýmkoliv ústavně chráněným účelem (sp. zn. III. ÚS 671/02 in Sběrka nálezů a usnesení, Sv. 29, N. 10, str. 69).

Konečný závěr policejního orgánu a dozorcujícího státního zástupce, který vedl k odložení předmětné trestní věci, je ryze právní, a proto, aby byl učiněn, nebylo nutné opatřovat důkazní materiál v rozsahu 4384 stran ve třinácti svazcích, obsahující i právní pomoc ze zahraničí, informace zpravodajské služby, jak se to stalo v tomto případě. **Policejní orgán, který zahajoval trestní řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu, jej dozorcující státní zástupce, a v neposlední řadě i soudce rozhodující o žádosti policejního orgánu podle § 88a odst. 1 trestního řádu, při zjevné absenci jakýchkoliv indicí nasvědčujících důvodnosti podezření, že stěžovatel mohl spáchat trestný čin ve smyslu záznamu sepsaného podle § 158 odst. 3 trestního řádu, měli možnost již tehdy učinit stejný závěr, který vedl k odložení věci. Je jejich selháním, že tak neučinili a nelze souhlasit s názorem státních zastupitelství, že předmětná trestní věc byla řádně zahájena. Ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu není postaveno na principu objasňování a prověřování spekulativního tvrzení o spáchání trestného činu, ale jen takových tvrzení, která zakládají důvodné podezření, tedy nejsou pouhou spekulací.“**

V nálezu II. ÚS 789/2006 ze dne 27. září 2007 šlo o údaje o uskutečněných rozhovorech advokáta Mgr. Jaroslava Čapka s jeho klientem (§ 88a TrŘ). Podle nálezu jsou i tyto údaje o volaných číslech, datu, času a trvání hovoru a také o stanicích zajišťujících provoz mobilních telefonů nedílnou součástí telefonní komunikace a jako takové jsou předmětem ochrany soukromí člověka.

9. Co plyne z nálezu II. ÚS 789/2006?

V praxi se nejednou ukazuje, že policejní orgán zahajuje trestní řízení bez toho, že by byl s to dovodit důvodné podezření, že se osoba dopustila trestného činu, a vychází pouze z trestního oznámení, přičemž poznatky v něm obsažené jsou subjektivním názorem či jednostrannou informací oznamovatele, které zůstaly neověřeny a nedoloženy. Stejně jako ve věci rozebírané v cit. nálezu jsou i v jiných věcech advokáti přesvědčeni, že tvrzení obsažená v trestním oznámení nebo obsažená v jiném podnětu nepostačují k nařízení odposlechů, pro-

tože nejsou dostatečná ani k zahájení řízení k objasnění a prověřování skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin (§ 158 TrŘ).

Nález Ústavního soudu II. ÚS 789/2006 uvedl, že odposlechy byly zneužity k teprve dodatečnému opatřování podkladů pro zdůvodňování samotné důvodnosti podezření.¹⁴ V trestní věci není obhájce oprávněn prokazovat vinu obviněného ani předkládat důkazy, které mu přitěžují. Obdobně ani v občanskoprávní věci není advokát oprávněn uvádět skutečnosti odporující nároku, který jménem klienta uplatnil, nemůže navrhovat důkazy proti klientovu návrhu ani sdělovat cokoli, čím by jej mohl znevýhodnit oproti protistraně. Pokud by tak advokát jednal, byl by jeho postup v rozporu se zájmem klienta. V takovém případě by nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neuplatňoval by v jeho zájmu vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné (§ 16 zákona o advokacii), a to by byl důvod přinejmenším k jeho kárnému postihu, protože by zlepšil důkazní situaci protistrany, již by svoji aktivitou a za peníze svého klienta umožnil uspět v civilním sporu.

Policejní orgány si nejednou neuvědomují, že **advokát zastupující klienta v občanskoprávní věci by v případě jakéhokoliv zvýhodňování protistrany porušil povinnost chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny (§ 16 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů).** Uváděním skutečností odporujících klientovu návrhu a jeho pokynům by se nepochybně dopustil kárného provinění. Poznátky z praxe ukazují, že postup popsaný Ústavním soudem v cit. nálezu není výjimkou. Případ popsaný v cit. nálezu se odlišuje od jiných tím, že advokát se ten-

krát o postupu orgánů činných v trestním řízení věrohodně dozvěděl již v době jejich provádění a získal o něm důkazy.

Je známo, že stát je v některých civilních věcech žalovaným, je tedy jako účastník řízení v rovném postavení s ostatními účastníky.

Ústavní soud v cit. nálezu uvedl, že **je-li současně s civilním řízením zahájeno trestní řízení** (ve formě objasňování a prověřování skutečností před zahájením trestního stíhání konkrétní osoby), **aniž jsou pro takový postup splněny zákonné podmínky v podobě důvodného podezření, svádí to k domněnce, že se stát snaží vylepšit si svoji procesní pozici, a to minimálně získáním informací prostředky orgánů činných v trestním řízení a dalších mocenských složek, nejde-li přímo o pokus o zastrašení druhého účastníka řízení. Takový postup je v demokratické společnosti zcela nepřijatelný a je hodný odsouzení.** Přitom nejde o ojedinělý případ, kdy i jinými účastníky civilního řízení, než je stát, je zneužíván institut trestního oznámení k ovlivnění civilního procesu. I když v tomto případě mechanismy státu nakonec zcela správně vedly k odložení trestní věci, je pro demokratický vývoj země varující, že se tak stalo až po masivním, zřejmě i neoby-

čejně nákladném a zcela zbytečném trestním řízení, které od počátku nemělo být vůbec vedeno.

Nelze pominout, že odposlechy provedené na základě zrušovaného rozhodnutí byly uskutečněny, takže zrušením příkazu nebylo možno zabránit nepříznivému následku pro osobu odposlouchávaného advokáta. Zabráněno bylo nadále trvajícím důsledkům tohoto rozhodnutí spočívajícím v zásahu do osobnostních práv odposlouchávaného advokáta.

Česká advokátní komora přijala rozhodnutí ÚS s velkým uspokojením. „*Ústavní soud svým rozhodnutím potvrdil nedotknutelnost práva klientů na důvěrnost informací svěřovaných advokátovi.*“⁴⁵ Advokát JUDr. Václav Vlk, který Mgr. Čapka před Ústavním soudem zastupoval, uvedl: „*Nejzásadnější je, že ÚS konstatoval zneužívání mocenských orgánů státu proti ostatním účastníkům civilního řízení a k jejich zastrasování. Vyslovil se k jedné kauze, ale současně řekl, že odposlechy jsou nejzávažnější a až poslední důkaz. Nejdřív si policie musí udělat jasno, co je a co není trestný čin, jestli někdo nepodal trestní oznámení jen proto, aby znemožnil advokáta protistrany, nebo třeba svého politického protivníka. Teprve pak může žádat o povolení odposlechu. Ochrana toho, o čem mluví klient se svým advokátem, je prvořadá.*“⁴⁶

10. Advokát a klient, obhájce a obviněný

V praxi je dlouhodobě problém v poslední větě ustanovení § 88 odst. 1 TrŘ, v níž se uvádí, že zjistí-li policejní orgán při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, je povinen odposlech ihned přerušit, záznam o jeho obsahu zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít.

V praxi se obhajobě obviněných věnuje pouze určité procento advokátů. Většina advokátů se zabývá občanskoprávní, pracovní, obchodní, správní a jinou problematikou, nebo poskytuje individuální rady klientům, kteří se na ně obracejí se svými problémy. Jak ve zmíněných, tak i mnoha dalších případech právních služeb však nejde o komunikaci obviněného s obhájcem. Z toho pak **policejní orgány a státní zástupci nezřídka dovozují, že pokud nejde o obhajobu obviněného obhájcem, nic nebrání nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, nejednou i v případech, kdy nejsou splněny podmínky § 88 odst. 1 TrŘ.**

Mnohé nasvědčuje tomu, že k tomuto přístupu orgánů činných v trestním řízení přispívá i úprava § 88 odst. 1 TrŘ, kde bohužel není ve druhé větě výslovně uvedeno, že provádění odposle-

chu a záznamu telekomunikačního provozu mezi obhájcem a obviněným, **stejně jako mezi advokátem a jeho klientem**, je nepřipustné. Ve třetí větě § 88 odst. 1 TrŘ pak není uvedeno, že zjistí-li policejní orgán při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, **nebo klient se svým advokátem**, je povinen odposlech ihned přerušit, záznam o jeho obsahu zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít.

Z toho orgány činné v trestním řízení nesprávně dovozují, že nepřipustné je pouze provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu mezi obhájcem a obviněným, zatímco odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu mezi advokátem a klientem jsou možné až do okamžiku, kdy advokát převezme obhajobu obviněného v trestní věci, což je možné až poté, co policejní orgán zahájí trestní stíhání sdělením obvinění určité osobě a ta si zvolí obhájcem konkrétního advokáta, který její obhajobu převezme (nebo je jí obhájce ustanoven, či určen Komorou).

Proto policejní orgány a následně státní zástupci navrhuji odposlechy telekomunikačního provozu i mezi advokáty a klienty (pokud nejde o obhajobu obviněného obhájcem v trestní věci) a na základě jejich návrhu soud a v přípravném řízení soudce vydávají příkaz k odposlechu. Tím je však zřetelně narušena nedotknutelnost práva klientů na důvěrnost informací svěřovaných advokátovi. **Informace mezi advokátem a klientem jsou nedotknutelné od okamžiku, kdy jsou klientem či jinak sděleny advokátovi, nikoliv až od převzetí obhajoby.** Pokud by tomu bylo jinak, bylo by možno odposlouchávat a pořizovat záznamy telekomunikačního provozu mezi osobou podezřelou z trestné činnosti a advokátem, což by mohlo zapříčiňovat oddalování doby zahájení trestního stíhání sdělením obvinění proto, aby orgány činné v přípravném

Ilustrační foto Jakub Stadler

řízení v rámci postupu před zahájením trestního stíhání mohly obstatat co nejvíce důkazů proti podezřelému. Stejně tak by bylo možno odposlouchávat jakékoliv jiné formy komunikace mezi advokátem a klientem.

Orgány činné v trestním řízení navrhuje odposlechy advokátů a jejich klientů pomíjí skutečnost, že podle ustanovení § 168 odst. 3 věta první TrZ nemá advokát (ani advokátní koncipient), který se dozví o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem advokacie, oznamovací povinnost. Proto také advokát ani advokátní koncipient nemá oznamovací povinnost, dozví-li se o spáchání trestného činu klientem při poradě s ním, při zastupování klienta jako žalovaného nebo žalobce v občanskoprávní, pracovní, správní věci či při jakémkoliv jiné formě výkonu advokacie, ať již od klienta, který se mu svěřil se spácháním trestné činnosti, či z jakéhokoliv dalšího pramene. Pokud by advokát měl povinnost oznamovat trestnou činnost, kterou již spáchal jeho klient, znamenalo by to, že advokát by byl nucen napomáhat orgánům činným v trestním řízení na straně jedné, a klient, který se dopustil trestné činnosti, by se nemohl obrátit na advokáta s žádostí o poradu bez rizika, že jeho trestnou činnost advokát oznámí orgánům činným v trestním řízení. Podle § 16 odst. 1 zákona o advokacii je advokát povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny, pokud nejsou v rozporu se zákonem nebo stavovským předpisem advokacie. Pokud by advokát byl povinen oznamovat trestnou činnost spáchanou jeho klientem, přestal by být advokát tím, kdo chrání a prosazuje práva a oprávněné zájmy svého klienta, protože by se stal spolupracovníkem orgánů činných v trestním řízení, a to v situaci, kdy by trestný čin byl již spáchán, tedy vzniku škodlivého následku na životech, zdraví či majetku by advokát nemohl předejít.¹⁷

11. Závěr a návrh de lege ferenda

Trestní řád odlišuje dva samostatné zajišťovací úkony se samostatným povolovacím režimem.

Jednak **odposlech a záznam telekomunikačního provozu (§ 88 TrŘ)**, jenž směřuje ke zjištění obsahu telekomunikačního provozu, který právě probíhá nebo který se uskuteční až v budoucnosti, a dále **zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu (§ 88a TrŘ)**, tedy zjišťování údajů o již v minulosti uskutečněném telekomunikačním provozu.

Tedy vždy, když je vedeno trestní řízení pro zvlášť závažný úmyslný trestný čin nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva (§ 88 odst. 1 TrŘ) a předseda senátu nebo v přípravném řízení soudce nařídí odposlech a záznam telekomunikačního provozu, je možno zjišťovat též údaje o tomto telekomunikačním provozu uskutečněném v minulosti (§ 88a odst. 1 TrŘ). To je však možné pouze tehdy, pokud je to třeba k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení.

Informace mezi advokátem a klientem jsou nedotknutelné od okamžiku, kdy jsou klientem či jinak sděleny advokátovi, nikoliv až od převzetí obhajoby.

V tom spočívá úzká návaznost ustanovení § 88 TrŘ a ustanovení § 88a TrŘ. Dojde-li k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 odst. 1 TrŘ, lze dodatečně zjišťovat i údaje o telekomunikačním provozu uskutečněném již v minulosti, třeba před měsíci či lety (§ 88a odst. 1 TrŘ). Proti tomu nelze nic namítat, pokud existovaly alespoň indicie nasvědčující důvodnosti podezření, že advokát či jiná osoba mohla spáchat trestný čin ve smyslu záznamu sepsaného podle § 158 odst. 3 TrŘ a nešlo o pouhou spekulaci. Pokud však došlo pouze k objasňování a prověřování spekulativního tvrzení o spáchání trestného činu, místo důvodného odložení věci, jde o postup v rozporu se zákonem. Potom se porušení ustanovení § 88

odst. 1 TrŘ může promítnout také v porušení ustanovení § 88a odst. 1 TrŘ.

V nálezu II. ÚS 789/2006 se jednalo o údaje o uskutečněných rozhovorech advokáta s jeho klientem (§ 88a TrŘ), nikoliv o obsah zpráv předávaných telefonem. **Podle nálezu jsou i tyto údaje o volaných číslech, datu, času a trvání hovoru a také o stanicích zajišťujících provoz mobilních telefonů nedílnou součástí telefonní komunikace a jako takové jsou předmětem ochrany soukromí člověka.** Přitom zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu podle § 88a TrŘ je možné jak u úmyslných trestných činů, k jejichž zjišťování je vyhrazen odposlech a záznam telekomunikačního provozu podle § 88 odst. 1 TrŘ, tak u kteréhokoliv jiného trestného činu.

Advokát je vesměs tím, kdo zná skutečnosti, které jsou významné pro trestní řízení. Ústavní soud v nálezu II. ÚS 789/2006 výslovně uvedl, že **advokát je vázán mlčenlivostí a skutečnosti významné pro trestní řízení nemůže sdělovat orgánům činným v trestním řízení, nic mu však nebrání sdělovat je při telefonické (e-mailové, faxové i jiné) komunikaci se svým klientem.**

Pokud je však zahájeno trestní řízení a policejní orgán shodně se státním zástupcem dovodí podezření vůči advokátovi ze spáchání zvlášť závažného úmyslného trestného činu nebo jiného úmyslného trestného činu, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, lze důvodně předpokládat, že v telefonu mohou být sděleny významné skutečnosti pro trestní řízení. Potom orgány činné v trestním řízení nezřídka dovozují, že odposlech advokáta je možný. Podle názoru advokátů a shodně i České advokátní komory je však stát povinen zabezpečit práva i zákonnou ochranu zájmů občanů, zejména pak v případech, kdy využívají právních služeb advokáta, a proto je nemohou narušit ani prostřednictvím orgánů činných v trestním řízení, tedy ani odposlechem telefonátů a jiných forem telekomunikačního provozu advokáta.

Z nálezu Ústavního soudu v II. ÚS 789/2006 mj. plyne, že ustanovení § 158 odst. 3 TrŘ není postaveno na principu objasňování a prověřování spekulativního tvrzení o spáchání trestného činu, ale jen takových tvrzení,

kteřá zakládají důvodné podezření, a tedy nejsou pouhou spekulací. Odposlechy nelze zneužívat k dodatečnému opatřování podkladů pro zdůvodňování samotné důvodnosti spekulativního podezření. Advokát zastupující klienta v občanskoprávní věci není oprávněn zvyšovat protistranu, neboť by porušil povinnost chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny.

V nálezu II. ÚS 789/2006 Ústavní soud uvedl, že **odposlech advokáta je vyloučen, protože je nezákonný**. Proto *de lege ferenda* navrhuji promítnutí tohoto nálezu do trestního řádu, konkrétně v podobě doplnění ustanovení § 88

odst. 1 věta druhá a třetí TrŘ o pasáži mnou psané tučně:

Provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu mezi obhájcem a obviněným, **stejně jako mezi advokátem a jeho klientem**, je nepřípustné. Zjistí-li policejní orgán při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, **nebo advokát se svým klientem**, je povinen odposlech ihned přerušit, záznam o jeho obsahu zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít (§ 88 odst. 1 TrŘ).

✦ Autor je advokátem v Brně.

1 Srov. blíže názor doc. JUDr. Jiřího Pipka, CSc. in: Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P.: a kol: Trestní právo procesní, 3. vydání, Praha, C. H. Beck 2007, s. 362.

2 Šámal, P. a kolektiv: Trestní řád. Komentář, I. díl. 5. vydání. Praha, C. H. Beck 2005, s. 541. Zde prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D., uvádí, že e-mailová zpráva po jejím vytištění tiskárnou připojenou k počítači je součástí telekomunikačního provozu, jejíž výsledek je zachycen v listinné podobě. Jde-li o věc důležitou pro trestní řízení, lze ji vyžádat (§ 78 TrŘ) nebo odejmout (§ 79 TrŘ).

3 Srov. blíže: Repík, B.: Odposlech telefonu ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva, Právní fórum č. 4/2004, Příloha s. 61.

4 Ustanovení § 168 odst. 3 TrZ bylo do trestního zákona doplněno zákonem č. 210/1999 Sb.

5 Mandák, V.: K postupu obhájce v případě, že je předvolán v trestním řízení jako svědek ohledně skutečností, které jsou předmětem povinné mlčenlivosti advokáta, Bulletin advokacie č. 6-7/1994, str. 75-76.

6 Viz práce citovaná v poznámce 5.

7 Blahuš, P.: Odposlechů loni v Česku opět přibýlo, Právo 30. 6. 2007, s. 8.

8 Srov. blíže: Advokáti: Větší kontrolu odposlechů, HN.IHNED.CZ, 23. 11. 2004.

9 Stanovisko ČAK k množícím se odposlechům advokátů, ČAK 29. 3. 2007.

10 Srov. blíže názor tajemníka České advokátní komory JUDr. Ladislava Kryma in: Reichl, J.: Šlechta si vládě stěžuje na policii, Lidové noviny, 5. 4. 2007, s. 1 a 4.

11 Zmíněné zdůvodnění nalézacího soudu v konkrétní věci akceptoval i soud druhého stupně. Tedy i soud druhého stupně postupoval v rozporu s ustanovením § 88 odst. 1 věta třetí TrŘ.

12 Jméno advokáta Mgr. Jaroslava Čapka bylo opakovaně uveřejněno v souvislosti s jeho ústavní stížností ve všech sdělovacích prostředcích, vyskytuje se i v článcích, na něž následně odkazují a je v souvislosti s cit. nálezelem obecně známo veřejnosti. Proto ho uvádím, s jeho svolením, i v tomto článku.

13 Nález Ústavního soudu II. ÚS 789/2006 dosud nebyl publikován ve Sbírce nálezů a stanovisek Ústavního soudu, je však dostupný veřejnosti na <http://www.councourt.cz>.

14 O tom, že odposlechy jsou v praxi nejednou zneužívány k dodatečnému opatřování podkladů pro zdůvodňování samotné důvodnosti podezření, mají poznatky advokáti v různých věcech. Toto závažné tvrzení však bylo uvedeno až v nálezu Ústavního soudu II. ÚS 789/2006, protože se je neodvážil publikovat žádný advokát.

15 Prohlášení České advokátní komory ze 17. 10. 2007.

16 Chmelíček, J.: ÚS: Sledování advokáta Čapka bylo nezákonné, Právo, 18. 10. 2007, s. 8.

17 Ze stejného důvodu jako advokát nemá oznamovací povinnost ani duchovní registrované církve a náboženské společnosti s oprávněním k výkonu zvláštních práv, dozví-li se o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo v souvislosti s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství. Srov. ustanovení § 168 odst. 3 věta první trestního zákona.

Opravné prostředky ve vztahu k průtahům v soudním řízení

JUDr. EVA HUBÁLKOVÁ, Ph.D.¹

Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění účinném do

26. dubna 2006, umožňoval poškozenému domáhat se u Ministerstva spravedlnosti ČR pouze náhrady **materiální** škody, ke které došlo při výkonu veřejné moci, tedy v občanském, trestním nebo správním řízení. **Neumožňoval tak odškodnění nemajetkové újmy**. Vzhledem k tomu, že Ústavní soud nemohl (a dosud nemůže) přiznat při současném konstatování porušení základních práv

a svobod – včetně práva na soudní řízení bez zbytečných průtahů – finanční náhradu škody a nemajetkové újmy, neexistoval v českém právním řádu žádný právní prostředek nápravy, který by Evropský soud pro lidská práva považoval za účinný ve smyslu článků 13 a 35 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).²

Dne 27. dubna 2007 nabyl účinnosti zákon č. 160/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 82/1998, jehož cílem bylo umožnit poskytnutí zadostiučinění za nemajetkovou újmu zejména v případech nepřiměřené délky soudního řízení.

Zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu poskytne Ministerstvo spravedlnosti ČR nebo posléze kompetentní soud v penězích tehdy, když újmu nebylo možné nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující (ust. § 31a odst. 2

zákona č. 82/1998 Sb.). Ve smyslu odstavce třetího tohoto ustanovení, vznikla-li tvrzená nemajetková újma nesprávným úředním postupem, tedy i porušením práva na projednání věci bez zbytečných průtahů, je **přihlíženo při stanovení formy a výše zadostiučinění ke konkrétním okolnostem daného případu, zejména k celkové délce řízení, složitosti věci, jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilých odstranit průtahy v řízení, k postupu orgánů veřejné moci a konečně též k významu předmětu řízení pro poškozeného.**

Účinnost tohoto nového právního prostředku nápravy zkoumal Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ve věci *Vokurka v. Česká republika*.³ Ve svém rozhodnutí, ve kterém shledal tento prostředek účinným pro potřeby článku 35 odst. 1 Úmluvy, připomněl, že cílem tohoto ustanovení, vyžadujícího vyčerpání vnitrostátních právních prostředků nápravy, je poskytnout smluvním státům příležitost, aby před předložením případu ESLP napravily důsledky porušení Úmluvy, které je jim vytýkáno.⁴ Toto pravidlo vychází z předpokladu, že vnitrostátní právní řád poskytuje účinný právní prostředek nápravy tvrzeného porušení, tak, jak to mimochodem vyžaduje ustanovení článku 13 Úmluvy.⁵ Článek 35 odst. 1 Úmluvy přitom **požaduje vyčerpání pouze těch právních prostředků nápravy, které se namíteného porušení Úmluvy přímo týkají a které jsou zároveň přiměřené a stěžovateli dostupné. Musejí existovat nejen v teorii, ale vykazovat i dostatečný stupeň jistoty v praktickém využití.**⁶

Přestože podle názoru ESLP je nejlepším řešením preventivní opravný prostředek, který by do budoucna průtahům zabránil,⁷ ESLP přijal alternativní řešení a akceptoval, že ve stížnostech dovolávajících se práva na řízení v přiměřené lhůtě je „účinným“ ve smyslu článku 13 Úmluvy **takový právní prostředek nápravy, který buď soudní řízení urychlí a zajistí, že meritorní rozhodnutí vnitrostátních soudů v dané věci je vydáno bez průtahů, anebo který poskytne účastníku řízení přiměřenou náhradu za již vzniklé průtahy.**⁸ Mimochodem, některým členským státům Úmluvy se podařilo do svého vnitrostátního řádu zavést kombinaci obou prostředků nápravy – preventivního i kompenzačního.

Pokud vnitrostátní právní řád nabízí získání finanční náhrady za vzniklou újmu prostřednictvím **žaloby na stát**, k tomu, aby mohla být považována za účinný a dostupný prostředek k uložení sankce za nepřiměřenou délku soudního řízení, **musí být o ní rozhodnuto dostatečně rychle a výše odškodnění musí být adekvátní.**⁹

ESLP ctí zásadu, podle které je účinnost konkrétního opravného prostředku v zásadě posuzována ke dni podání stížnosti. Připouští však z tohoto pravidla výjimku, odůvodňují-li to zvláštní okolnosti, zejména pokud zákonodárce přijme nový právní předpis, jehož účelem je náprava systémového problému průtahů v soudním řízení. ESLP tak v několika italských kauzách rozhodl, že

stěžovatelé měli využít opravného prostředku, který byl nově do vnitrostátního řádu zaveden tzv. zákonem „Pinto“, i když nabyl účinnosti po podání stížnosti.¹⁰ Podobný názor vyjádřil i v rozhodnutích o stížnostech podaných proti Polsku,¹¹ Chorvatsku¹² či Slovensku.¹³

Ve věci *Vokurka v. Česká republika* ESLP znovu vyjádřil názor, že **ústavní stížnost podaná podle ustanovení § 72 a násl. zákona č. 182/1983 Sb., o Ústavním soudu, není při řešení průtahů v soudním řízení dostatečně účinným právním prostředkem nápravy.**¹⁴

ESLP dále zkoumal účinnost tzv. preventivního prostředku nápravy tak, jak ho navrhovala vláda České republiky s odvoláním na ustanovení § 174a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů. Připustil, že možnost **podat návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu**, obsažená v tomto ustanovení byla do českého právního systému zavedena s úmyslem zaručit na vnitrostátní úrovni respektování práva na řízení vedené v přiměřené lhůtě. Ze samotného znění tohoto právního předpisu, který nabyl účinnosti 1. července 2004, však vyplývá, že takový návrh smí být podán pouze tehdy, pokud žadatel nejprve podal příslušnému orgánu státní správy soudu stížnost na průtahy v řízení a ten jeho stížnosti nevyhověl. ESLP podtrhl, že toto řízení se v tomto ohledu liší od řízení upraveného v § 91 rakouského zákona o organizaci soudů, který umožňuje přímé podání takového návrhu,¹⁵ na který též odkazoval Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. 60/04 ze dne 28. dubna 2005, zveřejněném ve Sbírce zákonů pod č. 264/2005.

ESLP v několika svých rozsudcích uvedl, že hierarchická stížnost podaná podle zákona č. 6/2002 Sb., ve znění účinném do 30. června 2004, již bylo možné brojit proti průtahům v řízení, nebyla účinným právním prostředkem nápravy porušení práva na projednání věci v „přiměřené lhůtě“ ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy.¹⁶

V rozsudku *Grzinčič v. Slovinsko*¹⁷ ESLP sice uznal za účinný podobný systém zavedený do slovinského právního řádu dne 1. ledna 2007, poukázal však na to, že pravomoce slovinských orgánů se ve srovnání s pravomoce-

mi jejich českých protějšků jeví propracovanější a hmatatelnější, a proto i účinnější a uspokojivější pro účastníky soudního řízení. Na druhou stranu slovinský právní řád oproti českému dovoluje uplatnění nároku na náhradu až poté, co byl vyčerpán jeden nebo oba preventivní prostředky během soudního řízení, což vedlo ESLP k tomu, aby se zabýval účinností interaktivního systému složeného z obou druhů prostředků nápravy.

ESLP uzavřel, že s ohledem na nezbytnou pružnost, s jakou je třeba aplikovat ustanovení článku 35 odst. 1 Úmluvy, **možnost podat návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu ve smyslu § 174a zákona č. 6/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ve skutečnosti pouze navazuje na hierarchickou stížnost a nelze ji považovat za účinný právní prostředek nápravy.**

...možnost podat návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu ve smyslu § 174a zákona č. 6/2002 Sb.,... nelze považovat za účinný právní prostředek nápravy.

ESLP poté přistoupil k posouzení účinnosti kompenzačního prostředku zavedeného novelou zákona č. 82/1998 Sb. s účinností od 27. dubna 2006. Jak bylo uvedeno na začátku tohoto pojednání, ustanovení § 1 odst. 3 a § 31a tohoto zákona upravují poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu – nikoli tedy pouze za majetkovou škodu – způsobenou nesprávným úředním postupem, za který je považována i povinnost provést úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě. **Osoba, které taková újma vznikla, musí svůj nárok na její náhradu nejprve uplatnit u správního orgánu, kterým je ve většině případů ministerstvo spravedlnosti.** Přiměřené zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Zde je možná vhodně podotknout, že přestože je stále rostoucí praxí ESLP při zjištění porušení práva na soudní řízení v přiměřené lhůtě shledat, že konstatování porušení Úmluvy představuje dostatečné zadostiučinění za morální újmu, která stěžovateli vznikla,¹⁸ podobná praxe ministerských úředníků může budovat nedůvěru proto, že nesporně nevykazují atributy nezávislosti a nestrannosti.

Je zřejmé, že procesní postup podle tohoto zákona se liší od postupů zavedených v jiných smluvních státech, například v Polsku, na Slovensku nebo v Itálii,¹⁹ kde se stížnost proti průtahům v soudním řízení podává přímo k soudu. Nicméně je nutno konstatovat, že v případě, kdy

...nápravu zavedenou do českého právního řádu zákonem č. 82/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů, lze považovat za účinný a dostupný právní prostředek nápravy pro případ překročení „přiměřené lhůty“ ...

žadatel není spokojen se závěrem českého ministerstva spravedlnosti, může se ve smyslu § 15 odst. 2 zákona obrátit s žalobou na soud, jehož rozhodnutí lze v zásadě napadnout odvoláním, dovoláním a posléze i ústavní stížností. ESLP sice uznal, že systém předběžného projednání nároků Ministerstvem spravedlnosti ČR má své výhody, totiž snížit nápad žalob u soudů prvního stupně, byl však nucen vyslovit obavy z přílišného prodlužování délky víceinstančního odškodňovacího řízení. Přesto, s přihlédnutím k cíli novelizovaného zákona, který má českým státním orgánům umožnit zajištění nápravy v případě nesplnění požadavku na „přiměřenou lhůtu“, ESLP považoval za předčasné vyjádřit se k této zatím teoretické otázce.

ESLP přiložil zvláštní význam přechodnému ustanovení obsaženému v článku II zákona č. 160/2006 Sb., podle kterého se **odpovědnost státu vztahuje také na újmu vzniklou před dnem nabytí účinnosti zákona, pokud nebyl nárok na její náhradu promlčen. Podle tohoto ustanovení v případě, kdy poškozený podal před nabytím účinnosti zákona stížnost, o které ESLP dosud meritorně nerozhodl, dojde k promlčení nároku na náhradu nemajetkové újmy 26. dubna 2007.** Přechodné ustanovení tak poskytlo účastníkům řízení reálnou možnost domoci se nápravy na vnitrostátní úrovni a tuto možnost musejí v zásadě využít.

ESLP vyslovil názor, že nápravu zavedenou do českého právního řádu zákonem č. 82/1998 Sb., ve znění pozděj-

Budova Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku.

ších předpisů, lze považovat za účinný a dostupný právní prostředek nápravy pro případ překročení „přiměřené lhůty“ v každém soudním řízení, na které se aplikuje článek 6 odst. 1 Úmluvy.

Shora bylo zmíněno, že český odškodňovací systém se liší od systému jiných evropských států. Provedme tedy srovnávací exkurz.

Polsko

V červnu 2004 schválil polský zákonodárce zákon o stížnosti účastníka řízení na porušení práva na soudní řízení v přiměřené lhůtě (*Ustawa o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki*), který nabył účinnosti dne 17. září 2004. Zákon předkládá systém právních prostředků k zabránění a řešení následků průtahů v soudním řízení.

Stížnost na průtahy lze podat v průběhu trestního nebo občanskoprávního soudního řízení. Rozhoduje o ní soud nejbližší vyšší instance. Ten může konstatovat porušení práva na řízení v přiměřené době, přiznat spravedlivé zadostiučinění do výše 10 000 polských zlotých a přijmout opatření k urychlení řízení. Jestliže je takové zadostiučinění přiznáno, je vypláceno z rozpočtu toho soudu, který je za průtahy odpovědný. Odškodňovací řízení je zpoplatněno ve výši 100 polských zlotých, které jsou stěžovateli vráceny, má-li ve věci úspěch. Vedle tohoto speciálního právního prostředku nápravy může stěžovatel podat žalobu proti státu podle občanského zákoníku.

K účinnosti polského systému nápravy se ESLP vyjádřil v rozhodnutích v případech *Chazyński v. Polsko* a *Michalak v. Polsko*.²⁰ Konstatoval, že opravné prostředky jsou účinné ve vztahu k průtahům řízení, které dosud neskončilo. Nový polský zákon však obsahoval přechodná ustanovení týkající se osob, které podaly stížnost k ESLP ještě před skončením dotčeného soudního řízení, a které měly možnost vyčerpat nový opravný prostředek ve lhůtě šesti měsíců od 17. září 2004. To však nebylo možné pro stěžovatele, jejichž soudní řízení skončilo před vstupem v účinnost nového zákona a kteří se též před tímto datem obrátili na ESLP ve lhůtě šesti měsíců ve smyslu článku 35 odst. 1 Úmluvy.

Zákon sice pamatoval na ty osoby, které nový právní prostředek nemohly v průběhu dotčeného soudního řízení vyčerpat, a umožnil jim podat žalobu na náhradu škody proti státu podle ustanovení občanského zákoníku. To však neplatilo pro osoby, jejichž řízení skončilo před více než třemi lety před účinností nového zákona. Tak tomu bylo například ve věci pana *Ratajczyka*, kde soudní řízení pravomocně skončilo na konci dubna 2001. Třiletá promlčecí lhůta k podání žaloby proti státu tak uplynula již v dubnu 2004. V tomto a jiných podobných případech byl ESLP nucen konstatovat, že vnitrostátní právní řád účinný opravný prostředek na nápravu porušení práva na řízení v přiměřené době neposkytoval.²¹

Slovensko

Slovenský zákonodárce přistoupil k řešení otázky absence opravného prostředku na průtahy v řízení již v roce 2001. Dne 1. ledna 2002 nabyla účinností novela zákona č. 38/1993 Zb., o Ústavním soude, která napříště umožnila Ústavnímu soudu vedle konstatování porušení práva na soudní řízení v přiměřené lhůtě i přiznat spravedlivé zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu a případně i nařídít dotčenému vnitrostátnímu soudu, aby řízení urychlil.²²

Ne vždy se však tento právní prostředek nápravy ukázal účinný, a to zejména tehdy, jestliže výše zadostiučinění nebyla přiměřená anebo když vnitrostátní soudy nerepektovaly nařízení Ústavního soudu a neodstranily průtahy řízení. Bylo pak na ESLP, aby každý jednotlivý případ podrobně zkoumal, naposledy zatím ve věci *Vičanová v. Slovensko*,²³ v níž stěžovatelka zahájila řízení před Okresním soudem v Trnavě v září 1995. O její ústavní stížnosti, v níž namítala průtahy řízení před tímto soudem, rozhodoval Ústavní soud v listopadu 2001. Konstatoval porušení práva na řízení bez zbytečných průtahů, přiznal stěžovateli náhradu vzniklé nemajetkové újmy ve výši 50 000 Sk a nařídil okresnímu soudu, aby ve věci jednal. Podle názoru ESLP výše odškodnění dosahovala 20 % sumy, kterou by sám přiznal v podobných slovenských případech. Toto zjištění však samo o sobě neznamenal, že by výše náhrady byla neslučitelná se zásadami Úmluvy. ESLP zjistil, že poté, co bylo okresnímu soudu nařízeno, aby v řízení pokračoval, uběhlo téměř dalších pět let bez toho, aniž by bylo meritorně rozhodnuto. ESLP tak nemohl než konstatovat, že ústavní stížnost nebyla účinným opravným prostředkem na odstranění a napravení důsledků průtahů v daném soudním řízení.

Na námitku slovenské vlády, že stěžovatelka mohla podat novou ústavní stížnost na průtahy v řízení, ESLP připomněl, že **stěžovatel, který si stěžuje na průtahy v řízení, není v zásadě povinen vyčerpat právní prostředek nápravy opakovaně, pokud důsledky předchozího opravného prostředku nesplňují kritéria aplikovaná ESLP.**²⁴

Chorvatsko

Účinným opravným prostředkem ve stížnostech na průtahy dosud neskončeného řízení byla ESLP shledána ústavní stížnost podaná podle novely zákona o Ústavním soudu, která nabyla účinnosti dne 15. března 2002 a byla zveřejněna ve Sbírce zákonů 22. března 2002. Od posledně uvedeného data, shledá-li Ústavní soud takovou stížnost opodstatněnou, stanoví lhůtu, ve které dotčený vnitrostátní soud musí ve věci rozhodnout, a zároveň může přiznat stěžovateli přiměřenou náhradu za utrpenou nemateriální újmu.²⁵ Ústavní stížnost však není považována za účinný prostředek nápravy v případech, kdy je předmětem stížnosti délka správního řízení, které předcházelo soudnímu řízení, neboť Ústavní soud nezohledňuje dobu, po kterou byla věc projednávána správními orgány.²⁶

Slovensko

O rozsudku ESLP vydaném ve věci *Grzinčič v. Slovinsko* jsme se již zmínili. Vraťme se však podrobněji k nově zavedenému opravnému prostředku, jehož účinnost zde ESLP zkoumal.

Dne 1. ledna 2007 nabyl účinnosti zákon č. 49/2006 o právu na řízení bez zbytečných průtahů (*Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja*). Již z jeho názvu vyplývá cíl tohoto zákona – právo na soudní řízení v přiměřené době. Zákon zavádí dva právní prostředky nápravy vedoucí k urychlení řízení, totiž dohlížecí stížnost (*nadzorstvena pritožba*) a žádost o stanovení lhůty k provedení procesního úkonu (*rokovni predlog*). Dotčené osoby mají kromě toho možnost požádat o spravedlivé zadostiučinění za utrpěnou újmu v důsledku průtahů v řízení (*zahteva za pravično zadoščenje*).

Podobně jako je tomu v české právní úpravě, první dva opravné prostředky spolu velmi úzce souvisí. Žádost o stanovení lhůty k provedení procesního úkonu lze totiž podat pouze tehdy, jestliže dohlížecí stížnost byla zamítnuta, předseda dohlížecího soudu o ní do dvou měsíců nerozhodl či nezaslal účastníkům řízení odpověď předsedy dotčeného soudu, nebo nařízené procesní úkony nebyly ve stanovené lhůtě provedeny. Žádost se podává k soudu nadřízenému soudu dotčenému. Jestliže ji předseda prvně zmíněného soudu shledá důvodnou a zjistí, že k průtahům v řízení skutečně dochází, může nařídit, aby soudce, který ve věci jedná, provedl ve stanovené lhůtě příslušné procesní úkony. Tato lhůta nesmí být přitom kratší 15 dnů a delší než čtyři měsíce. Soudce musí o provedených úkonech ve stanovené lhůtě nadřízený soud informovat. Vyžadují-li to zvláštní okolnosti, zejména jde-li o věc, která nesnese odkladu, předseda nadřízeného soudu může nařídit přednostní projednání věci či její předání méně vytíženému soudci.

Pokud je dohlížecí stížnost či žádost o stanovení lhůty k provedení procesního úkonu shledána důvodnou, dotčená osoba může požádat státního zástupce o přiznání spravedlivého zadostiučinění za vzniklou újmu. Spravedlivé zadostiučinění může mít formu písemného prohlášení o porušení práva na řízení bez zbytečných průtahů, finanční kompenzace či zveřejnění rozsudku konstatujícího, že došlo k porušení práva na řízení bez zbytečných průtahů.

Vedle prostředků k urychlení řízení a přiznání spravedlivého zadostiučinění zavádí zákon možnost podání žaloby proti státu o náhradu škody vzniklou průtahy v řízení. Na rozdíl od české právní úpravy lze takovou žalobu podat až po skončení celého soudního řízení. Výše odškodnění se podle ustanovení zákona pohybuje mezi 300 a 5000 eur. Vedle odškodnění nemateriální újmy lze žádat i náhradu materiální škody. Žaloba nebude mít šanci na úspěch, pokud dotčená osoba v průběhu řízení nevyužila první nebo oba akcelerační opravné prostředky.

Přes zjevnou podobnost slovenského odškodňovacího systému s českým systémem je zřejmé, že slovenský právní řád je rigidnější, zejména s ohledem na propojenost akceleračních prostředků nápravy s možností úspěšně požádat o hmotné odškodnění.

Závěrem

Problematika průtahů v řízení ve stížnostech podaných u ESLP je zcela jistě problematikou velmi aktuální. Smluvní státy se však bezesporu snaží, s větší či menší úspěšností, situaci ve vnitrostátním soudnictví řešit.

❖ Autorka je právníčkou v české kanceláři Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku.

1 Autorka je právníčkou kanceláře Evropského soudu pro lidská práva. Autorčiny názory jsou její osobní názory, které nezavazují jinou instituci.

2 *Hartman v. Česká republika*, rozsudek z 10. července 2003, Sborník 2003-VIII (výňatky).

3 Rozhodnutí z 16. října 2007, dosud nepublikováno.

4 *Kudła v. Polsko*, rozsudek z 26. října 2000, § 152, Sborník 2000-IX.

5 Idem.

6 *Mifsud v. Francie*, rozhodnutí z 11. září 2002, Sborník 2002-VIII, *Slaviček v. Chorvatsko*, rozhodnutí ze 4. července 2002, Sborník 2002-VII, *Andrášik a další v. Slovensko*, rozhodnutí z 22. října 2002, Sborník 2002-IX.

7 *Scordino v. Itálie* č. 1 [velký senát], rozsudek z 29. března 2006, Sborník 2006-V, odst. 183 a 186; *Cocchiarella v. Itálie* [velký senát], rozsudek z 29. března 2006, Sborník 2006-V, odst. 74 a 77.

8 *Sürmeli v. Německo* [velký senát], rozsudek z 8. června 2006, Sborník 2006-VII, odst. 99.

9 *Paulino Tomás v. Portugalsko*, rozhodnutí z 27. března 2003, Sborník 2003-VII; *Doran v. Irsko*, rozsudek z 31. července 2003, Sborník 2003-X, odst. 57.

10 *Brusco v. Itálie*, rozhodnutí ze 6. září 2001, Sborník 2001-IX; *Giacometti v. Itálie*, rozhodnutí z 8. listopadu 2001, Sborník 2001-XII.

11 *Michalak v. Polsko*, rozhodnutí z 1. března 2005, nepublikováno; *Chazyříski v. Polsko*, rozhodnutí z 1. března 2005, Sborník 2005-V.

12 *Nogolica v. Chorvatsko*, rozhodnutí z 5. září 2002, Sborník 2002-VIII.

13 *Andrášik v. Slovensko*, viz výše.

14 *Hartman v. Česká republika*, viz výše, odst. 83; *Koudelka v. Česká republika*,

rozsudek z 20. července 2006, odst. 47, nepublikován.

15 *Holzinger v. Rakousko* č. 1, viz výše, odst. 16.

16 *Škodáková v. Česká republika*, rozsudek z 21. prosince 2004, odst. 34, nepublikován; *Bečvář a Bečvářová v. Česká republika*, rozsudek ze 4. prosince 2004, odst. 40, nepublikován; *Vitásek v. Česká republika*, rozsudek z 2. listopadu 2004, odst. 24, nepublikován; *Pištorová v. Česká republika*, rozsudek z 26. října 2004, odst. 22, nepublikován.

17 Viz výše.

18 Např. *Hidír Durma v. Turecko*, rozsudek z 5. prosince 2006, nepublikováno; *Belukha v. Ukrajina*, rozsudek z 9. listopadu 2006, nepublikováno.

19 *Michalak v. Polsko*, viz výše; *Chazyříski v. Polsko*, viz výše, *Andrášik a další v. Slovensko*, rozhodnutí z 22. října 2002, Sborník 2002-IX.

20 Rozhodnutí z 1. března 2005, Sborník 2005-V.

21 Rozhodnutí z 31. května 2005, Sborník 2005-VIII; viz též *Krasuski v. Polsko*, rozsudek ze 14. června 2005, Sborník 2005-V, odst. 34-46.

22 *Andrášik a další v. Slovensko*, viz výše.

23 Rozsudek z 18. prosince 2007, nepublikováno.

24 *Sukobljević v. Chorvatsko*, rozsudek z 2. listopadu 2006, nepublikován, odst. 52; *Sika v. Slovensko*, rozsudek z 13. června 2006, nepublikován, odst. 31; *Šidlová v. Slovensko*, rozsudek z 26. září 2006, nepublikován, odst. 49-50; *Tomláková v. Slovensko*, rozsudek z 5. prosince 2006, nepublikován, odst. 34-35; *Becová v. Slovensko*, rozhodnutí z 18. září 2007, nepublikováno.

25 *Slaviček v. Slovensko*, rozhodnutí ze 4. července 2002, Sborník 2002-VII.

26 *Božić v. Chorvatsko*, rozsudek z 29. července 2006, nepublikován, odst. 27-37.

Potřetí k neplatnosti smlouvy o převodu nemovitosti uzavřené povinným v průběhu exekuce

Mgr. MAREK ANDRÁŠEK

Úvodem

Na stránkách Bulletinu advokacie se článkem Luboše Chalupy „Neplatnost smluv uzavřených povinnou osobou v průběhu exekuce a restituce“¹ a následnou replikou Petra Baudyš s názvem „K úsilí o co nejvíce neplatných smluv“² otevřela diskuse nad otázkou, kterou lze stručně formulovat takto: **Je (absolutně) neplatná smlouva o převodu nemovitosti, která nevznikla v rámci běžné obchodní činnosti, uspokojování základních životních potřeb či udržování a správy majetku povinného,³ jestliže ji povinný jako převodce⁴ uzavřel po doručení usnesení o nařízení exekuce?** V intencích svých úvah L. Chalupa uvádí, že tomu tak je, P. Baudyš pak zastává názor opačný.

Potřebu přispět svou troškou do pléna cítím zejména v vědomí existence rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR (dále jen „Nejvyšší soud“), které pro daný případ dává, domnívám se, návod k řešení.⁵

Dosavadní stanoviska

L. Chalupa v zásadě svůj názor, že je smlouva o převodu nemovitosti uzavřená povinným po doručení usnesení o nařízení exekuce neplatná, opírá o tezi, že taková smlouva je ve smyslu § 44 odst. 7 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů (dále jen „exekuční řád“), úkonem, kterým povinný nakládá se svým majetkem, tedy je pro rozpor se zákonem absolutně neplatná.

Názorový oponent P. Baudyš dospívá k opačnému závěru, tedy že taková smlouva není úkonem, kterým povinný nakládá se svým majetkem (tedy není neplatná), zejména na základě premisy, že k úbytku majetku povinného dochází až vkladem vlastnického práva do katastru nemovitostí (dále případně jen „vklad“), neboť k převodu vlastnického práva k nemovitosti je třeba nejen důvod (právní titul), nýbrž i způsob (vklad). Na okraj je dlužno podotknout, že uvedené platí pouze u nemovitostí evidovaných v katastru nemovitostí. Například u drobné stavby, která předmětem evidence v katastru nemovitostí není,⁶ totiž k převodu vlastnictví dochází podle § 133 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, v zásadě již účinností převodní smlouvy.

Podle Baudyšova výkladu § 44 odst. 7 exekučního řádu by tedy existoval ve vztahu k platnosti smluv uzavřených povinným po doručení usnesení o nařízení exekuce odlišný režim pro smlouvy o převodu nemovitostí evidované v katastru nemovitostí – ty by byly platné; a pro smlouvy o převodu nemovitostí neevidované v katastru nemovitostí – ty by byly neplatné, neboť k úbytku majetku povinného (převodu vlastnictví) dochází účinností převodní smlouvy. Dále P. Baudyš uvádí, že na základě smlouvy o převodu nemovitosti uzavřené povinným po doručení usnesení o nařízení exekuce pouze nelze v průběhu exekuce provést vklad, neboť je ve smyslu § 5 odst. 1 písm. f) zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, omezena smluvní volnost povinného ohledně této nemovitosti. Po odpadnutí této překážky lze, jak se domnívá P. Baudyš, na základě takové smlouvy vklad povolit.⁷

Řešení nastíněné Nejvyšším soudem

Nejvyšší soud v usnesení **sp. zn. 30 Cdo 838/2006 ze dne 19. dubna 2006** rozhodoval v právní věci žaloby proti rozhodnutí správního orgánu o dovolání žalobců proti rozsudku Vrchního soudu v Praze, kterým byl potvrzen rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, za takto zjištěného skutkového stavu:

Dne 24. září 2002 uzavřeli darovací smlouvu manželé A a B na straně jedné jako dárce a C a D na straně druhé jako obdarovaní, kteří předmět daru, nemovitost evidovanou v katastru nemovitostí (pozemek), nabyli do podílového spoluvlastnictví. Dne 14. října 2002 bylo A jako povinnému doručeno usnesení o nařízení exekuce na jeho majetek. Následně byl 2. prosince 2002 podán návrh na vklad vlastnického práva k předmětné nemovitosti ve prospěch obdarovaných C a D. Tento návrh na vklad vlastnického práva katastrální úřad dne 4. prosince 2002 zamítl s tím, že A nebyl ke dni podání návrhu na vklad pro probíhající exekuci oprávněn předmětnou nemovitostí nakládat. Pro úplnost uvádím, že exekuční řízení vůči A bylo ukončeno 24. března 2003.

Obdarovaní C a D se obrátili na krajský soud s žalobou proti rozhodnutí katastrálního úřadu o zamítnutí vkladu, s návrhem, aby soud rozhodl, že se vklad vlastnického práva povoluje. Krajský soud tuto žalobu zamítl, načež se žalobci do tohoto rozsudku odvolali a vrchní soud k jejich odvolání tento rozsudek potvrdil. Oba soudy své rozhodnutí založily na zjištění, že A nebyl ke dni podání návrhu na vklad (z důvodu doručení usnesení o nařízení exekuce) oprávněn disponovat předmětnou

nevovitostí a návrh tedy musel být zamítnut. Obdaraní C a D se proto obrátili na Nejvyšší soud s dovoláním, v němž zhruba namítali (což ale pro naši úvahu není až tak podstatné⁸), že „[...] v okamžiku podání návrhu na vklad byla sice vedena exekuce na majetek A, avšak exekuční řízení bylo z důvodu uhrazení dluhu povinným A skončeno usnesením soudu ze dne 24. 3. 2003, takže počínaje dnem 25. 3. 2003 katastrálnímu úřadu nic nebránilo, aby vklad vlastnického práva C a D k předmětnému pozemku povolil, když darovací smlouva ze dne 24. 9. 2002 je platným právním úkonem.“

Celý tento popis byl třeba pouze k pochopení následující části odůvodnění dovolání, z něhož nepřímo vyplyne, že smlouva o převodu nemovitosti uzavřená povinným po doručení usnesení o nařízení exekuce je absolutně neplatná.

Nejvyšší soud v odůvodnění uvádí, že „[...] platné právo neumožňuje zpětné zhojení (konvalidaci) vad právních úkonů absolutně neplatných [...] V daném případě však nešlo o to, že by darovací smlouva ze dne 24. 9. 2002 byla neplatná podle ust. § 44 odst. 7 věta druhá exekučního řádu, neboť byla uzavřena před tím, než A jako dárce bylo doručeno usnesení o nařízení exekuce, nýbrž o to, že návrh na povolení vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí podle této smlouvy byl podán po doručení usnesení o nařízení exekuce v době, kdy A (povinný) nesměl nakládat s předmětnou nemovitostí, a nebyla tak splněna podmínka uvedená v ust. § 5 odst. 1

písm. f) zákona č. 265/1992 Sb.“

Z uvedeného je tedy *à contrario* zřejmé, že **kdyby darovací smlouva byla uzavřena až poté, co bylo povinnému doručeno usnesení o nařízení exekuce, byla by podle ust. § 44 odst. 7 věta druhá exekučního řádu (absolutně) neplatná.** Tento závěr lze samozřejmě vztáhnout i na jiné smlouvy o převodu nemovitostí než smlouvu darovací. A tu právě nacházím odpověď na mnou v úvodu kladenou otázku.

Závěrem

Závěrem si dovoluji shrnout, že z citovaného judikátu jasně vyplývá, byť implicitně, názor Nejvyššího soudu o (absolutní) neplatnosti smlouvy o převodu nemovitosti uzavřené povinným jako převodcem po doručení usnesení o nařízení exekuce (do jejího skončení), jestliže tato smlouva nevznikla v rámci jeho běžné obchodní činnosti, uspokojování jeho základních životních potřeb či udržování a správy jeho majetku.

Jsem si vědom toho, že uvedené rozhodnutí neposkytuje zdůvodnění výše zmíněného závěru. Přesto věřím, že tímto článkem, v němž jsem v zájmu stručnosti rezignoval na vlastní argumentaci, přispěji k diskusi alespoň poukazem na názor nejvyššího ze soudů.

✦ Autor je advokátním koncipientem v Teplicích.

1 Chalupa, Luboš: Neplatnost smluv uzavřených povinnou osobou v průběhu exekuce a restituice. In: Bulletin advokacie, 2007, č. 3, s. 29-30.

2 Baudyš, Petr: K úsilí o co nejvíce neplatných smluv. In: Bulletin advokacie, 2007, č. 6, s. 38-39.

3 Pro zjednodušení v další úvaze odhlédnu od těchto zákonných výjimek, při jejichž naplnění nakládání s majetkem povinného za exekuce není zakázáno.

4 Totéž platí pro povinného v postavení nabyvatele, jestliže nemovitost nabývá úplatně. Bezúplatně nabytí nemovitosti povinným naopak nakládáním s jeho majetkem není a otázka neplatnosti takového úkonu tedy není na místě.

5 Obava P. Baudyše, že „Dosud [...] nelze odkázat v dané věci na konkrétní

judikaturu, protože ta k danému problému ještě neexistuje.“ (viz Baudyš, Petr: K úsilí o co nejvíce neplatných smluv. In: Bulletin advokacie, 2007, č. 6, s. 39) se tedy nenaplní.

6 Paragraf 2 odst. 2 zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky.

7 Návrh by však samozřejmě s ohledem na § 5 odst. 1 písm. g) zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, musel být podán až po odpadnutí této překážky.

8 Tím spíše, když tyto námitky jsou zjevně nedůvodné. Dovolání ostatně proto také bylo Nejvyšším soudem odmítnuto pro absenci zásadního významu rozhodnutí po právní stránce.

Vznik smluvního vztahu a bezdůvodné obohacení z hlediska formy právního úkonu

doc. JUDr. KAREL MAREK, CSc.

1. Úvodem

V současné době je mj. pocítována potřeba rychlého uskutečňování kontraktačního procesu. Těmito otázkami se zabývají podnikatelské subjekty obec-

ně, zvláště se to však jeví zajímavé pro subjekty bankovní sféry, a to pro úvěrovou smlouvu. Tyto subjekty se obracejí s požadavkem na řešení těchto otázek na svoji interní právní službu; vzhledem k významu problému zapojují však i spolupracující externí poradce a advokátní kanceláře. K řešení pak eventuálně může napomoci i možná výměna názorů v odborném tisku.

Jde o to, **zda je možné způsobem předvídaným v § 275 odst. 4 obchodního zákoníku platně uzavřít smlouvu, k jejíž platnosti je zákonem nebo dohodou smluvních stran vy-**

žadována písemná forma, za předpokladu, že návrh je podán v písemné formě a k jeho přijetí dochází chováním akceptanta za podmínek § 275 odst. 4 ObchZ.

Dále praxe řeší to, jaké důsledky má aplikace § 455 odst. 1 občanského zákoníku na závazkový právní vztah ze smlouvy neplatné pro nedostatek písemné formy, jejíž účastníci v průběhu plnění vzájemných povinností získávají v určitých fázích postavení jak věřitele, tak dlužníka (s důrazem na smlouvu o úvěru).

2. Ke způsobu vzniku smluvního vztahu

Obchodněprávní smlouvy uzavírají jak podnikatelé, tak i nepodnikatelské subjekty. Pokud nejde o podnikatele, vztahuje se na ně v České republice i úprava § 262 odst. 4 obchodního zákoníku. Nepodnikatelé vstupují do obchodněprávních vztahů podle § 261 odst. 2, § 261 odst. 3 a podle § 262 obchodního zákoníku. Uzavírání smluv je v obchodním zákoníku upraveno v ustanovení § 269 až § 275 pod nadpisem „Některá ustanovení o uzavírání smlouvy“. To znamená, že tyto otázky patří mezi takové, kde je v obchodním zákoníku jen část úpravy. Základ této právní úpravy je v ustanoveních § 43 až 51 občanského zákoníku a pro obchodněprávní vztahy přitom platí to, co je v ustanoveních § 269 až 275 obchodního zákoníku stanoveno jinak. Jde tedy o vztah zvláštního a obecného.

Smluvní strany

- mohou přitom v obchodněprávních vztazích použít **smluvního typu uvedeného v obchodním zákoníku** (např. smlouvu o úvěru apod.);
- mohou použít **smluvní typ z občanského zákoníku** (viz § 261 odst. 6 obchodního zákoníku), a to tehdy, pokud takový smluvní typ obchodní zákoník neobsahuje (např. smlouvu o půjčce atd.);
- mohou uzavřít (viz § 269 odst. 2 obchodního zákoníku) **smlouvu nepojmenovanou**, tj. takovou, která není zákonným smluvním typem (např. smlouvu o spolupráci, smlouvu o spolupůsobení, o společné činnosti apod.);
- popř. mohou použít **smluvní typ stanovený zvláštním předpisem** (např. zákonem o cenných papírech).

Smluvní strany však nemohou použít v obchodněprávních vztazích smluvní typ z občanského zákoníku (viz § 1 odst. 2 obchodního zákoníku), pokud obchodní zákoník tento smluvní typ upravuje (např. smlouvu o dílo) a nepojmenovanou smlouvu podle § 51 občanského zákoníku (neboť obchodní zákoník má svoji úpravu nepojmenované smlouvy).

Základním pravidlem, které musí strany splnit, chtějí-li uzavřít smlouvu, je zásadní dohoda o celém obsahu smlouvy. Výjimku zde tvoří vznik smluv vyjádřením souhlasu s návrhem smlouvy provedením určitého úkonu (a to za podmínek stanovených v § 275 odst. 4 obchodního zákoníku). Pokud jde přitom o smlouvy uzavírané podle smluvního typu z občanského zákoníku (viz § 261 odst. 6 obchodního zákoníku), musí tyto smlouvy obsahovat tzv. podstatné náležitosti předepsané zákonem pro tyto jednotlivé smlouvy. Současně je třeba přesně určit smluvní strany.

U tzv. smluv nepojmenovaných (podle § 269 odst. 2 obchodního zákoníku) je nutno, aby kromě přesného určení smluvních stran byl dohodnut obsah závazku, tj. byla přesně vymezena práva a povinnosti stran. Na smlouvy obchodněprávní nepojmenované se použijí ustanovení hlavy I. třetí části (tj. obecná závazková úprava), nikoli však (vzhledem k textu § 269 odst. 1 obchodního zákoníku) bez případného smluvního ujednání, ustanovení z některého (obsahově blízkého) smluvního typu. Vzhledem k zásadě smluvní volnosti lze však použít některé takové úpravy výslovně ujednat.

Jde-li o použití smluvního typu podle obchodního zákoníku, potom musí konkrétní smlouvy obsahovat tzv. podstatné části smluv (viz § 269 odst. 1) vymezené v základních ustanoveních smluvních typů a rovněž přesně označené subjekty.

Některé smlouvy mají ke svému vzniku předepsanou písemnou formu, např. smlouvy o účtech či smlouvy o převodu nemovitostí (navíc u smluv na převod nemovitostí musí být projevy vůle na jedné listině a vlastnické právo k nemovitosti přechází vkladem do katastru nemovitostí), popř. speciální úpravu stanovenou zvláštním předpisem (např. u licenční smlouvy k předmětům průmyslového vlastnictví, stanoví-li tak zvláštní předpis, vyžaduje se k výkonu práva poskytnutého na základě smlouvy zápis do příslušného rejstříku těchto práv).

Písemná forma může být zvolena i stranami – tam, kde to zákon nepředepisuje. Jestliže je smlouva uzavřena písemně a měla by být i písemně měněna, je třeba to výslovně dohodnout (viz § 272 obchodního zákoníku).

Pro námi posuzované otázky je přitom zejména významné ustanovení § 40 odst. 1 občanského zákoníku, kde se uvádí: *Nebyl-li právní úkon učiněn ve formě, kterou vyžaduje zákon nebo dohoda účastníků, je neplatný.* Dále je mj. významné i ustanovení § 40 odst. 4 občanského zákoníku, které určuje: *Písemná forma je zachována, je-li právní úkon učiněn telegraficky, dálkopisem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila.*

Ustanovení § 43a a § 43b občanského zákoníku pak upravuje návrh na uzavření smlouvy. Pod nadpisem „Přijetí návrhu“ je zařazeno ustanovení § 43c odst. 1 s textem: *Včasné prohlášení osobou, které byl návrh určen nebo jiné včasné jednání, z něhož lze dovodit její souhlas je přijetím návrhu.* Pro uzavírání smlouvy v písemné formě se použije ustanovení § 43c odst. 2 první věty, ve které se praví: *Včasné přijetí návrhu nabývá účinnosti okamžikem, kdy vyjádření souhlasu s obsahem návrhu dojde navrhovateli.* K tomu uvádí § 44 odst. 1 (umístěný rovněž v rámci ustanovení nadepsaných „Přijetí návrhu“) občanského zákoníku: *Smlouva je uzavřena okamžikem, kdy přijetí návrhu na uzavření smlouvy nabývá účinnosti.*

Zvláštní způsob vzniku smlouvy pro obchodněprávní vztahy přitom upravuje § 275 odst. 4 obchodního zákoníku. Toto ustanovení uvádí dvě skupiny podmínek. Splní-li se přitom z každé skupiny podmínka alespoň jedna, pak rovněž vznikne smlouva.

První skupina podmínek je vyjádřena taxativně těmito podmínkami:

- (1) s přihlédnutím k obsahu návrhu na uzavření smlouvy nebo
- (2) v důsledku praxe, kterou strany mezi sebou zavedly,
- (3) s přihlédnutím ke zvyklostem rozhodným podle tohoto zákona.

Druhá skupina podmínek je uvedena demonstrativně (osoba, které je návrh určen, může vyjádřit souhlas s návrhem provedením určitého úkonu):

- (1) např. odesláním zboží,
- (2) např. zaplacením kupní ceny,

a to bez vyznění navrhovatele. Přijetí návrhu je účinné v okamžiku, kdy byl tento úkon učiněn, došlo-li k němu před uplynutím lhůty rozhodné pro přijetí návrhu.

Jak je zřejmé, ustanovení § 275 odst. 4 obchodního zákoníku se nevztahuje na případy vzniku smlouvy v písemné formě, ale jen na vznik smlouvy konkludentním jednáním. Může to pak být takové jednání, při splnění jedné z podmínek z 1. skupiny, které naplní podmínku 2. skupiny. Za souhlas (naplnění podmínky 2. skupiny) lze považovat každé jednání, z něhož vyplývá souhlas ať přímo, nebo i nepřímo.

Podle našeho názoru je u § 275 odst. 4 obchodního zákoníku vyloučeno použití tohoto ustanovení na vznik případných smluvních vztahů, které mají předepsanou písemnou formu. Nemůže tak tedy písemně vzniknout – po našem soudu – smlouva o spotřebitelském úvěru ani smlouva o běžném účtu a vkladovém účtu (tedy u smluv s písemnou formou předepsanou zákonem), a to ani kdyby byl návrh podán v písemné formě a při splnění podmínky 1. z první skupiny podmínek by tento návrh uváděl, že smlouva vznikne provedením určitého jednání v souladu s podmínkou 2. skupiny podmínek a ke splnění této podmínky tedy k provedení takového úkonu by došlo.

3. K vypořádání bezdůvodného obohacení

Bezdůvodné obohacení je v **právní úpravě občanského zákoníku** uvedeno ustanovením § 451, kde lze číst: Kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat (odst. 1). Bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch z nepoctivých zdrojů (odst. 2). Přitom, je-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal (viz § 457 občanského zákoníku).

V této souvislosti je vhodné připomenout i právní úpravu § 272 odst. 1. Smlouva vyžaduje k platnosti pouze písemnou formu pouze v případech stanovených v tomto zákoně nebo když alespoň jedna strana při jednání o uzavření smlouvy projeví vůli, aby smlouva byla uzavřena v písemné formě.

Právní úprava smlouvy o úvěru je obsažena v ustanoveních § 497 až 507 obchodního zákoníku. Aby se mohla použít tato ustanovení smlouvy o úvěru, musí konkrétní smlouva zahrnovat podstatné části smlouvy stanovené v základním ustanovení. Podle základního ustanovení se

smlouvou o úvěru zavazuje věřitel, že na požádání dlužníka poskytne v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a dlužník se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky. Toto ustanovení má pouze jediný odstavec. Případný druhý odstavec, který by určoval písemnou formu této smlouvy, není zařazen. To znamená, že **smlouva o úvěru může mít i ústní formu.** V praxi tomu však tak nebývá.

Speciální podmínky jsou stanoveny pro smlouvy, ve kterých se sjednává spotřebitelský úvěr; je to i písemná forma. Smlouva o úvěru se od smlouvy o půjčce liší. U smlouvy o půjčce není podstatnou náležitostí smlouvy sjednání úroků. Smlouva o půjčce není konsensuální povahy, ale je reálným kontraktem. To znamená, že **vznik smlouvy o půjčce předpokládá nejen dohodu stran, ale i skutečné odevzdání předmětu půjčky.** Předmětem půjčky pak nemusí být jen peněžní prostředky, ale i jiné věci určené druhově.

Podstatnými částmi smlouvy o úvěru jsou:

- určení věřitele a dlužníka,
- určení částky nebo limitu úvěru ve stanovené měně,
- závazek věřitele poskytnout peněžní prostředky,
- závazek dlužníka k vrácení částky úvěru a zaplacení úroku.

Předmětem jsou peněžní prostředky ve stanovené měně. **Smlouva je uzavřena dohodou o poskytnutí peněžních prostředků a nikoli faktickým poskytnutím těchto prostředků.** Přestože zákon označuje smluvní strany za věřitele a dlužníka, poukazuje se v odborné literatuře správně na skutečnost, že je úvěrová smlouva smlouvou synallagmatickou a obě strany jsou vlastně dlužníky i věřiteli navzájem.

Přitom platí, že:

- (1) Úvěrové smlouvy mezi podnikateli nemusí mít ze zákona písemnou formu.
- (2) Pokud by však byla subjektem jiná osoba než podnikatel, pak se uplatní § 262 odst. 4 českého obchodního zákoníku a tedy i právní úprava na ochranu spotřebitele (právní úprava o tzv. spotřebitelském úvěru), a tedy písemná forma smlouvy.

Současně upravuje ustanovení **§ 455 odst. 1 občanského zákoníku, že za bezdůvodné obohacení se nepovažuje, bylo-li přijato plnění promlčeného dluhu nebo dluhu neplatného jen pro nedostatek formy.**

Jestliže by u smluv uvedených ad 1. mezi podnikateli alespoň jedna strana projevila vůli uzavřít smlouvu písemně (nebo se na tom strany dříve dohodly), musí mít smlouva písemnou formu. Pokud by se tak nestalo a smlouva by byla uzavřena jinak než písemně, je možno uvažovat o naplnění § 455 odst. 1 a konstatovat, že se o bezdůvodné obohacení nejedná. Uplatní se pak povinnost podle § 457 odst. 1 občanského zákoníku.

Jinak by se věci měly, pokud by strany v tomto případě porušily další povinnost kromě formy, např. tehdy, pokud by smlouva neobsahovala všechny podstatné části. Šlo by o porušení další povinnosti a pak by se neuplatnilo ustanovení § 455 odst. 1, ale plně by se uplatnilo ustanovení § 451 odst. 1 a 2 občanského zákoníku.

U jiných úvěrových smluv než smluv mezi podnikate-

li je v České republice písemná forma předepsaná zákonem na ochranu spotřebitele (což je důsledek úpravy § 262 odst. 4 obchodního zákoníku). Zde nejde o porušení § 272 obchodního zákoníku, neboť nejde o porušení písemné formy stanovené obchodním zákoníkem. Nejde zde však, jak by bylo zřejmě posuzováno, jen o případné porušení písemné formy stanovené jiným zákonem, ale jde současně o porušení ustanovení na ochranu spotřebitele (viz § 262 odst. 4 obchodního

zákoníku). **Neplatnost by se tedy dovozovala také z porušení povinnosti ochrany spotřebitele a nešlo by o neplatnost jen pro nedostatek formy.** Pak by se naplnilo nejen ustanovení § 457 občanského zákoníku, ale i § 451 občanského zákoníku. **Pokud však platí § 455 odst. 1 občanského zákoníku, pak se použije jen § 457 občanského zákoníku.**

✦ Autor je docentem na katedře obchodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Postih jízdy pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky podle přestupkového zákona

JUDr. JAN ZÚBEK

1. Úvod

Ustanovení § 22 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „přestupkový zákon“ nebo zkráceně „PřestZ“) s marginální rubrikou „přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích“ prošlo novelizací provedenou zákonem č. 411/2005 Sb. zásadní obměnou. Již samotné označení tohoto typu přestupku bylo v uvedené novele zharmonizováno s právní terminologií zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (v dalším textu také jen „zákona o silničním provozu“). Zákonodárce do tohoto ustanovení inkorporoval nové skutkové podstaty, například v ustanovení § 22 odst. 1 písm. b) PřestZ, dříve postihované podle ustanovení § 30 PřestZ. Z nové systematiky přestupkového zákona je zřejmé, že ustanovení § 30 PřestZ se napříště v oblasti provozu na pozemních komunikacích neuplatní.

2. K přestupku podle ustanovení § 22 odst. 1 písmene b) PřestZ

Předmětné ustanovení přestupkového zákona je vůči ustanovení podle § 30 PřestZ ustanovením speciálním. Proto jsou podle této nové systematiky zákona osoby, které řídí vozidlo nebo jedou na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, oproti předešlé právní úpravě postížitelné právě podle ustanovení § 22 PřestZ. Zákonodárce, zřejmě ve snaze přiblížit konstrukci povinností podle přestupkového zákona úpravě obsažené v zákoně o silničním provozu,

který reglementuje související povinnosti řidiče, **nově determinuje povinnost předchozí právní úpravě neznámou, že řidič dále nesmí uvedenou činnost vykonávat v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky, po kterou je ještě pod jejich vlivem.**

Z tohoto požadavku vyplývá, že pachatelem takového přestupku může být pouze řidič, jenž po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky řídí vozidlo. Musí tak činit v době, kdy je těmito látkami prokazatelně ovlivněn. Přestupkový zákon tak v předmětném ustanovení nepřevzal abstraktně vyjádřenou povinnost řidiče podle ustanovení § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., tj. „v takové době ... kdy by mohl být ještě pod jejich vlivem“. Jazykový výklad této dikce zákona o silničním provozu nás může dovést až k absurdním závěrům. Kupříkladu řidič, který v době jízdy není ovlivněn alkoholem nebo návykovou látkou, ale s ohledem na dobu, která od konzumace uplynula, by těmito látkami ovlivněn mohl být, by tak porušil uloženou povinnost v ustanovení § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb. To proto, že zákon o silničním provozu oproti úpravě ustanovení § 22 odst. 1 písm. b) PřestZ, postihujícího pouze reálné ovlivnění řidiče alkoholem nebo jinou návykovou látkou, zahrnuje také potenciální hrozbu tohoto ovlivnění. S přihlédnutím k argumentům *reductio ad absurdum* (důkaz dovedení do absurdních důsledků), popř. *reductio ad impossibile* (důkaz dovedením do nemožných důsledků), současně nedostatku materiálního i formálního znaku přestupku, bude také zřejmě vyloučen postih řidiče podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. l) PřestZ.

Z dikce ustanovení § 22 odst. 1 písm. b) PřestZ vyplývá, že řidič musí být pod vlivem alkoholu, neboli musí být alkoholem relevantně ovlivněn. Jaká hladina alkoholu či jiné návykové látky může řidiče relevantně ovlivnit, přestupkový zákon neupravuje. S určitým vodítkem se můžeme setkat ve zvláštní právní úpravě zákona č. 361/2000 Sb., kde v přehledu jednání spočívajících v porušení vybraných povinností stanovených předpisy

o provozu na pozemních komunikacích a přehledu počtu bodů za tato jednání, tvořícím přílohu tohoto zákona, je upraveno, že **řidič je ještě pod jeho vlivem, je-li zjištěn obsah alkoholu v těle řidiče vyšší než 0,3 ‰, nebo řídí vozidlo bezprostředně po užití jiné návykové látky nebo v takové době po užití jiné návykové látky, po kterou je řidič ještě pod jejím vlivem.** Avšak s ohledem na to, že soudy, resp. orgány činnými v trestním řízení ani správními orgány nebylo akceptováno vymezení „stavu vylučujícího způsobilost“ obsažené v podobě citované přílohy zákona č. 361/2000 Sb. (blíže v následujícím textu), **lze i nadále uvažovat o tom, že tyto orgány hranici ovlivnění řidiče alkoholem nebo návykovými látkami samy určí, a to nejlépe na podkladě klinických poznatků.** Každopádně je nutné při dané úvaze počítat s tím, že v krvi větší části populace je obsažena fyziologická hladina alkoholu.

Pod toto ustanovení přestupkového zákona bude možné rovněž subsumovat případy, kdy řidič požije alkohol nebo užívá jiné návykové látky během jízdy [§ 5 odst. 2 písm. a) zák. č. 361/2000 Sb.]. Otázkou je, zda je současně nezbytné řidiči prokázat, že v době, kdy řídí vozidlo (jede na zvířeti), je pod vlivem těchto látek, jak je uvedeno v závěru předmětného ustanovení přestupkového zákona. Jinými slovy, zda k postihu řidiče postačí dokázat, že během jízdy se například napil alkoholu, nebo je nutné také dokázat, že tímto alkoholem byl během jízdy ovlivněn. (Řidič se může napít jen nepatrného množství alkoholu nebo se látka nestačí u řidiče vstřebat do krve během jízdy a jeho schopnosti nebudou reálně postiženy.)¹ Je nutné zkoumat charakter „nebo“ v ustanovení § 22 odst. 1 písm. b) PřestZ při spojení výroků „řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po...“ a „v takové době po požití alkoholického nápoje...“. Nepochybně půjde o disjunkci, neboli o alternativu. Potom platí buď výrok první, nebo druhý, ale nevylučuje se, aby platily oba zároveň (naproti tomu se ovšem vylučuje, že by neplatil ani první, ani druhý výrok).² Z toho pak plyne závěr, že **k naplnění znaků skutkové podstaty přestupku podle § 22 odst. 1 písm. b) PřestZ může vést i samotné porušení povinnosti stanovené ustanovením § 5 odst. 2 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb.**

3. K přestupku podle ustanovení § 22 odst. 1 písmene c) PřestZ

V tomto případě jde o kvalifikovanou skutkovou podstatu vůči ustanovení písmene b) odstavce 1. Podle ustanovení § 22 odst. 1 písm. c) PřestZ se přestupku dopustí ten, **kdo v provozu na pozemních komunikacích řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky.**

Pojem „stav vylučující způsobilost“ lze přiřadit k typickým neurčitým pojmům ve správním právu, který vyžaduje při aplikaci práva v každém konkrétním případě interpretaci svého obsahu.³ Přestupkový zákon nestanoví žádné pomůcky pro jeho výklad, cosi jako výkladový prostředek jsme mohli zaznamenat v úpravě zákona o silničním provozu, respektive v jeho novelizaci zákonem č. 411/2005 Sb. V příloze tohoto zákona zabývající se pře-

hledem jednání spočívajících v porušení vybraných povinností stanovených předpisy o provozu na pozemních komunikacích a počtu bodů za tato jednání, bylo stanoveno **...řízení vozidla ve stavu vylučujícím způsobilost, kterou si řidič přivodil užitím alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky při zjištění obsahu alkoholu v těle řidiče ve výši nad 0,3 ‰ nebo užitím jiné návykové látky...** Zde tedy stav vylučující způsobilost byl v případě alkoholu vyjádřen hladinou od 0,3 promile a v případě jiné návykové látky jejím prostým užitím.⁴ Je však třeba připomenout, že předmětné ustanovení přestupkového zákona neobsahuje dispozici, která by odkazovala na přílohu zákona o silničním provozu. Přílohu zákona, respektive její terminologii bylo možné považovat za autonomní (odlišnou), uzpůsobenou zejména potřebám předmětu úpravy zákona o silničním provozu (tj. systemizaci určitých jednání a tomu odpovídajícímu počtu bodů).⁵

Pojem „stav vylučující způsobilost“ je kromě výše uvedených právních předpisů také zakomponován v trestním zákoně, kde tvoří znak objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu podle ustanovení § 201 (ohrožení pod vlivem návykové látky). V praxi, zejména v interpretačních závěrech soudů (podobně i správních orgánů), se dosud za takový stav považovalo, jestliže hladina alkoholu v krvi řidiče dosáhla nejméně jednoho promile. (U jiné návykové látky bylo třeba **zjistit stupeň ovlivnění** a s tímto v praxi ustáleným měřítkem jej srovnat.)⁶ V konkrétním případě mohla být požadovaná hodnota nižší. V judikatuře soudů je možné se setkat již s množstvím 0,8 promile alkoholu v krvi, při kterém soud u řidiče dovedl stav vylučující způsobilost k řízení motorového vozidla.⁷ Zřejmě právě tyto závěry konkrétních aktů aplikace práva soudů pak ředitel dopravní policie Zdeněk Bambas na tiskové konferenci „zobecnil“, když uvedl, že policisté budou zahajovat trestní stíhání pro trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 odst. 1 trestního zákona vždy, pokud hranice alkoholu v krvi u řidiče motorového vozidla dosáhne 0,8 promile. Tento názor však nenašel podporu u nadřízených orgánů činných v trestním řízení. Ty neshledaly žádný důvod pro opuštění **dosavadní praxe, podle níž se za nezpůsobilého považuje řidič nejméně s jedním promile alkoholu v krvi.**

K tomu bych ještě doplnil, že v otevřených stadiích rozhodovacích procesů, tj. ve kterých je umožněno uvážení (při dotváření práva interpretací za jeho aplikace), je potřeba se přidržovat daných zásad, tedy nikoli výjimek, připuštěných pro zvláštní okruhy případů (netvořit pravidla z výjimek; výjimky mají potvrzovat pravidlo). V opačném případě by se hranice vyšší než 0,8 promile po čase stala pravidlem, z kterého by mohly být připuštěny výjimky např. při množství nejméně 0,6 promile a tak dále.

Stanovení stavu vylučujícího způsobilost při ovlivnění jinými návykovými látkami

Pokud nedojde k nové právní úpravě, lze očekávat, že správní orgány se i nadále budou potýkat se značnou komplikací při interpretaci „stavu vylučujícího způsobilost“ v těch případech, kdy řidič bude ovlivněn jinou návykovou látkou (ve smyslu terminologie přestupkového zákona).

Je tomu tak proto, že alkohol (tj. etanol či etylalkohol) je jediná látka, kdežto jiných návykových látek je mnoho a navíc tvoří aktivní metabolity. Metabolismus návykových látek je proti alkoholu mnohem složitější a mnohem více variabilní. U návykových látek zákonodárce do tohoto pojmu zahrnul celou řadu psychotropních, omamných a jiných látek, jejichž účinky na organismus (jeho centrální nervový systém) budou rozdílné.

Obdobně aplikační obtíže můžeme shledávat také v ustanovení § 201 trestního zákona (ohrožení pod vlivem návykové látky), k němuž je předmětné ustanovení přestupkového zákona korespondujícím přestupkem. (Tzn., že se formální znaky obou těchto deliktů překrývají, konkurují si a liší se tedy stupněm nebezpečnosti jednání pro společnost.) Trestní zákon navíc oproti úpravě přestupkového zákona nijak nerozlišuje mezi alkoholem a návykovými látkami, když alkohol považuje za jednu z návykových látek.

Jak trestněprávní, tak i správněprávní praxe dosud jednotně vykládala stav vylučující způsobilost podmínkou existence jakéhosi „vyššího stupně“ ovlivnění řidiče návykovou látkou (resp. alkoholem). Vyššího stupně proto, že například alkohol negativně účinkuje na schopnost řidiče bezpečně řídit motorové vozidlo pochopitelně i v množství menším než jedno promile. Zejména **soudní praxe však vytyčila hranici jednoho promile jako určující atribut „stavu vylučujícího způsobilost“ u alkoholu.** Logicky tedy musí jít při ovlivnění jinými návykovými látkami o vyšší stupeň ovlivnění než při hladině alkoholu v krvi do jednoho promile.

Obdobně interpretační kritérium by mělo být uplatněno také v případě zatím jen abstraktního pojetí „vyššího stupně“ ovlivnění jinou návykovou látkou, než je alkohol. Abstraktní proto, že rozhodovací praxe soudů konkrétní určující hranici či hranice pro návykové látky postrádá. Postrádá ji proto, že s ohledem na množství návykových látek a pestrost účinků je obtížné ji vytyčit pro každou látku jednotlivě. Bohužel, některé soudy tuto obtíž eliminují poněkud nekorektně, když bez výhrad přijímají hodnocení některých znalců, že jakékoliv ovlivnění návykovou látkou odlišnou od alkoholu je nutné považovat za dosažení stavu vylučujícího způsobilost.

Je zřejmé, že mezi „podstatným“ ovlivněním schopností řidiče alkoholem nebo psychotropní, omamnou látkou není z právního hlediska rozdíl. Řidič jednoduše není schopen vykonávat tuto činnost. Pokud soudní praxe nepovažuje stupeň ovlivnění do jednoho promile z trestněprávního hlediska za významný, potom z logického i systematického výkladu popsaného ustanovení nelze předpokládat, že by u návykových látek tak tomu mělo být v případech jakéhokoliv (i malého) množství v organismu řidiče. Ovlivnění návykovými látkami má v porovnání s alkoholem svá specifika. Těmto specifickým by měl odpovídat způsob právní regulace, aby zde právní normy skutečně působily k dosažení žádoucího stavu stanoveného právní politikou.⁸ Nelze však tuto právně-positivní nedokonalost (či spíše zůstalo) suplovat rozšiřováním podmínek (trestní) odpovědnosti, jak se tomu v některých případech děje.

Nedůvodná pluralita interpretace v této oblasti by představovala rozpor se základními hodnotami, které od práva jako normativního systému očekáváme, především

s hodnotami právní jistoty (formální spravedlnosti) a materiální spravedlnosti (založené na určitém rovném hodnocení, resp. pořádacím kritériu), které jsou nejlépe vlastnějším smyslem samotné existence práva.

4. K přestupku podle ustanovení § 22 odst. 1 písmene d) PřestZ

Podle ustanovení § 22 odstavec 1 písmeno d) PřestZ se přestupku dopustí ten, **kdo v provozu na pozemních komunikacích se přes výzvu podle zvláštního právního předpisu odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyl ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou nebo jinou látkou, ačkoliv takové vyšetření není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví.**

Subjektem přestupku podle tohoto ustanovení může být pouze řidič vozidla nebo jezdec na zvířeti. Z uvedené systematiky je zřejmé, že jak způsob výzvy, tak oprávnění vyzývajícího subjektu musí mít oporu ve zvláštní právní úpravě. Přestupkový zákon zde odkazuje na zákon č. 361/2000 Sb., který jednak v ustanovení § 5 odst. 1 písm. f), g) ukládá řidiči příslušné povinnosti a jednak v ustanovení § 124 odst. 9 písm. f), g) výslovně poskytuje policii¹⁰ potřebné oprávnění. Tytéž pravomoci pro strážníky obecní policie a contrario zakládá zákon o silničním provozu v ustanovení § 5 odst. 1 písm. f), g).

Zákon o silničním provozu způsob „výzvy“ k vyšetření podle zvláštního předpisu ani podmínky, za kterých se má uskutečnit, nijak nestanovuje. Lze se domnívat, že výzva musí být učiněna zcela srozumitelně, tedy musí být vůči

řidiči verbálně přednesena. (Naproti tomu za odmítnutí podrobit se uvedené výzvě lze považovat nejen verbálně vyjádřené předsevzetí řidiče vyšetření se nepodrobit, ale jakékoliv chování řidiče, které nevede ke splnění jeho povinnosti.) Co se týče zjištění, zda řidič není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, zákon o silničním provozu v tomto ohledu odkazuje na zákon č. 379/2005 Sb. Tento zákon v ustanovení § 16 odst. 4 dále rozlišuje mezi orientačním vyšetřením a lékařským vyšetřením. **Orientační vyšetření se provádí pomocí dechové zkoušky a odběru slin a lékařské vyšetření se provádí dechovou zkouškou a odběry vzorků biologického materiálu.** Čili s ohledem na taxativní výčet by bylo možné v obou případech u řidiče provést toliko dechovou zkoušku, popř. odběr vzorků biologického materiálu, a to bez

Ilustrační foto Jakub Stadler

možnosti další prověrky, např. psychomotorického testování.¹¹ To se zdá být nedostačující zvláště při uvážení celé škály nejrůznějších návykových látek a jejich četných metabolitů zastoupených v nevypočitatelných a navzájem řádově odlišných koncentracích.

Nic nenasvědčuje tomu, že by policisté nebo strážníci obecní policie měli při dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu k dispozici univerzálně funkční a spolehlivý analyzátor umožňující jednoduchý test, podobně jako tomu je u dechové zkoušky pro zjišťování přítomnosti alkoholu v organismu. (Stávající jednoduché technické pomůcky policistů k detekci omamných a psychotropních látek této charakteristice neodpovídají.)

Jak bylo výše naznačeno, orientační vyšetření v rámci správního dozoru mohou v provozu na pozemních komunikacích provádět policisté a strážníci obecní policie. Tito pak sami rozhodnou o tom, zda s řidičem provedou orientační vyšetření nebo jej bez něj převezou rovnou k lékařskému vyšetření. Co se týče dechové zkoušky, ke zjištění, zda řidič není ovlivněn alkoholem, přestupkový zákon ani zákon č. 379/2005 Sb. nepředepisuje způsob, jakým se tato zkouška provádí. Lze usuzovat, že přítomnost alkoholu v dechu je nutno zjistit objektivní metodou, nikoliv prostým úsudkem policisty, že z dechu řidiče je cítit alkohol.

Řidič je povinen strpět lékařské vyšetření ke zjištění, není-li ovlivněn návykovou látkou, i bez předchozího pozitivního výsledku dechové zkoušky (orientační zkoušky), kterou vlastně není nezbytně nutné před tím provádět. Tento závěr vyplývá ze systematiky ustanovení § 22 odst. 1 písm. d) PřestZ, jakož i navazujících právních norem.

Jako poměrně závažný nedostatek současné právní úpravy se jeví okolnost, kdy např. řidič má povinnost se podrobit lékařskému vyšetření (odběru vzorku biologického materiálu) i poté, co se podrobil orientačnímu vyšetření (dechové zkoušce), jehož výsledek ovlivnění alkoholem neodhalil. Taková právní úprava může vést k vynucování oněch povinností vůči jejich adresátům, které však ve skutečnosti nemá rozumné opodstatnění.

5. Několik obecných poznámek k sankcím podle ustanovení § 22 PřestZ

Novinka, ve srovnání s předešlou úpravou přestupkového zákona, spočívá v odlišném způsobu, jakým zákonodárce určuje sankce postihující většinu z jednání podle ustanovení § 22 PřestZ. Výše pokut i doba zákazu činnosti jsou nyní upraveny „rámcově“. Je stanovena jak dolní, tak horní hranice těchto sankcí, přičemž se ponechává na uvážení správního orgánu, v jaké výši sankci „v rámci“ těchto trestních sazeb vyměří. V důsledku toho správní orgán, popř. i jiné orgány vykonávající správní dozor jsou při rozhodnutí o uložení této sankce vázány minimální výší pokuty stanovenou zákonem. Obecná horní mez pokuty podle ustanovení § 13 odst. 1 PřestZ se u přestupků podle § 22 PřestZ, s ohledem na jeho vlastní (speciální) úpravu, neuplatní.

Další podstatnou změnu oproti předešlé úpravě přestupkového zákona související s ukládáním sankcí nalez-

neme v ustanovení § 22 odst. 12 PřestZ. Podle této úpravy, s jedinou výjimkou podle odst. 10 bodu 1., **nelze v rozhodnutí o přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích od uložení sankce upustit.**

Vzhledem k dikci tohoto ustanovení lze soudit, že **norma působí speciálně proti ustanovení § 11 odst. 3 PřestZ** vztahujícímu se ke všem přestupkům podle zvláštní části přestupkového zákona. Podle této úpravy **od uložení sankce lze upustit, jestliže k nápravě pachatele postačí samotné projednání přestupku.** Zákonodárce tak u přestupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích ustoupil od alternativního určení sankce podle předešlé právní úpravy, kdy ponechával na posouzení správního orgánu, kterou ze sankcí uvedených v příslušném ustanovení zvláštní části či kterou ze sankcí ostatních zvolí.¹²

Ustanovení § 22 odst. 12 PřestZ dále taxativně vyjadřuje povinnost správního orgánu uložit sankci zákazu činnosti. Tento druh sankce lze uložit pachateli přestupku, jen pokud to zákon o přestupcích dovoluje ve zvláštní části. K této zásadě přestupkový zákon v ustanovení § 14 odst. 1 kumuluje požadavek, že musí jít o činnost, kterou pachatel vykonává v pracovním nebo jiném obdobném poměru, nebo k níž je třeba povolení nebo souhlasu státního orgánu, a současně požadavek, že pachatel musí přestupek spáchat touto činností nebo v souvislosti s ní.

V provozu na pozemních komunikacích půjde především o zákaz řízení motorových vozidel. Řízení motorového vozidla je činností, k jejímuž (legálnímu) výkonu je podmínkou povolení (souhlas) státního orgánu. Za vydání takového povolení (vyslovení souhlasu) je možno považovat úkon správního orgánu, jímž žadateli v rámci přenesené působnosti udělí řidičské oprávnění určité skupiny (podskupiny).¹³ Ovšem kupříkladu k jízdě na zvířeti takové povolení nebo souhlas státního orgánu zapotřebí není. Lze si jistě představit situaci, kdy jezdec na zvířeti se na výzvu policisty odmítne podrobit dechové zkoušce ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem. Takové jednání by mohlo naplňovat znaky skutkové podstaty přestupku podle § 22 odst. 1 písm. d) bod 1.

PřestZ, a podle dikce ustanovení § 22 odst. 12 PřestZ by mělo být povinně postiženo sankcemi podle ustanovení § 22 odst. 4 PřestZ. Ovšem v daném případě není možno uvažovat o tom, že by rozhodující správní orgán byl bez dalších skutečností¹⁴ oprávněn uložit za přestupek podle § 22 odst. 1 písm. d) bod 1. PřestZ např. jezdcí na zvířeti (řidiči) trest zákazu činnosti, pokud by zároveň nebyly splněny podmínky předepsané v ustanovení § 14 odst. 1 PřestZ, protože z uvedeného ustanovení vyplývá, že předmětem zákazu nemůže být činnost, která neodpovídá výše provedenému vymezení, například také jízda na jízdním kole.¹⁵

Do doby zákazu činnosti se započítává doba, po kterou obviněný nemohl tuto činnost vykonávat, na základě ustanovení § 14 odst. 2 PřestZ.

Podle současné právní úpravy nejčastěji půjde o započítání doby, kdy byl obviněnému zadržen řidičský průkaz podle § 118b, 118c zákona č. 361/2000 Sb. Tato skutečnost musí být obsažena ve výroku meritorního rozhodnutí v souladu s ustanovením § 77 PřestZ. Po

uplynutí poloviny doby, na kterou byl zákaz činnosti vyloučen, je potrestaný pachatel přestupku oprávněn navrhnout upuštění od zbytku sankce. Za mladistvého může návrh podat jeho zákonný zástupce nebo orgán sociálně právní ochrany dětí. Správní orgán může podle ustanovení § 14 odst. 3 PřestZ od výkonu zbytku zákazu činnosti upustit, jestliže pachatel přestupku způsobem svého života prokázal, že jeho další výkon není potřebný.

Takové pojetí se zdá být pro potřeby praxe příliš široké a v důsledku toho byly v minulosti správními orgány uplatňovány různé způsoby výkladu tohoto ustanovení. K pochybnostem správního orgánu o „řádném“ způsobu života vedla i pověst o častém navštěvování restaurací a konzumaci alkoholu, vypracovaná obecním úřadem v místě bydliště žadatele o upuštění od zbytku trestu.

De lege ferenda by výkladové potíže zmírnilo nahrazení požadavku „způsobem svého života prokázal“ (žadatel nenese břemeno dokazování) stanovením konkrétnějších podmínek, např. „po tuto dobu nebyl postižen za přestupek, trestný čin nebo disciplinární delikt vztahující se k výkonu zakázané činnosti“. Dále by upuštění od zbytku zákazu činnosti mělo být napříště podmíněné, podobně jako tomu je v ustanovení § 61 odst. 2 trestního zákona. Zkušební doba by nesměla přesáhnout dobu, kdy by zbytek trestu měl jinak vypršet. Správní orgán by pro případ nesplnění výše uvedených podmínek během období podmíněného upuštění mohl uložit odpykání celého zbytku nevykonaného trestu zákazu činnosti.

6. Závěr

Zakotvení speciálních norem do přestupkového zákona, jež se zabývají postihem protiprávních deliktů v provozu na pozemních komunikacích spáchaných řidiči (popř.

jezdci na zvířeti) pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, lze chápat jako logické vyústění dlouhotrvajícího úsilí orgánů výkonné moci o nápravu zejména legislativních nedostatků. V prvé řadě bylo nutné, aby právní předpisy byly v dotčené oblasti vzájemně kompatibilní. Dalším krokem mělo být přizpůsobení právních norem reálným potřebám regulace chování osob v provozu na pozemních komunikacích. Což se zákonodárci zdařilo jen částečně.

Záměr autora v tomto článku nesměřoval k detailnímu popisu a rozboru vybraných ustanovení přestupkového zákona nebo dalších souvisejících právních norem (např. zákona o silničním provozu nebo zákona o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami).

Jeho ctižádostí bylo poukázat na to, že i poměrně nová právní úprava trpí některými podstatnými nedostatky a případně o tom vyvolat diskusi. Mezi zmiňované podstatné nedostatky recentní právní úpravy patří kupříkladu podmínky započítávání doby zadržení řídičského průkazu do doby sankce zákazu činnosti, dále jistá nedomyšlenost možné sbíhající se a proto neefektivního působení trestu uloženého podle trestního zákona a sankce uložené podle přestupkového zákona, a také archaičnost schématu úpravy postihu osob v souvislosti s řízením vozidel pod vlivem tzv. jiných návykových látek.

Právě v oblasti metod detekce ovlivnění osob omamnými a psychotropními látkami zjištěnými při výkonu správního dozoru a rovněž navazující úpravy postihu osob za takové protiprávní jednání zavedla řada zemí Evropské unie i USA normy a postupy respektující specifika případného průkazu ovlivnění těmito látkami.

✦ Autor dříve pracoval jako policejní komisař SKPV, v současnosti je advokátním koncipientem v Praze.

1 Podle § 201 trestního zákona (ohrožení pod vlivem návykové látky) je nutné vždy prokázat, že osoba se v době výkonu určité, zde specifikované činnosti, nacházela ve stavu vylučujícím způsobilost. Nepostačí tedy samotný důkaz o tom, že osoba bezprostředně před výkonem této činnosti např. konzumovala alkohol bez toho, že by bylo možné z tohoto dovodit zákonem požadovaný stav v době vykonávání této činnosti.

2 Srov. Knapp, V.: Vědecká propedeutika pro právníky, Eurolex Bohemia, Praha 2003, s. 101.

3 Staša, J.: Úvod do českého správního práva, 2. vydání, PA ČR, Praha 1996, s. 18, 19.

4 Usuzují tak z toho, že zákonodárce mohl se zjištěným množstvím alkoholu ve výši nad 0,3 ‰ spojit započtení 7 bodů a nebo mohl započtení tohoto počtu bodů podmínit pouze stavem vylučujícím způsobilost k řízení motorového vozidla. Zřejmě nikoliv náhodou bylo posléze předmětné znění přílohy zákona změněno.

5 Podle stanoviska náměstka nejvyšší státní zástupkyně pro legislativu a mezinárodní pomoc Zdeňka Koudelky (č. SL 742/2006) pak státní zastupitelství obecně považují za určující hranici pro kvalifikaci trestného činu podle § 201 trestního zákona množství alkoholu v krvi ve výši 1 ‰. V individuálních případech se nevylučuje postih od 0,8 ‰.

6 Novotný, O., Dolenský, A., Jelínek, J., Vanduchová, M.: Trestní právo hmotné I. Zvláštní část., Codex, Praha 1995, s. 108.

7 Při nižších hladinách musí být navíc zváženy ještě jiné důkazy, nasvědčující tomu, že pachatel byl nezpůsobilý k řízení vozidla (např. výpovědi svědků, lékařů provádějících vyšetření, policistů), a těmito důkazy musí být nezpůsobilost řidiče nepochybně prokázána (v opačném případě platí zásada *in dubio pro reo*) – srov. také Rt 36/84. Pokud je však bezpečně prokázána koncentrace alkoholu v krvi řidiče ve výši nejméně 1 ‰, např. výsledkem rozboru krve, není třeba již provádět další důkazy k prokázání znaku vyloučené způsobilosti. Srov. k tomu Říha, J.: Nové znění skutkové podstaty trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 trestního zákona (1. část). Bulletin advokacie č. 2/2007.

8 Srov. Knapp, V.: Teorie práva, 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 1995, s. 40. V. Knapp dále poznamenává, že i při právní regulaci je důležitá zpětná vazba, která spočívá v zabezpečení soustavné vědomosti regulátoru o působení regulace a zabezpečení regulátoru na odchylky předmětu regulace od cílového stavu. Znamená to požadavek soustavné informovanosti zákonodárného orgánu o působení právní normy a jeho neprodlené korektivní reakce, není-li právní norma efektivní.

9 Srov. Gerloch, A.: In Gerloch, A., Maršálek, P. (ed.) Problémy interpretace a argumentace v soudobé právní teorii a právní praxi, Eurolex Bohemia, s. r. o., Praha 2003, s. 13.

10 Z ustanovení § 124 odst. 9 zákona č. 361/2000 Sb. je patrné, že takovou pravomoc má příslušník Policie České republiky ve služebním stejnojmenném kroji.

11 V rámci projektu ROSITA II (Roadside Testing Assessment), probíhajícího v několika zemích EU, provádí dopravní policie terénní orientační testy. Kromě detekce drog ve slinách pomocí různých analyzátorů policisté provádějí především psychomotorické testy, vyšetření očí spočívající v prověření horizontálního i vertikálního nystagmu, velikosti a reakce zorniček na světlo, zbarvení spojivek. Dále i Rombergovu zkoušku rovnováhy, chůze, otáčení atd.

12 Daný stav zřejmě neodpovídá stavu původně zamýšlenému. Srov. Sněmovní tisk 833/2004, Důvodová zpráva k změně zákona o přestupcích: „Nejnižší sankcí, kterou bude možno za přestupek proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích uložit, kromě obecně přípustného napomenutí, tak bude pokuta minimálně ve výši 1500 Kč.“

13 Správní orgán může uložit zákaz činnosti také osobě, která řídí motorové vozidlo bez toho, že by byla držitelem příslušné skupiny nebo podskupiny řídičského oprávnění (§ 22 odst. 1. písm. e) bod. 1 PřestZ).

14 Např. vykonávali by tento řídič uvedenou činnost v pracovním poměru nebo na základě souhlasu orgánu veřejné správy.

15 Nelze zakazovat ani zlovyky, jako např. nemírné požívání alkoholu nebo návštěvu hostinců. Srov. Novotný, O., Dolenský, A., Jelínek, J., Vanduchová, M.: Trestní právo hmotné I. Obecná část. Codex, Praha 1995, s. 205.

Výklad právních norem. Započítávání vazby pro účely přeřazení odsouzeného do věznice jiného typu.

I. Jazykový výklad představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě. Je pouze východiskem pro objasnění a systematický výklad, výklad e ratione legis atd. Mechanická aplikace abstrahující, resp. neuvědomující si smysl a účel právní normy, činí z práva nástroj odcizení a absurdity. Nelze ztotožňovat text právního předpisu a právní normu, která je významem tohoto textu.

II. I přerušovanou vazbu lze započítat pro účely přeřazení odsouzeného do věznice s mírnějším dozorem podle § 39b tr. zák.

Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 8. 11. 2007, č. j. II US 1710/07

Tímto rozsudkem bylo zrušeno usnesení Okresního soudu Brno-venkov ze dne 29. 3. 2007, sp. zn. 1 Nt 1306/2007, a usnesení Krajského soudu v Brně, ze dne 15. 5. 2007, sp. zn. 8 To 154/2007.

Podle ustanovení § 39b odst. 6 trestního zákona na návrh odsouzeného, který ve věznici určitého typu vykonal nepřetržitě alespoň jednu třetinu uloženého trestu, nejméně však šest měsíců, může soud rozhodnout o jeho přeřazení do věznice s mírnějším režimem.

Ze spisového materiálu vyplývá, že stěžovatel nastoupil výkon uloženého trestu odnětí svobody v trvání osmi let dne 20. 11. 2006. Do výkonu trestu odnětí svobody mu byla započtena vykonaná vazba za období od 8. 4. 1998 do 8. 7. 1999 a od 5. 7. 2002 do 1. 10. 2003. V rámci řízení o stěžovatelově návrhu na přeřazení do věznice s mírnějším režimem obecné soudy dospěly k závěru, že vykonaná vazba se nezapočítává do doby uvedené v ustanovení § 39b odst. 6 trestního zákona, neboť výkon vazby má jiný režim než výkon trestu v určitém typu věznice.

Jádrem ústavní stížnosti je posouzení otázky, zda obecné soudy interpretovaly ust. § 39b odst. 6 trestního zákona ústavně konformním způsobem. Ústavní soud se k povaze interpretace práva opakovaně vyjádřil. Za nosný názor lze považovat zejména názor, který Ústavní soud vyjádřil v nálezu sp. zn. Pl. US 33/97: „Jazykový výklad představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě. Je pouze východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu (k čemuž slouží i řada dalších postupů, jako logický a systematický výklad, výklad e ratione legis atd.). Mechanická aplikace abstrahující, resp. neuvědomující si smysl a účel právní normy, činí z práva nástroj odcizení a absurdity“ (Ústavní soud ČR: Sbirka nálezů a usnesení, sv. 9, str. 399 násl., publikováno též jako č. 30/1998 Sb.). Jak vyplývá z ustálené judikatury Ústavního soudu, nelze ztotožňovat text právního předpisu a právní normu, která je významem tohoto textu (srov. shodně v doktríně např. Knapp V.,

Holländer P. a kol.: Právně mysleme a logika, Obzor, Bratislava 1989). Je třeba mít na zřeteli, že právní norma se ne vždy musí kryt s tím, jak je vyjádřena v textu zákona, a to ani v takovém případě, kdy se text může jevit jako jednoznačný a určitý. Ústavní soud dlouhodobě zdůrazňuje význam teleologické argumentace a hledání smyslu a účelu zákona jeho interpretem.

Započítávání vazby a trestu uloženého pro týž skutek vyplývá ze zásady, že nikdo nemá být potrestán dvakrát pro totéž jednání (čl. 40 odst. 5 Listiny). Podle ustanovení § 38 odst. 1 trestního zákona bylo-li proti pachateli vedeno trestní řízení ve vazbě a dojde-li v tomto řízení k jeho odsouzení, započítá se mu doba strávená ve vazbě do uloženého trestu, pokud je vzhledem k druhu uloženého trestu započítání možné. I když je zcela nepochybné, že vazba ve smyslu ustanovení § 67 a násl. trestního řádu není trestem, dochází jejím uvalením ke zbavení osobní svobody a k výraznému omezení dalších základních práv pachatele ještě před vynesením pravomocného odsuzujícího rozsudku. Pokud vazbě odpovídá druh uloženého trestu, je započítání obligatorní. Zákon v tomto případě vylučuje volnou úvahu soudu. Do trestu odnětí svobody se přitom vazba započítá bez ohledu na to, do jakého typu věznice byl pachatel k výkonu trestu zařazen, protože zákon v tomto směru nemá žádné omezení. Na výrok o trestu odnětí svobody má tedy fakticky vykonaná vazba zásadní vliv.

Ustanovení § 39b trestního zákona upravující přeřazení do věznice jiného typu bylo do trestního zákona zařazeno novelou provedenou zákonem č. 152/1995 Sb. na základě nálezu Ústavního soudu publikovaného pod č. 8/1995 Sb., jímž byla zrušena ustanovení § 9 a § 9a dříve platného zákona č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, a navazující ustanovení § 13 a § 14 dříve platné vyhlášky č. 110/1994 Sb., kterou byl vydán řád výkonu trestu odnětí svobody, s tím, že i přeřazování odsouzených v době výkonu trestu odnětí svobody je rozhodováním o trestu, k němuž je podle čl. 40 odst. 1 Listiny povolán soud (a nikoli ředitel věznice, jak bylo uvedeno ve zrušených ustanoveních). Při systematickém výkladu citovaného ustanovení lze dospět k závěru, že faktické omezení osobní svobody vykonanou vazbou by se mělo promítnout i při následném rozhodování o splnění podmínek pro případné přeřazení do věznice jiného typu. Shodný závěr zaujala i právní doktrína s poukazem na skutečnost, že podle zákonné dikce vazba nahrazuje výkon trestu odnětí svobody v kterémkoli typu věznice (srov. Šámal, P., Půry, F., Rizman, S.: Trestní zákon, Komentář. I díl. 6. vydání, Praha 2004, s. 372). Stěžovateli je na místě přisvědčit, že interpretaci daného ustanovení, jak ji provedly obecné soudy, je nutno odmítnout jako protiústavní i s použitím argumentu *reductio ad absurdum*. V případě, že by značná část výměry uloženého trestu odnětí svobody byla vykonána vazbou a zbývající dosud nevykonaná doba výkonu trestu by již nedosahovala doby 6 měsíců, nezapočtení vazby by aplikaci citovaného ustanovení zcela vylučovalo. Takový výklad je zjevně nerozumný a vymyká se zcela smyslu, pro nějž byla možnost rozhodnout o přeřazení odsouzeného

do věznice s mírnějším režimem, především s ohledem na dosažení účelu výkonu trestu odnětí svobody, do zákona zařazena (§ 39b odst. 2 trestního zákona).

Ústavní soud dospěl k závěru, že výklad § 39b odst. 6 trestního zákona, provedený obecnými soudy, je tak interpretací, jež vybočuje z ústavních mezí a zasahuje do práva stěžovatele na spravedlivý proces chráněného čl. 36 Listiny.

S ohledem na vše výše uvedené neměl Ústavní soud důvod se zabývat otázkou, zda napadenými rozhodnutími byla dotčena jiná ústavní práva, která stěžovatel ve

své stížnosti uvádí. Ústavní soud vyhověl petitu ústavní stížnosti a podle ustanovení § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu napadená rozhodnutí zrušil. Pro úplnost Ústavní soud konstatuje, že svým rozhodnutím nikterak nepředjímá rozhodnutí obecných soudů o návrhu stěžovatele z hlediska posouzení dalších podmínek pro jeho přeřazení do věznice jiného typu, neboť jejich zhodnocení je věcí obecných soudů.

❖ Rozhodnutí zaslal JUDr. PETR NOVÁK, advokát v Brně.

❖ Právní věta redakce.

Účtování odměny za porady obhájce s klientem

Počet porad obhájce s klientem musí odpovídat obtížnosti věci a náročnosti obhajoby.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 4. 2006, č. j. 2 To 26/2006

Tímto rozhodnutím bylo podle § 149 odst. 1 písm. b), odst. 5 tr. ř. per analogiam zrušeno usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 12. 2005, č. j. 47 T 4/2005, a soudu I. stupně uloženo, aby o věci znovu jednal a rozhodl předsedou senátu.

Z odůvodnění:

Právo na poradou se svým obhájcem obviněnému obecně upírat nelze; jednalo by se o porušení jeho práva na obhajobu. Při posuzování vyúčtování ustanoveného obhájce pro účely stanovení jeho odměny za úkony právní služby je však nutno v každém konkrétním případě posoudit, zda celkový počet, frekvence a časová posloupnost jednotlivých porad odpovídá rozsahu a složitosti projednávané trestní věci a počtu a charakteru úkonů trestního řízení, které byly v tom kterém stadiu řízení prováděny. Rovněž je třeba posoudit, do jaké míry měly tyto úkony, popř. eventuální změna důkazní situace v průběhu řízení, za následek následnou reakci ze strany obhajoby, popř. změnu způsobu obhajoby na základě porad ustanoveného obhájce s klientem. Nezanedbatelným kritériem pro posouzení důvodnosti nápadně většího počtu porad je i celkový způsob obhajoby, zejména, zda obhájce či obviněný po poradě s ním v rámci svých oprávnění aktivně reagoval na prováděné důkazy, popř. navrhoval provedení dalších důkazů, či zda zvolil pasivní způsob obhajoby a byl víceméně nečinný – takovýto způsob obhajoby zpravidla vyšší počet porad obhájce s klientem nevyžaduje. U porad předcházejících podání opravných prostředků je rovněž třeba přihlídnout k jejich četnosti a závažnosti odvolacích či stížnostních argumentů a v neposlední řadě i k jejich rozsahu a kvalitě vypracování.

Z hlediska všech shora uvedených kritérií lze v předmětné trestní věci všechny porady obhájce s klientem, učiněné do 20., resp. do 21. ledna 2005, kdy byl proveden poslední důkaz v rámci přípravného řízení, hodno-

tit co do počtu i co do jejich eventuální nezbytnosti jako důvodné. Po tomto datu se však odůvodněnost mimořádně vysokého počtu porad, účtovaných obhájcem, jeví značně diskutabilní.

Včetně prostudování spisu při skončení vyšetřování dne 22. ledna 2005 až do pravomocného skončení celé trestní věci dne 10. listopadu 2005 obhájce poskytl a účtuje za toto období odměnu za celkem 76 úkonů spočívajících v další poradě s klientem přesahující jednu hodinu [§11 odst. 1 písm. c) vyhl. č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů a komerčních právníků za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů], na něž za uvedené období připadá toliko 13 úkonů právní služby jiné povahy.

Odsouzenému bylo kladeno za vinu celkem jedenáct skutků spočívajících v přepadení žen, kvalifikovaných jako trestný čin loupeže, popř. i jako trestný čin znásilnění, pět případů vloupání do rodinných domků a jeden skutek kvalifikovaný jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí; rozsah tohoto obvinění není nikterak zanedbatelný a na první pohled může signalizovat poměrně vysoké nároky na výkon obhajoby a z toho vyplývající nutnost vyššího počtu porad obhájce s klientem.

Jak však vyplývá z přiloženého spisového materiálu, tehdy obviněný vypovídal pouze při svém prvním výslechu po sdělení obvinění, ve kterém se k veškeré trestné činnosti, která mu byla kladena za vinu, s výjimkou jednoho skutku plně doznal; z tohoto skutku byl pravomocně zproštěn. Od té doby až do řízení před odvolacím soudem včetně nevypovídal, přičemž jeho obhajoba po celou tuto dobu byla zcela pasivní.

Za těchto okolností je nutno zvážit, zda osm porad obhájce s klientem od výslechu posledního svědka do prostudování spisu v přípravném řízení, jakož i celkem dvacet dalších porad od skončení vyšetřování do zahájení hlavního líčení u Městského soudu v Praze, není na místě označit jak z hlediska obtížnosti věci, tak z hlediska náročnosti obhajoby za nadbytečné.

Totéž platí i o celkem čtyřech poradách, konaných mezi dvěma termíny hlavního líčení, tj. 31. květnem a 15. červnem 2005, kdy byl soudem prvního stupně vyhlášen rozsudek, a zejména pak o celkem čtyřiačtyřiceti poradách, učiněných mezi vyhlášením rozsudku a řízením u odvolacího soudu 10. listopadu 2005, mezi nimiž byly jako další úkony provedeny toliko studium spisu (8. srpna 2005), podání odvolání (5. září 2005) a po-

dání stížnosti proti usnesení o ponechání klienta ve vazbě (4. listopadu 2005).

Odvolání tehdy obžalovaného směřovalo toliko do uloženého trestu, přičemž jeho písemné vyhotovení zpracované obhájcem je na dvou listech; celý jeho text je dlouhý cca půl jedné stránky a samotné odvolací námítka, následující po citaci napadeného rozsudku Městského soudu v Praze, obsahují pouhých devět řádek textu. Stížnost proti usnesení o ponechání klienta ve vazbě, vypracovaná obhájcem, je na pouhých osmi řádkách textu.

Všechny tyto skutečnosti ukazují na to, že mimořádně vysoký počet porad s klientem, účtovaných jeho ustanoveným obhájcem po 21. lednu 2005, neodpovídá ani obšířlosti a složitosti předmětné trestní věci z hlediska obhajoby, ani počtu a náročnosti ostatních úkonů právní služby, jež byly v souvislosti s obhajobou odsouzeného po-

skytuty, a vzbuzují pochybnosti o jejich nutnosti a účelnosti. Proto Vrchní soud v Praze napadené usnesení, jehož odůvodnění shledal v tomto bodu zcela nepřezkoumatelným, podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil a Městskému soudu v Praze uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl. Současně vzhledem k tomu, že posouzení důvodnosti nároku na odměnu za jednotlivé účtované porady podle všech hledisek, uvedených v úvodu tohoto odůvodnění, vyžaduje nejen znalost spisu, ale i zvážení celé věci z hlediska způsobu a náročnosti obhajoby, vrchní soud podle § 149 odst. 5 tr. ř. per analogiam stanovil, že nové projednání a rozhodnutí věci učiní předseda senátu.

❖ Rozhodnutí zaslal JUDr. ROMAN CHALUPNÍK, advokát v Praze.

❖ Právní věta redakce.

Rozsudek pro uznání – fikce uznání nároku

Neurčitost žaloby v požadavku na zaplacení příslušenství brání vyvolání účinků fikce uznání nároku podle § 114b odst. 5 o. s. ř.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 6. 9. 2007, č. j. 20 Co 364/2007

Tímto rozhodnutím byl rozsudek soudu I. stupně ve vyhovujícím výroku o věci samé zrušen a věc vrácena k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Odvolací soud se neztotožňuje se závěrem soudu I. stupně, že výzva k vyjádření k žalobě dle § 114b odst. 1 o. s. ř., daná jeho usnesením ze dne 25. 8. 2006, na kterou žalobce ve stanovené lhůtě nereagoval a k žalobě se ve stanovené lhůtě nevyjádřil, má za následek fikci uznání části nároku žalobce, zde zaplacení 246 000 Kč. Vydání výzvy dle § 114b odst. 1 o. s. ř. jako právního prostředku přípravy jednání při splnění v tomto ustanovení stanovených předpokladů předpokládá, že byly splněny podmínky řízení a že žaloba netrpí takovými vadami řízení, které by bránily pokračování v řízení. Jestliže žaloba byla v požadavku na zaplacení příslušenství neurčitá a soud I. stupně tuto vadu žaloby, která bránila v pokračování řízení, **před** vydáním usnesení dle § 114b

odst. 1 o. s. ř. neodstranil postupem dle § 43 odst. 1 o. s. ř. (viz zrušující usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 3. 2007), pak odvolatel důvodně namítá, že usnesením ze dne 25. 8. 2006, vydaným dle § 114b odst. 1 o. s. ř., nedošlo k vyvolání účinků **fikce uznání nároku uplatněného žalobou** dle § 114b odst. 5 o. s. ř. a tyto účinky nelze dovozovat ani ve vztahu k části žalobou uplatněného nároku na zaplacení jistiny ve výši 246 000 Kč, byť by žaloba ohledně části tohoto nároku splňovala požadované náležitosti (viz též žalovaným případně zmíněný rozsudek NS ČR sp. zn. 21 Cdo 968/2003). Okolnost, že žalobce po částečném zpětvzetí žaloby navrhl vydání rozsudku pro uznání ohledně části žalobou uplatněného nároku, je z hlediska splnění podmínek pro vydání rozsudku pro uznání dle § 153a odst. 3 o. s. ř. nerozhodná. Návrh žalobce je významný pouze pro vydání rozsudku pro zmeškání dle § 153b odst. 1 o. s. ř. Za popsané situace nutno dovodit, že po částečném zpětvzetí žaloby nebyly splněny podmínky pro vznik fikce uznání nároku žalobce co do části předmětu řízení na zaplacení 246 000 Kč podle § 114b odst. 5 o. s. ř. a pro vydání rozsudku pro uznání dle § 153a odst. 3 o. s. ř. Nezbylo proto, než napadený rozsudek ve vyhovujícím výroku o věci samé podle § 219 odst. 1 písm. a) o. s. ř. zrušit, včetně navazujícího výroku o náhradě nákladů řízení, a v tomto rozsahu věc vrátit soudu I. stupně k dalšímu řízení.

❖ Rozsudek zaslal JUDr. PhDr. OLDŘICH CHODĚRA, advokát v Praze.

❖ Právní věta redakce.

Promlčení práva na vrácení soudního poplatku

Po dobu přerušení řízení ve smyslu ustanovení § 14 odst. 1 písm. c) zákona o konkurzu a vyrovnání, nekonají se jednání a neběží lhůty ve smyslu ust. § 111 odst. 1 o. s. ř.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 4. 2007, č. j. 1 Cmo 417/2006

Tímto rozhodnutím bylo změněno usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 19. 10. 2006, č. j. 23 Cm 58/1995 tak, že žalobci bude soudem I. stupně po právní moci tohoto usnesení vrácen soudní poplatek ve výši 22 400 Kč.

Z odůvodnění:

Žalobce napadl odvoláním do výroku II. v záhlaví uvedené usnesení Krajského soudu v Plzni, kterým bylo v právní věci mezi žalobcem a žalovaným o zaplacení částky 560 000 Kč s přísl. rozhodnuto ve výroku I., že řízení se zastavuje, ve výroku II., že zaplacený soudní poplatek ve výši 22 400 Kč se žalobci nevrací a ve výroku III., že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

V odůvodnění napadeného usnesení soud prvního stupně uvedl, že žalobce vzal podáním došlým soudu 12. 10. 2006 žalobu v plném rozsahu zpět a zároveň požádal o vrácení zaplaceného soudního poplatku a o přiznání náhrady nákladů řízení. Soud prvního stupně řízení dle ust. § 96 odst. 2 o. s. ř. zastavil a ve výroku II. rozhodl o tom, že se žalobci zaplacený soudní poplatek nevrací s odkazem na znění ust. § 10 odst. 8 zák. č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, podle kterého soudní poplatek nelze vrátit po uplynutí 10 let od konce kalendářního roku, v němž byl zaplacen. Lhůta pro vrácení soudního poplatku v daném případě uplynula 31. 12. 2004, neboť soudní poplatek byl žalobcem zaplacen 19. 12. 1994, a proto nemohlo být žádosti žalobce o vrácení zaplaceného soudního poplatku vyhověno.

V odvolání, které bylo namířeno pouze do výroku II. napadeného usnesení, žalobce namítl, že tento výrok je v příkrém rozporu s dobrými mravy ve smyslu ust. § 3 odst. 1 obč. zák., jakož i s právem na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Poukázal na skutečnost, že řízení bylo přerušeno pro prohlášení konkurzu na majetek žalovaného, který trval od 3. 7. 1995 do 13. 6. 2006, tedy jednáct let. V důsledku této skutečnosti pak marně uplynula desetiletá lhůta stanovená v ust. § 10 odst. 8 zák. č. 549/1991 Sb. pro vrácení zaplaceného soudního poplatku. Žalobce rovněž poukázal na skutečnost, že po-

té, co řízení ve věci bylo v důsledku prohlášení konkurzu přerušeno, nemohl ani žalobu vzít účinně zpět a dodržet tak stanovenou desetiletou lhůtu. Žalobce navrhl, aby odvolací soud napadený výrok změnil tak, že se žalobci zaplacený soudní poplatek ve výši 22 400 Kč vrací.

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal usnesení soudu prvního stupně v napadeném výroku, aniž by za tím účelem musel nařizovat jednání [§ 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř.]. Poté dospěl k těmto závěrům:

V řešeném případě zaplatil žalobce soudní poplatek z žaloby ve výši 22 400 Kč 19. 12. 1994 a následně bylo řízení v období od 3. 7. 1995 do 13. 6. 2006 přerušeno ve smyslu ust. § 14 odst. 1 písm. c) zákona o konkurzu a vyrovnání pro prohlášení konkurzu na majetek žalovaného. Podle ust. § 111 odst. 1 o. s. ř., jestliže je řízení přerušeno, nekonají se jednání a neběží lhůty podle tohoto zákona. Při přerušení řízení podle ust. § 14 odst. 1 písm. c) zákona o konkurzu a vyrovnání navíc nelze – jak vyplývá z povahy tohoto institutu – provádět ve věci jakékoliv úkony ze strany soudu. K úkonům, které v této době učiní účastníci, lze přihlídnout, s výjimkou návrhu na pokračování v řízení, jsou-li k němu legitimováni, až poté, co bude možné v řízení pokračovat. Tyto závěry jsou v souladu i s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu České republiky.

Za této situace je nutno dojít k závěru, že při přerušení řízení dle ust. § 14 odst. 1 písm. c) zákona o konkurzu a vyrovnání neběží ani lhůta stanovená v ust. § 10 odst. 8 zák. č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Jiný výklad by byl v rozporu s právem účastníka na spravedlivý proces, neboť účastník nemůže nijak ovlivnit délku trvání konkurzu a nelze mu proto případné překročení desetileté lhůty přičítat k tíži.

✦ Rozhodnutí zaslal JUDr. RADKO POLEDNA, advokát v Sokolově.

✦ Právní věta redakce.

Z judikatury ESD

K otázce závaznosti nařízení Společenství pro české subjekty, které nebylo v Úředním věstníku EU vyhlášeno v českém jazyce

Je v rozporu s Aktem o podmínkách přistoupení České republiky (jakož i dalších států¹) k Evropské unii, aby povinnosti obsažené v právním aktu Společenství, který nebyl vyhlášen v Úředním věstníku Evropské unie v jazyce nového členského státu (mj. České republiky), ačkoliv je tento jazyk jedním z úředních jazyků Evropské unie, mohly být uloženy jednotlivcům v tomto státě, i když se tyto osoby mohly seznámit s touto právní úpravou jinými způsoby. Tento závěr, ze kterého plyne, že nařízení Společenství, které nebylo vyhlášeno v jazyce členského státu, nelze aplikovat vůči jednotlivcům v tomto státě, vyplývá z výkladu komunitárního práva, neznamená však, že takový právní akt je neplatný.

Rozsudek Soudního dvora Evropských společenství ze dne 11. prosince 2007 v případě C-161/06 Skoma-Lux, s. r. o., v. Celní ředitelství Olomouc (dále jen „Úřední věstník EU“), řešil v rámci rozhodnutí o předběžné otázce položené Krajským soudem v Ostravě, zda je pro společnost se sídlem v České republice závazné a vůči ní vymahatelné komunitární nařízení provádějící celní kodex Společenství, které doposud nebylo oficiálně vyhlášeno v českém jazyce v Úředním věstníku Evropské unie.

Úvod

Pro každodenní praxi českého advokáta se stává stále důležitější patriční znalost a správná aplikace evropských právních předpisů. Objem nových sekundárních

pramenů komunitárního práva přitom s každým dnem narůstá. V praxi pak výrazně převažují právní akty přijaté orgány Společenství před 1. květnem 2004, kdy se Česká republika stala členem Evropské unie (dále jen „Unie“ nebo „EU“).

Sekundárními prameny komunitárního práva jsou směrnice a nařízení. Pokud člověk zjistí, že u aplikované směrnice již uběhla implementační doba nebo se předmětné nařízení již stalo účinným, neměl doposud žádný důvod pochybovat o aplikovatelnosti takové právní normy.

Ve světle závěrů čerstvého rozhodnutí Evropského soudního dvora v Lucemburku (dále jen „Soudní dvůr“) ve věci české společnosti Skoma-Lux, s. r. o. (dále jen „Skoma-Lux“), jehož obsahu i závěrům se tento příspěvek věnuje, bude třeba, aby v případě, že má dojít k aplikaci komunitárního nařízení (nikoliv směrnice) vydaného před přistoupením České republiky k Evropské unii, advokát nově zkoumal i to, jestli bylo takové nařízení vůbec oficiálně publikováno v českém jazyce v Úředním věstníku EU. Pokud by odpověď na tuto otázku byla negativní, znamenalo by to, že by s ohledem na závěry Soudního dvora takové nařízení nebylo aplikovatelné, a tedy ani závazné pro daný subjekt, ani vynutitelné ze strany správních orgánů.

Soudní dvůr vydal dne 11. prosince 2007 rozhodnutí,² které řeší právní závaznost a vynutitelnost nařízení – prováděcího předpisu celního kodexu Společenství,³ které nebylo v okamžiku své aplikace řádně publikováno v Úředním věstníku EU v českém jazyce, úředním jazyce České republiky. Pro bližší nastínění daného problému si dovoluujeme níže shrnout podstatné body z uvedeného rozhodnutí.

Předběžná otázka

Koncem března 2006 byla Soudnímu dvoru doručena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě čl. 234 SES podaná rozhodnutím Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), a to ve věci řízení Skoma-Lux proti Celnímu ředitelství Olomouc (dále jen „celní ředitelství“).

Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi společností Skoma-Lux a celním ředitelstvím ohledně pokuty uložené Skoma-Lux za celní delikty, kterých se měla dopustit mezi březnem a květnem 2004, zahájeného společností Skoma-Lux. Žádost se opírala o tvrzení, že celní ředitelství vůči ní nemohlo uplatňovat právní úpravu Společenství, protože ještě nebyla vyhlášena v českém jazyce v Úředním věstníku EU.

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 58 Aktu o podmínkách přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Evropské unii a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie (Úř. věst. 2003, L 236, s. 33, dále jen „Akt o podmínkách přistoupení“), na základě kterého se Česká republika stala

od 1. května 2004 členským státem Unie.

Krajský soud položil Soudnímu dvoru tři otázky, přitom na dvě následující bylo Soudním dvorem věcně odpovězeno:

1. Lze čl. 58 Aktu o podmínkách přistoupení, na jehož základě se Česká republika stala od 1. května 2004 členským státem Unie, vykládat tak, že členský stát může vůči jednotlivci uplatňovat nařízení, které nebylo v okamžiku své aplikace řádně publikováno v Úředním věstníku EU v úředním jazyce daného členského státu?

2. V případě záporné odpovědi na otázku číslo 1, je nevymahatelnost předmětného nařízení vůči jednotlivci otázkou výkladu, nebo otázkou platnosti [...] práva Společenství ve smyslu čl. 234 SES?

Skutkový stav sporu (Krajský soud v Ostravě)

Společnost Skoma-Lux je dovozcem a prodejcem vína. Dne 30. září 2004 jí byla celním úřadem v Olomouci uložena pokuta za porušení celních předpisů, kterého se měla dopustit opakovaně v průběhu roku 2004. Poté, co celní ředitelství v lednu 2005 tuto pokutu potvrdilo, společnost Skoma-Lux podala v březnu 2005 ke Krajskému soudu v Ostravě žalobu na zrušení tohoto rozhodnutí.

Celním úřadem v Olomouci bylo společnosti Skoma-Lux vytýkáno, že se dopustila celního deliktu tím, že uvedla nesprávné údaje o sazebním zařazení jistého druhu červeného vína. Podle celního ředitelství tato společnost porušila některá ustanovení zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění platném před přistoupením České republiky k Unii, ale mělo rovněž za to, že se dopustila celního deliktu ve smyslu § 293 odst. 1 písm. d) tohoto zákona porušením čl. 199 odst. 1 nařízení č. 2454/93 (pramen komunitárního celního práva).

Skoma-Lux, s. r. o., svou žalobu na zrušení rozhodnutí opřela částečně o nepoužitelnost nařízení Společenství na protiprávní jednání, která jsou jí vytýkána, včetně jednání, ke kterým došlo po přistoupení České republiky k Unii, vzhledem k tomu, že ustanovení práva Společenství použitá celními orgány nebyla k datům, kdy ke sporným jednáním došlo, vyhlášena v českém jazyce.

Celní ředitelství poukázalo na to, že ministerstvo financí zveřejnilo české znění relevantních celních předpisů v elektronické podobě, že Skoma-Lux se mohla s těmito předpisy seznámit u celních orgánů a, konečně, že tato společnost, která již delší dobu podniká v oblasti mezinárodního obchodu, relevantní předpisy Společenství znala.

Z odůvodnění:

Právní východiska

Soudní dvůr se při rozhodování o otázkách položených krajským soudem opíral především o níže citované prameny komunitárního práva, jakož i svoji existující rozhodovací praxi.

Z čl. 2 Aktu o podmínkách přistoupení vyplývá, že akty přijaté orgány Společenství přede dnem přistoupení se stávají závaznými pro nové členské státy a uplatňují se v těchto státech ode dne přistoupení. Nicméně jejich uplatnitelnost vůči fyzickým a právnickým osobám v těchto státech podléhá obecným podmínkám aplikace práva Společenství v členských státech, jak jsou stanoveny původními smlouvami, a pokud jde o nové členské státy, samotným Aktem o podmínkách přistoupení.

Ze samotného znění ustanovení čl. 254 odst. 2 SES vyplývá, že nařízení může vyvolávat právní účinky pouze tehdy, když bylo vyhlášeno v Úředním věstníku EU.

Z bodu 15 rozsudku ve věci Racke, ze dne 25. ledna 1979 (98/78, Recueil, s. 69), vyplývá, že akt, jehož autorem je orgán Společenství, jako je nařízení dotčené v původním řízení, nelze uplatňovat vůči fyzickým a právnickým osobám v členském státě před tím, než měly tyto osoby možnost se s ním seznámit prostřednictvím řádného vyhlášení v Úředním věstníku EU.

Soudní dvůr již v minulosti opakovaně rozhodl, že kategorický požadavek právní jistoty vyžaduje, aby právní úprava Společenství umožnila dotčeným osobám seznámit se přesně s rozsahem povinností, které jim ukládá, což lze zaručit pouze řádným vyhlášením v úředním jazyce adresáta (viz v tomto smyslu rovněž rozsudky ze dne 26. listopadu 1998, Covita, C-370/96, Recueil, s. I-7711, bod 27; ze dne 8. listopadu 2001, Silos, C-228/99, Recueil, s. I-8401, bod 15, a výše uvedený rozsudek Consorzio del Prosciutto di Parma a Salumificio S. Rita, bod 95).

Právní závěry Soudního dvora

První otázka

Podle Soudního dvora by bylo v rozporu se zásadou rovného zacházení uplatňovat stejně povinnosti uložené právní úpravou Společenství ve starých členských státech, kde mají jednotlivci možnost seznámit se s těmito povinnostmi v Úředním věstníku EU v jazyce těchto států, a v přistoupivších členských státech, kde to nebylo možné z důvodu opožděného vyhlášení.

Přístup, který by spočíval v přípustění takové uplatnitelnosti aktu, který nebyl řádně vyhlášen, vůči jednotlivcům, a to ve jménu zásady efektivity, by podle názoru Soudního dvora znamenal, že jednotlivci v dotčeném členském státě by museli nést negativní důsledky nedoručení povinností, jež přísluší veřejné správě Společenství, zpřístupnit těmto jednotlivcům k datu přistoupení veškeré *acquis communautaire* ve všech úředních jazycích Unie.

V souvislosti s dostupností aktů komunitárního práva na internetu poukázal Soudní dvůr na to, že i když jsou právní předpisy Společenství skutečně dostupné na internetu a jednotlivci se s nimi seznamují tímto způsobem stále častěji, takové zpřístupnění právních předpisů nemůže být, při neexistenci jakékoliv právní úpravy v tomto ohledu v právu Společenství, rovnocenné řádnému vyhlášení v Úředním věstníku EU. Soudní dvůr proto

výslovně potvrdil, že jediné znění nařízení Společenství, které je autentické, je za současného stavu práva Společenství to vyhlášené v Úředním věstníku EU. Elektronickou verzi předcházející tomuto vyhlášení nelze uplatňovat vůči jednotlivcům, a to ani tehdy, pokud se následně potvrdí její shoda s vyhlášeným zněním.

Na **první otázku** položenou krajským soudem proto Soudní dvůr odpověděl negativně, když uvedl, že **by bylo v rozporu s čl. 58 Aktu o podmínkách přistoupení, kdyby povinnosti uložené nařízením jakožto aktem Společenství, který nebyl vyhlášen v Úředním věstníku EU v českém jazyce** (ačkoliv je jedním z úředních jazyků Unie), **mohly být uloženy českým subjektům**. Dále Soudní dvůr dodal, že **je zcela irelevantní, že se tyto subjekty mohou s obsahem nařízení seznámit třeba i jinými způsoby**.

Druhá otázka

V návaznosti na to se Soudní dvůr zabýval druhou otázkou, která spočívala v posouzení, zdali nevynutitelnost daného ustanovení nařízení, které nebylo vyhlášeno v jazyce členského státu, vůči jednotlivcům v tomto státě je otázkou výkladu, nebo otázkou platnosti tohoto nařízení.

Soudní dvůr se v tomto ohledu vyslovil, že okolnost, že toto nařízení nelze uplatňovat vůči jednotlivcům v členském státě, v jehož jazyce vyhlášeno nebylo, nemá žádný dopad na skutečnost, že jeho ustanovení, vzhledem k tomu, že toto nařízení je součástí *acquis communautaire*, zavazují Českou republiku ode dne přistoupení.

Na **druhou otázku** pak Soudní dvůr odpověděl tak, že **nevykonatelnost daného ustanovení nařízení, které nebylo vyhlášeno v českém jazyce, vůči jednotlivcům v České republice vyplývá z výkladu práva Společenství ve smyslu čl. 234 SES**.

Na závěr pak Soudní dvůr doplnil zásadní vyjádření, že totiž jeho závěry vyslovené v tomto rozhodnutí je třeba vykládat tak, že **dochází k odložení závaznosti povinností, které nařízení Společenství ukládá jednotlivcům v členském státě, do doby, než se s nimi mohou seznámit řádným způsobem, který vylučuje jakoukoliv nejasnost**.

Komentář

Nelze pochybovat tom, že dané rozhodnutí Soudního dvora má dalekosáhlé praktické důsledky. Vždyť de facto způsobuje neaplikovatelnost všech nařízení Společenství, která nebyla oficiálně publikována česky v Úředním věstníku EU, jakož i jejich právní nevynutitelnost ve vztahu k jednotlivcům v České republice. Soudní dvůr se jednoznačně vyslovil v tom smyslu, že takové akty práva Společenství nelze v České republice v praxi aplikovat a povinnosti, jež takový právní akt fyzickým a právnickým osobám ukládá, na nich nelze ani úspěšně vymáhat. Z pohledu těchto osob to pak znamená, že povinnosti uložené takovým aktem práva Společenství nejsou pro ně právně závazné do doby, než bude tento akt publikován česky v Úředním věstníku EU. Nedostatek

publikace daného aktu v českém jazyce v Úředním věstníku EU ale nemá žádný vliv na jeho právní závaznost pro Českou republiku, resp. příslušný správní úřad či správní úřady. Pro tyto subjekty je takový akt práva Společenství bez dalšího závazný a proti němu i všemi právními prostředky vynutitelný.

Soudní dvůr však bez ohledu na výše uvedené ujistil, že daný výklad nemění nic na platnosti daného právního předpisu a jeho další existenci(!).

Uvedený výklad Soudního dvora se může v praxi promítnout především do všech oblastí správního práva, v nichž dochází na evropské úrovni ke koordinaci právních úprav jednotlivých členských států formou nařízení. Jako příklad je třeba uvést zejména oblasti soutěžní-

ho práva⁴ včetně práva veřejné podpory,⁵ práva celního,⁶ práva sociálního zabezpečení,⁷ práva zemědělského⁸ nebo právního rámce týkajícího se strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.⁹

Vzhledem k tomu, že směrnice, jichž je používáno jako harmonizační nástroje komunitárního práva, nejsou přímo účinné ani aplikovatelné vůči jednotlivcům, nedotkne se toto rozhodnutí Soudního dvora povinností uložených českým subjektům českými právními předpisy k provedení evropských směrnic.

✦ Upravil a komentářem opatřil JUDr. LADISLAV SMEJKAL, advokát z Prahy.

1 Dále Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky.

2 Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ve věci Skoma-Lux, s. r. o. v. Celní ředitelství Olomouc, C-161/06; dostupný na: <http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=cs>.

3 Nařízení Komise (EHS) č. 2454/93, prováděcí předpis k nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství; dostupný na: http://www.cs.mfcr.cz/NR/rdonlyres/CD05CD59-3800-4E10-BE2C-84683DB6D892/0/NK2454_uz010107.pdf.

4 Kupř. Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy.

5 Kupř. Nařízení Komise (ES) č. 70/2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na státní podpory malým a středním podnikům nebo Nařízení Rady (EHS) č. 1107/70 o poskytování podpor dopravě po železnici, silnici a vnitrozemských vodních cestách.

6 Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství a Nařízení Komise (ES) č. 1891/2003 o zásahu celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení některých práv k duševnímu vlastnictví nebo opatřeních, která mají být přijata vůči zboží,

o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo.

7 Nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, a Prováděcí nařízení Rady č. 574/72.

8 Např. Nařízení Rady (ES) č. 1258/1999 o financování Společné zemědělské politiky.

9 Podrobněji viz informace dostupné na stránkách Ministerstva financí ČR: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/Mvdr/as.ČSL/au_fondy_14200.Huml.

NADACE

DĚTSKÝ
MOZEK

Nadace Dětský mozek

od roku 1992 všestranně podporuje osoby s postižením centrální nervové soustavy.

Pomoc je poskytována formou nadačních příspěvků a grantů. Příjemci jsou buď fyzické osoby, tzn. rodiny pečující o dítě s postižením, nebo právnické osoby, tj. zařízení, která zabezpečují asistenci, respite péči, vzdělávání atp., dětem i dospělým s postižením.

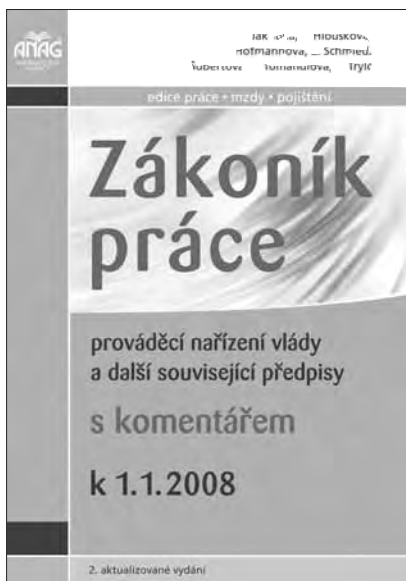
Nadace poskytuje i bezplatný poradenský servis v sociálně zdravotní oblasti.

Dárce může nadaci podpořit finančním nebo věcným darem, případně službou. Dárce si rovněž může vybrat konkrétní rodinu, nebo zařízení, kterému chce svým darem pomoci.

Bankovní spojení 101804884/0600,
GE MoneyBank,a.s.

Další informace na www.detskymozek.cz

Děkujeme za Váš zájem.

Jakubka, J. a kolektiv:

Zákoník práce, prováděcí nařízení vlády a další související předpisy s komentářem k 1. 1. 2008

ANAG, a. s., Olomouc 2008,
2. aktualizované vydání,
1071 stran, 689 Kč.

Nový zákoník práce, účinný od 1. ledna 2007, je legislativním dílem jak haněným, tak i obhajovaným. Ať tak či onak, praktikující advokát, který poskytuje právní poradenství také v záležitostech pracovníprávních, se bez základní znalosti zákoníku práce a prováděcích a souvisejících pracovníprávních předpisů neobejde. Pro tento užitný účel se recenzovaná publikace naprosto hodí. Čtenář – advokát v ní najde v rekordně krátkém čase od přijetí tzv. technické novely zákoníku práce (zákon č. 362/2007 Sb., účinný od 1. ledna 2008) přehledný, srozumitelný a podstatné body zákoníku práce a změn v něm, které přinesla jeho tzv. technická novela. Lze také ocenit grafické zvýraznění těch partií zákoníku práce, které upozorňují na ustanovení, jež zapracovávají předpisy Evropských společenství, a dále zvýraznění kogentních usta-

novení zákoníku práce, od kterých se nelze smluvně odchýlit, a to ani ve prospěch zaměstnanců. Publikace je obohacena o přehledné zpracování vazeb zákoníku práce na občanský zákoník. Mimochodem – dle mého názoru právě identifikace kogentních ustanovení zákoníku práce a vazeb zákoníku práce na občanský zákoník činí v právní praxi největší potíže při práci s novým zákoníkem práce. Další chvályhodnou vlastností aktuálního „anagáckého“ komentáře k zákoníku práce je publikování všech dalších prováděcích a souvisejících právních předpisů, jakými jsou nařízení vlády a vyhlášky k zákoníku práce (včetně předpisů z oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), vyhláška o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění a další související zákony, např. zákon o kolektivním vyjednávání, zákon o zaměstnanosti, zákon o inspekci práce, zákon o ochraně osobních údajů. Publikace obsahuje i přehled směrnic Evropských společenství, zapracovaných do zákoníku práce, a přehled úmluv Mezinárodní organizace práce, které se promítají do zákoníku práce. Požadavek „mít vše v jedné knize“ komentář uživateli naplňuje. Kolektiv autorů se rekrutuje ze zaměstnanců ministerstva práce a sociálních věcí, které legislativně připravuje všechny pracovníprávní předpisy. Informace od pramene, co se tím či oním ustanovením zákoníku práce či jiného právního předpisu sleduje, je nejsilnější pozitivní hodnotou komentáře. Je obecně známo, že u nových kodexových úprav jsou nejužitečnější komentáře od legislativců, zatímco v delším čase fungující zákony lépe profesně komentují píšící soudci, akademici či advokáti. Dle mého názoru za slušnou cenu 689 Kč získá čtenář komentáře zákoníku práce od olomouckého nakladatelství ANAG to nejlepší, co lze v současné době na trhu odborné právní literatury na toto téma koupit.

❖ JUDr. MARTIN MIKYŠKA

Bělina, M. a kolektiv:

Pracovní právo

C. H. Beck, Praha 2007,
3. doplněné a přepracované
vydání, 576 stran, 790 Kč.

Chvályhodnou součástí produkce nakladatelství C. H. BECK jsou i Beckovy právní učebnice. Na první pohled by se mohlo zdát, že publikace tohoto druhu jsou určeny jen omezené čtenářské obci – studentům pro jejich přípravu na zkoušku z oboru pracovního práva, a že tedy např. advokáty oslovovat nemohou. Zvědavého a pečlivého čtenáře – advokáta však přečtení učebnice oboru pracovního práva autorského kolektivu prof. Miroslava Běliny a dalších uspokojí: záruku kvality skýtá již samo „hvězdné“ složení autorského kolektivu, v němž jsou zastoupeny autority oboru pracovního práva akademické, mající i praktické zkušenosti (prof. Miroslav Bělina – vedoucí autorského kolektivu, nestorka oboru prof. Kalenská, prof. Troster, doc. Vysokajová, JUDr. Štangová, JUDr. Pichrt), soudcovské (JUDr. Drápal – předseda pracovníprávního senátu Nejvyššího soudu), „dlouholetí praktici“ jako JUDr. Kahle nebo JUDr. Bognárová, ale i „mladá krev“, jako např. JUDr. Hůrka nebo JUDr. Štefko, Ph.D. Nejcennější kvalitou nové učebnice pracovního práva je její aktuálnost, spočívající

ve vymezení teoretických základů a vývojových tendencí současného pracovního práva z pohledu mezinárodních dokumentů právních i neprávních, v konfrontaci s novým českým zákoníkem práce, který je účinný od 1. ledna 2007. Dle mého názoru „nejsilnější“ a pro v oboru praktikujícího čtenáře nejpřínosnější částí učebnice (tak tomu ostatně u učebnic má být) jsou partie soustředěné v části první nazvané „Obecné výklady“. V nich je zejména kriticky pojednáno o novém českém zákoníku práce jako o kodexu „nesplněných očekávání“, zejména pokud jde o zvolený princip delegované působnosti občanského zákoníku na pracovněprávní vztahy a míru dispozitivnosti a kogentnosti právních norem tohoto oboru. Je kriticky poukazováno na nejasnosti a také legislativně-technické chyby nového zákoníku práce – v tomto směru musí čtenář vedle učebnice číst také tzv. technickou novelu zákoníku práce, přijatou zákonem č. 362/2007 Sb. s účinností od 1. ledna 2008. Druhá část učebnice je věnována individuálnímu pracovnímu právu a v něm pracovněprávním institutům, tvořícím podstatnou část zákoníku práce. Část třetí pojednává o kolektivním pracovním právu, část čtvrtá o zabezpečení zaměstnání a kontrolní činnosti, učebnici uzavírají partie věnované sporům z pracovněprávních vztahů. Součástí učebnice je i seznam literatury a odkazy na „národní“ judikaturu soudů i na rozhodnutí Evropského soudního dvora. Učebnice uvádí sama sebe charakteristikou, že „...obsahuje komplexní, přehledný a srozumitelný výklad pracovního práva České republiky jako jedné z členských zemí Evropské unie“. Dle recenzenta je takové hodnocení oprávněné i přiléhavé. Doporučuji všem advokátům, kteří soustavně nebo i jen příležitostně praktikují v oboru pracovního práva, aby si učebnici přečetli: takové čtení je dobrým klíčem k pochopení, kam pracovní právo obecně směřuje nebo kam by mohlo nebo mělo směřovat (české pracovní právo). Takové pozastavení nad teoretickými základy oboru pracovního práva poslouží každému.

✦ JUDr. MARTIN MIKYSKA

Telec, Ivo – Tůma, Pavel:

Autorský zákon. Komentář

C. H. Beck, Praha 2007,
989 stran, 2490 Kč.

Nakladatelství C. H. Beck vydalo na podzim 2007 v nové ediční řadě tzv. „Velké komentáře“ komentář k zákonu č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění (dále jen „autorský zákon“), ve spoluautorství Ivo Telce a Pavla Tůmy. Komentář tematicky navazuje na komentář stejného názvu z pera profesora Telce, který vyšel v uvedeném nakladatelství již před deseti lety. Dříve vydané dílo reflektovalo ovšem tehdejší právní úpravu provedenou zákonem č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých. V uplynulých letech, jak sami autoři v předmluvě uvádějí, „se odehrála řada dějů“, k nimž patří zejména zmíněný nový autorský zákon. V platnost vstoupily také dvě mezinárodní smlouvy pod egidou Světové organizace duševního vlastnictví a pro Českou republiku se staly závazné směrnice komunitárního práva v souvislosti s přijetím do Evropské unie.

Nyní vycházející komentář se snaží tyto změny postihnout a od předchozího vydání se podstatně odlišu-

je jak co do rozsahu komentovaného textu, tak i bohatého výběru zahrnujícího nebo odkazujícího na související normy právních předpisů vnitrostátního, mezinárodního a evropského práva. Nelze ani pominout četné odkazy nebo citace z judikatury českých soudů, rozhodnutí Evropského soudního dvora a Evropské komise. Je jistě přínosem, že se autoři nevyhýbají otázkám, které nastoluje aplikace komunitárního práva a jeho transpozice do českého právního řádu. Pak by ale nemělo být vynecháno právo doménových jmen, jestliže příslušná nařízení nebo rozhodnutí orgánů Evropské unie jsou jimi uváděna jako jedny z pramenů komunitárního práva duševního vlastnictví (srov. k tomu přílohu D).

Na komentáři je nutné ocenit, že výklad je podáván ve sledu jednotlivých ustanovení zákona, aby se v něm mohl čtenář bez obtíží orientovat a nalezl potřebné informace, zpracované legislativní technikou důvodových zpráv bez jinde obvyklé akademické mnohomluvnosti. Jako pozitivní příklad za četné další může sloužit často v praxi nejednoznačně interpretovaná ochrana počítačových programů (§ 65 aut. zákona) či nároky autorů uplatňované v souvislosti s výkonem kolektivní správy práv (§ 95n. aut. zákona). Praktiky bude nepochybně zajímat výklad obecných ustanovení o omezení práva autorského vycházející z úpravy § 29 zákona, v němž autoři vysvětlují tříkrokový test (three-step test) mající původ v mezinárodním právu autorském. Některým otázkám by však bylo žádoucí věnovat více pozornosti, kupříkladu souběhu práv podle autorského zákona a práv průmyslových (§ 105 aut. zákona).

Přestože obsah publikace má povahu doktrinálního výkladu, nelze jí upřít sdělnost a přehlednost, tudíž vlastnosti, které tak často postrádáme u příruček určených právní praxi. Svoje místo v komentovaném znění zákona proto zaujímají připojené seznamy mezinárodních a evropských dohod a českých právních předpisů na ochranu duševního vlastnictví (nevadí, že obsahují i předpisy na ochranu průmyslového

vlastnictví). Oproti předchozí publikaci máme k dispozici rozsáhlejší věcný rejstřík. Rovněž řada uváděných pramenů odborné literatury, včetně zahraničních, může sloužit pro komparativní práce v daném oboru (to jistě ocení vědečtí pracovníci a studenti připravující se na kariéru odborníků v oblasti autorských práv). Recenzovaná kniha je bezesporu ze všech uvedených pohledů dílem mimořádně zdařilým, které zřejmě dlouho nebude ležet na pultech právnických knihkupectví.

✦ doc. JUDr. JIŘÍ JEŽEK, CSc.

Pejchal, Aleš – Válová, Irena:

Základní slova

Vydavatelství Aleš Čeněk,
Plzeň 2008, 173 stran, 229 Kč.

Kvalitních publikací, které by se zabývaly náměty zpracovanými v knize, je málo. Práce autorů JUDr. Aleše Pejchala a Ireny Válové k nim patří.

Dr. Pejchal je dlouholetý advokát, člen představenstva České advokátní komory, dvakrát byl nominován na soudce Ústavního soudu, publikoval již řadu odborných i beletristických prací. Dr. Pejchal vystupoval i v řadě mediálně známých soudních případů. Jeho zkušenosti z nich se projevují i v této knize. Dr. Pejchal knihou „Základní slova“ jenom potvrzuje, že titul Právnicka roku 2007 získal po zásluze.

Irena Válová pracovala jako profesionální novinářka a publicistka, ně-

kolik let byla zpravodajkou z jednání Světového ekonomického fóra ve švýcarském Davosu, vykonává řadu významných funkcí v novinářské obci, v roce 1998 byla zvolena předsedkyní Syndikátu novinářů ČR, později členkou řídicího výboru Evropské federace novinářů se sídlem v Bruselu, nyní působí jako tisková mluvčí Vrchního státního zastupitelství v Praze.

Kniha je vlastně dialogem mezi oběma spoluautory. Aleš Pejchal odpovídá na otázky Ireny Válové a reaguje na její názory.

Publikace pojednává o vztahu mezi právem a svobodou, společností, procesem a politikou. Autor o těchto námětech pojednává s hlubokou znalostí věci, sečtělostí, pozoruhodnou invencí, s rozhledem a často i s humorem. Kniha poutavým a zasvěceným způsobem pojednává o základních pojmech z různých a často nečekaných pohledů, i ve srovnání se zahraničním pojetím. Rozhodně

kniha nenechává čtenáře lhostejným.

Autor právo zlidštuje. Je to ostatně člověk, který je konečným adresátem účinků právních norem a na kterého se právo v konečném důsledku obrací. Kniha proto pojednává nejenom o vztahu práva ke státu, politice, zahraničním vztahům, ale také o vztahu práva ke svobodě jednotlivce, štěstí, vášni, morálce, osobním zájmům i strastem účastníků soudních řízení. Zde bych chtěl jenom poznamenat, že útrapami při řešení složitých věcí trpí i profesionálové práva.

V knize je uvedena i řada zajímavých srovnání pojetí jednotlivých institutů, institucí a pojmů v našich podmínkách s jejich pojetím a obsahem v jiných zemích.

Autor hledá ideální uspořádání, čílní tak sice s hlavou v oblacích, ale s nohama na zemi.

Spoluautorský podíl Ireny Válové je významný. Umí klást otázky a formulovat názory. Její otázky často představují ucelené, zasvěcené úvahy, někdy spoluautora položenými otázkami provokuje.

Publikace je opatřena předmlouvou profesora JUDr. Jiřího Malenovského, soudce Evropského soudního dvora v Lucemburku, a doslovem spisovatele a scénáristy PhDr. Zdeňka Mahlera. Byla pokřtěna v Památníku národního písemnictví na Strahově – viz strana 82 tohoto čísla BA.

Kniha je velmi čtivá a inspirativní. Jde o publikaci zajímavou a užitečnou nejenom pro právníky a veřejnost, ale doporučil bych ji i jako povinnou četbu pro zákonodárce a publicisty.

✦ JUDr. PAVEL BLANICKÝ

ř á d k o v á i n z e r c e

Nabídka

- Prodám kancelářský nábytek - psací stůl, půlkruh, počítač. st., kontejner, skříňku. Tel: 606116 358
- Účetnictví, daně - seriózně a levně (tel. 603 75 00 95).
- Prodám kompletní Sbirku zákonů, ročníky 1976 až 2002, nevázanou. Zájemci nechť se hlásí na e-mail: karelaalex@volny.cz

Poptávka

- Student 2r. PFUK hledá práci, kde může uplatnit své znalosti Rj (rodilý mluvčí), Čj bez přízvuku, Aj. Možnost doučování Rj (na požádání poskytnu reference, doložím vynikající studijní výsledky). Uživ. znalost PC, říd. pr. B. e-mail: anton.tereshchenko@yahoo.com Mob.: 775 762 206

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka52

Z české advokacie

Regiony se představují: Východní Čechy53

Z jednání představenstva ČAK56

Z kárné praxe57

**Pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti
způsobené nemocí či úrazem pro osoby OSVČ
- členy ČAK.....58**

**Průběh a výsledky advokátních zkoušek, uznávacích
zkoušek a zkoušek způsobilosti za II. pololetí 200759**

Z Evropy.....61 - 64

Od trvalého růstu k udržitelnému poklesu a k nezadržitelnému pádu

Každý z nás v raném období svého života zjišťuje, že prožívá růst; a zhruba v okamžiku, kdy vyrostl z dupaček do prvních džínů, dochází k přesvědčení, že půjde o růst trvalý. S druhým, třetím implantátem přechází k teorii udržitelného poklesu a nakonec se smíří i s tím, že ho čeká nezadržitelný pád.

Podobný osud mají i různé instituce. Třeba takové město Řím nemělo po odkojení Romula a Rema vlčící žádné ambice; pak přišel růst na Apeninském poloostrově. Někdy v období punských válek byla vypracována doktrína trvalého růstu, která pak byla v císařských dobách nahrazena doktrínou udržitelného poklesu. Římané ještě stihli postavit limes od Skotska přes Rýn až po Dunaj, inu, a nakonec – jaká to ironie – poslední císař Romulus Augustulus dospěl k nezadržitelnému pádu celé říše z rukou jakéhosi bezvýznamného germánského feldvébla Odoakara.

Já si představuji, že i dinosauři zastávali teorii trvalého růstu a strašně se nafukovali, jací jsou velcí a silní a jací budou ještě větší a silnější, a vidíte, kde je jim konec, ba vlastně to ani nevidíte, neboť zničehonic zmizeli jako pára nad hrncem, aniž vůbec prošli podzimmě nostalgickým obdobím udržitelného poklesu z veleještěra na ještěrku.

Jediný, kdo se ještě s náboženským zanicením bije o trvalý růst, je církev liberálně ekonomická. Ačkoliv jsou v ní nejrůznější denominace, spojuje je víra v nadpřirozené síly (neviditelnou ruku), naděje na lepší příští (vždy příznivé očekávání) a láska k cenným papírům (zvláště k hedgeovým fondům). Jejich chrámy jsou burzy, jejich krédo indexy, jako S&P, Nasdaq, Stox nebo PX, a jejich bible je The Economist. Jejich misionáři po celém světě hlásají radostnou zvěst o trvalém růstu a eschatologické myšlenky na den, kdy bude jeden globální ovčinec a jeden pastýř, přičemž v ovčinci budou vypasené ovce zpívat žalm „Globalbank je můj pastýř, nebudu mítí nedostatku; na subprime úvěrech pase mě, k ratingu BBB mě přivedí“. Béběb se bude k ovčím pěkně hodit, zejména při zpěvu na nápěv Dvořákovy biblické písně.

Mne, příznám se, tato evangelizace moc nebere, ba naopak, subprime úvěry, jak spotřebitelské, tak hypotekární, považuji za pořouchlé ďábelské mámení, zejména kvůli termínu „subprime“. To slovo znamená „ne tak úplně prvotřídní“, neboli česky mizerný; a jelikož mizerný úvěr je při

pohledu z druhé strany mizernou pohledávkou (právníci říkají dubiozni), zeptáme se, proč si mazaný čert úmyslně vytváří fiktivní majetek. Inu, na ten si může půjčit zase on od dalších mazaných čertů, které sám stvoří, neboli on všechny pohledávky, lepší i mizerné, smíchá, pěkně zabalí a vytvoří lákavý produkt, zvaný fondy, tam se to znovu namíchá, přebalí a prodá s přírůzkou a k tomu se radostně káže o trvalém růstu, dokud se nedostaví nějaký ten černý pátek a neukáže se, že trvalý růst je jen pomyslná skutečnost a nezačne nový trvalý růst od polovičních čísel. Je to jako když pekař pekl housky a uštípoval kousky, případně řezník dával do buřtů větší část strouhanky, jenomže tyto filuty spouštěl rychtář v koši do studené Vltavy, aby se nepřehrála ekonomika, kdežto čert bankéř je předmětem obdivu a rychtáře ani nenapadne, že jde o stejný podvod. Ale nešť, uštípnutou housku a hnusného buřta sis, spotřebiteli, taky nemusel kupovat, takže teď napanikař a buď dobré mysl, nebo si to odskáčeš pro šíření poplašné zprávy, že trvalý růst nebude.

Prý už jsme možná v recesi, ale ještě o tom nevíme, ač žijeme v době, kdy je všechno kromě recese on-line; a až se o tom po uplynutí dvou čtvrtletí dozvíme, měli bychom v klidu přejít k udržitelnému poklesu. Já bych zredukoval konzumaci fernetu; dívka by si strádala na zmrzlinu do prásátka; armáda by se zřekla dvou Pandurů a ručně vyšíváných podvlékaček; Praha by uspořádala olympijské hry pouze ve sjezdovém lyžování z Hradu na Malostranské náměstí, na což by branické ledárny už od teďka začaly těžit sněh v Jizerských horách; policajti by trochu omezili kamerové systémy, radary a odposlechy; média reklamu o 1 kg na výtisk a o 10 minut denně v případě audiovizuálním; banky by prokazovaly, že se do nich víc peněz přineslo, než z nich odneslo; nu, a i ta ČAK by mohla trochu ulevit na poplatcích a doplňovat právnickou síň slávy jen jednou za dva roky, když já a Dáša Burešová tam už jsme a ostatní si mohou ještě chvíli počkat. Ostatně i parlamentu by snad stačilo volit našeho Augustula, příp. Augustulu, jednou za deset, dvacet let, neboť by se tolik nesnědlo a nevypilo a klesla by nemocnost poslanců a senátorů.

Udržitelný pokles lze tedy vše doporučit, aby nedošlo k onomu nezadržitelnému pádu, po němž by už ovce mohly zpívat leda „při řekách babylonských, tam jsme sedávaly a plakávaly, rozpomínajíce se na leasing“, ovšemže také na nápěv z Dvořáka.

Tak odpusťte to rouhání, budu se za to smažit v liberálně ekonomickém pekle.

Únor 2008

✦ KAREL ČERMÁK

Regiony

se představují

Advokacie ve východních Čechách

JUDr. MILAN JELÍNEK,
regionální zástupce ČAK
pro Východočeský region

Představit čtenářům Východočeský region na stránkách našeho stavovského časopisu znamená tak trochu nosit dříví do lesa. Ti z vás,

kteří mají o vnitřní život advokacie opravdový zájem, jistě dobře znají velikost jednotlivých regionů co do počtu advokátů a svou představu o těchto údajích mohou mít i z toho, jak v rámci svých advokátních služeb žádají nebo jsou žádáni o substituční výpomoc. Proto bych nechtěl předkládat obraz našeho regionu v podobě statistických údajů a čísel, nebo v podobě přehledů o tom, jaké akce, kdy a s jakou účastí se v regionu odehrávaly či odehrávají nebo odehrát mají.

Okamžikem účinnosti nové zákonné úpravy, která dala vznik nové české soukromé a stavovské advokacii, se otevřely dveře pro příchod nových kolegů, a to nejen jako advokátních koncipientů a posléze úspěšných absolventů advokátních zkoušek, ale i jako kolegů, kteří do advokacie vstoupili z předchozí jiné praxe nebo kteří se advokáty stali sloučením České advokátní komory s bývalou Komorou komerčních právníků. **Výsledkem je téměř desetinásobný nárůst počtu advokátů, alespoň ve Východočeském regionu.** To samo o sobě přineslo podstatnou změnu vnitřní atmosféry advokacie jako stavovské orga-

nizace. Dřívější omezené, a to dokonce nuceně omezené počty advokátů v bývalých okresech a krajích přinášely s sebou vzájemnou osobní znalost jednotlivých advokátů, velmi četné osobní kontakty a tím tedy snadné šíření všech potřebných informací a mezi advokáty dokonce až rodinnou atmosféru. Rostoucí počet advokátů a organizační uspořádání advokacie jako stavovské organizace však logicky mělo za následek ztrátu oné intimní rodinné atmosféry ve vztazích mezi advokáty a pochopitelně také těžší a ne příliš flexibilní cesty pro předávání informací o tom, jaké jsou potřeby advokátů v regionech a co pro uspokojení těchto potřeb činí stavovské orgány advokacie. To postupně posilovalo kritické hlasy v řadách advokátů, zpravidla ruku v ruce s tím, nač že vlastně je Česká advokátní komora potřebná a k čemu je třeba placení členských a dalších poplatků a příspěvků do různých fondů. Sítila poptávka po informaci, jak s těmito penězi je nakládáno, co za ně orgány advokacie pro advokáty dělají a vůbec k čemu pro advokáty vlastně jsou. Tak se narodila, poměrně záhy, myšlenka zřídit jakási styčná pracoviště v jednotlivých regionech, a tak vlastně vznikl institut regionálních představitelů ČAK.

Měl jsem tu čest stát se regionálním představitelem od samého zrodu této instituce a z tohoto pohledu mohu do jisté míry komentovat vývoj, jímž advokacie v regionu prošla od prvních kroků regionálních představitelů do současné doby. Protože jsem navíc východočeským rodákem, mohu snad náš Východočeský region představit poněkud jinak, než to učinili moji kolegové, a mohu to snad učinit i ve spojitosti s činností regionálního pracoviště ČAK.

Úvodem bych snad měl připomenout, že uspořádání regionů v současnosti koresponduje s uspořádáním dřívějších soudních okresů a krajů a že tedy to, co dnes patří do Východočeského regionu, je vlastně bývalým úze-

mím Východočeského kraje a tedy i územím okresů, které do něho patřily, a to včetně těch, které svou vzdáleností od bývalého krajského města, Hradce Králové, a naopak svou blízkostí k jiným metropolím, inklinují, co do působení v rámci poskytování právních služeb, k jiným krajům v současném novém uspořádání. Na jihu spíše ke kraji Vysočina a na severu spíše ke kraji Libereckému. Východočeský region tak dnes zahrnuje advokáty na Semilsku, stejně jako na Svitavsku a Havlíčkobrodsku, a patří do něho dnes kraj Královéhradecký i kraj Pardubický.

Tradičně nejpočetněji byla advokacie ve východních Čechách tvořena advokáty dříve se svářičích center, Pardubic a Hradce Králové. Dnes důvody ke svárům mezi těmito dvěma městy odpadly. Každé z nich má svůj kraj a dnes dokonce i krajský soud, byť v Pardubicích jde ještě o pracoviště krajského soudu, který jinak má své sídlo v Hradci Králové. Také dnes, kdy si Pardubice drží stále své prvenství v průmyslové výrobě a Hradec Králové spíše inklinuje k vytváření administrativního centra, jsou nejpočetnější stavy advokátů v těchto dvou městech a na celkovém počtu advokátů v regionu se podílejí prakticky polovinou. V minulosti také pardubická a hradecká pracoviště – advokátní kanceláře daly advokacii významná jména, na která může advokacie být hrdá i dnes, bez ohledu na to, kde nebo za jakých podmínek tito advokáti své služby poskytovali. Jména advokátů dr. Bluma, dr. Štěpána, později dr. Chocholy, dr. Hnízdy a dr. Vycha patří k historii české advokacie a jejich význam není omezen jen na Východočeský kraj a východočeskou advokacii. Nechtěl bych zapomenout ani na další významné postavy východočeské advokacie, které vešly do

povědomí celé české advokacie, ať již to byl dr. Kubeček, propagátor a organizátor volejbalových turnajů české advokacie v Náchodě, nebo dr. Hovorka, spoluorganizátor tradičního Krakonošova pohárů v běhu na lyžích. Mnozí, nebo většina z nich, není již mezi námi, ale vzpomínky na ně zůstávají stále živé. Dosud praktikující JUDr. Hovorka patří stále k vyhledávaným advokátům ve svém dlouholetém působení – v Trutnově.

Východočeský region, bez ohledu na velikost dvou hlavních center, byl vždy charakterizován, co do poptávky po advokátních službách, nezbytnou univerzálností. Všichni advokáti našeho regionu dříve bez výjimky a dnes snad s výjimkami potvrzujícími pravidlo vykonávali praxi jako tzv. luční advokáti, kteří museli stejně dobře ovládat civilní proces a civilní hmotné právo jako právo trestní, právo správní, dnes právo obchodní a finanční stejně, jako stále věčný právní evergreen – právo rodinné. Snad se od sebe liší jen charakter a obsah právních služeb tam, kde o ně žádá typický krkonošský horal a tam, kde o takové služby žádá polabský soukromě hospodařící zemědělec anebo domkář z Železných hor. Snad i proto platí, a stalo se to pravidlem a zvykem i pro advokáty nově do advokacie ve východních Čechách přicházející, že právní služba je nejenom povolání a zdroj ekonomických příjmů, ale že jde také o poslání a že se právní služba má dostat, pokud možno, každému občanovi, bez ohledu na jeho sociální a majetkové postavení. Proto je advokátům našeho regionu vlastní poskytnout občanům, a to i bezplatně, základní právní informace, aby se mohli orientovat ve své vlastní věci, a v řadě případů jim poskytnout i za symbolickou odměnu rozsáhlejší právní pomoc. To dovolu-

Finalisté klání deblů – Náchod 2007.

Část účastníků prvního společenského setkání advokátů v závěru roku 2007.

je, do současné doby bez výhrad od laické veřejnosti, organizovat **poskytování tzv. bezplatných právních služeb** občanům bez vytváření jakýchkoliv institucí, ať již formou tzv. bezplatné poradny či kanceláře, nebo formou organizace jakýchsi úředních dnů k poskytnutí bezplatných právních služeb. Ochota advokátů našeho regionu poskytovat tyto služby, ale i kvalita, s jakou tyto právní služby poskytují, se dá posoudit i podle počtu stížností a žádostí občanů o zajištění právní služby nebo o zajištění právní služby kvalitně. Počet takovýchto žádostí či stížností procházejících regionálním pracovištěm rok od roku klesá, a to já, jako regionální představitel ČAK, považuji za dobrý signál i pokud jde o postavení, které si advokacie ve východních Čechách u občanské veřejnosti získává.

Tento respekt se ale daří budovat i u jiných, zejména profesionálních institucí. **Regionální pracoviště dlouhodobě spolupracuje s představiteli východočeské justice**, při nepravidelných setkáních řeší i některé neshody, stížnosti či stesky, které navzájem vůči sobě, čas od času, soudci, advokáti a státní zástupci mají. Pravidelně se pak setkává regionální představitel se zástupci justice na gremiálních poradách a výsledky této spolupráce dává k dispozici všem advokátům regionu především formou otevřené soudní knihovny pro advokáty v budově Krajského soudu v Hradci Králové a nebo možností nahlížet do regionální soudní judikatury na regionálním pracovišti ČAK v Hradci Králové.

Zvyšuje se také pocit stavovské sounáležitosti u advokátů regionu s celou českou advokací. Východočeští advokáti se pravidelně setkávají nejen při odborných seminářích, které regionální pracoviště pořádá nejméně třikrát v roce, ale také při tzv. **informačních schůzkách**, které jsou organizovány jako samostatná půldenní setkání nebo jako součást některého z odborných seminářů pravidelně každý rok. Přirozená touha po informacích „z centra“ je uspokojována i rozesláním tzv. „pastýřských listů“, na které si advokáti již zvykli a jež považují, vedle informací z Bulletinu, za přirozenou součást a zdroj vědomí o tom, co se v advokacii děje a čím aktuálně advokacie žije.

Je dobré zjišťovat, že se zvyšuje zájem advokátů o účast na těchto společných akcích. Zatímco prvních setkání se zúčastňovalo jen několik málo desítek advokátů, jsou dnes tyto akce navštěvovány a vyhledávány tak, že v některých případech nestačí ani kapacita více než stometného sálu.

Stejně, jako jiné regiony, ani náš region nežije jen prací a vzděláváním. K našemu regionu vždy patřily sportovní tradice. Padla již zmínka o dvou sportovních akcích, které byly pořádány a jsou pořádány pro celou českou advokacii. **Krakonošův pohár**, každoročně konaný ve Špindlerově Mlýně v první polovině měsíce ledna, nepřerušil od svého vzniku tradici a bez ohledu na případnou nepřízeň počasí znal své vítěze a poražené každý rok. **Volejbalový turnaj dvojic**, tzv. deblů, který kdysi vznikl z iniciativy pražských advokátů, se později přesunul, díky organizační aktivitě JUDr. Zdeňka Kubečka, do Náchoda a byl zde pravidelnou podzimní součástí sportovního života českých advokátů. Po roce 1990 a zejména pak po úmrtí Zdeňka Kubečka byla tradice těchto turnajů na čas přerušena. Východočeský region se však snaží na tuto tradici navázat a v roce 2007 se již uskutečnil nový ročník, bohužel, ne již v zarižovém termínu, ale nově v termínu červnovém. Hodláme dát vznik nové tradici těchto turnajů vždy o prvním červnovém víkendu a z úcty k památce JUDr. Zdeňka

region	regionální představitel	zástupce
Východočeský	JUDr. Milan JELÍNEK AK Dukelská 15, 500 02 Hradec Králové Tel. 495 534 081, fax: 495 534 176 e-mail: jelinek@sakhk.cz	JUDr. Eva KRAUSOVÁ Ant. Dvořáka 1117, 500 00 Hradec Králové Tel. 495 217 371, fax: 495 217 371 e-mail: eva.krausová@volny.cz JUDr. Václav NÁMĚSTEK Škroupova 719, 500 02 Hradec Králové Tel. 495 530 650, fax: 495 842 900 e-mail: dr.namestek@seznam.cz

Kubečka chceme tyto turnaje pořádat v Náchodě jako jeho memoriál. Tradičně silnou pozici měla ve východočeské advokacii **kopaná**. Řada advokátů si jistě pamatuje spanilé jízdy fotbalového týmu východočeské advokacie, který v druhé polovině 70. let a počátkem let 80. v podstatě neměl v české advokacii konkurenta. Z mnoha utkání, která sehrál tento tým s advokáty jiných sdružení, odešel jen jednou poražen. Nyní se rodí nový fotbalový tým, který na tuto tradiční sílu východočeské advokátní kopané hodlá navázat. Předpokládáme, že nikoliv z obav o předem daném prvenství našeho týmu se dosud nepodařilo uspořádat celostátní turnaj v kopané a s netrpělivostí očekáváme, že se v letošním roce otevře možnost turnajového klání všech nebo většiny regionů tam, odkud kdysi myšlenka takovýchto setkání vzešla, tedy v České Lípě, kde pracoval a žil myšlenkový vůdce těchto akcí JUDr. B. Sigmund.

Vedle každoročního pracovního-spoločenského setkání představitelů advokacie a justice, státních zastupitelství a notářů, kterému dala vznik myšlenka našeho regionálního pracoviště před dvěma lety, se loni poprvé podařilo pro advokáty uspořádat **rozloučení s kalendářním rokem**. Tato akce má nejen přispět k posílení stavovské sounáležitosti advokátů, ale také k pomoci, kterou by měl každý advokát poskytovat potřebným. Nepochybně o tom, že každý advokát v našem regionu je donáto-

rem, mecenášem či přispěvatelem na různé charitativní akce. Chceme ale přesto každoroční setkání organizovat jako charitativní akci, z níž by vždy měla vzejít pomoc těm, kteří to potřebují. Jsem přesvědčen o tom, že v řadách advokacie se tato myšlenka setká s živým zájmem.

Na závěr mi dovoluji, pokud to není zřejmé z předchozích řádků a některým čtenářům by to chybělo, připomenout, že do východních Čech se dá jezdit celoročně a vždy zde naleznete řadu míst a možností k aktivnímu i pasivnímu oddechu a poznání. Východní Čechy jsou místem našich nejvyšších hor a místem hor, které mívají tradičně jedny z nejlepších sněhových podmínek, hor Orlických. Do Východočeského kraje z jihu zasahuje Českomoravská vrchovina, patří do něho Železné hory a je místem řady významných historických památek, které stojí za to zhlédnout. Do východních Čech se jezdí nejen za rekreací zimní, ale i za rekreací poznávací a v létě za aktivním odpočinkem na kole nebo při vodních sportech. K těmto formám odpočinku jsou samozřejmě všichni naši advokátní kolegové zváni. Jsou ale zváni i na akce, které náš region pořádá a bude pořádat a které budou určeny celé advokátní veřejnosti. Nejdříve to platí o dalším ročníku volejbalového turnaje dvojic v Náchodě, o kterém ještě na stránkách Bulletinu advokacie bude řeč.

Z jednání představenstva ČAK

Představenstvo ČAK se dne **19. 2. 2008** sešlo na své 26. schůzi v sídle ČAK v Kaňkově paláci v Praze. Jako pravidelně projednalo pozastavení výkonu advokacie některým kolegům – advokátům dle § 9 odst. 2 písm. a) zákona o advokacii.

Předseda představenstva České advokátní komory JUDr. Vladimír Jirousek referoval o svém **jednání s náměstkem ministra spravedlnosti Mgr. Františkem Korbelem ve věci advokátních talárů**. Ministerstvo spravedlnosti se kloní k názoru, že advokátní talár by měl být oděvem úředním, jehož užívání bude upraveno novelou

zákona o advokacii, s tím, že příslušné ustanovení v podrobnostech odkáže na stavovský předpis ČAK. Na přípravě předpisů a právní normy se bude pracovat.

Člen představenstva ČAK JUDr. Antonín Mokřý informoval o **jednání finanční komise CCBE**, která neodsouhlasila další rozšiřování aparátu CCBE.

Představenstvo ČAK vzalo na vědomí informaci, že návrh rozpočtu dle nových rozpočtových pravidel, bude aparátem Komory a rozpočtovým výborem ČAK předložen ke schválení na březnové schůzi představenstva. Do té doby je hospodaření ČAK realizováno na základě rozpočtového provizoria, tj. dle rozpočtu na rok 2007.

Představenstvo ČAK jmenovalo s účinností od 1. 7. 2008 předsedou trestní sekce JUDr. Jiřího Císaře za odcházejícího JUDr. Václava Mandáka, CSc., a jmenovalo předsedou Výboru na ochranu zájmu advokátů Mgr. Marka Nespalu. Dosavadní předseda výboru JUDr. Tomáš Sokol požádal o uvolnění z funkce.

Podrobný zápis z 26. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na www.cak.cz – rubrika Orgány Komory/Představenstvo/Zápis z jednání.

✦ icha

Z kárné praxe

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže po převzetí zastupování zůstane nečinný, a navíc poté nepravdivě tvrdí, že žalobu podal a že k průtahům dochází na straně soudu a po odvolání plné moci žalobu podá a na výzvy k vrácení dokladů a zálohy a k vyúčtování jak od bývalého klienta, tak i od jeho nového zástupce, nereaguje.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 16. 11. 2007, sp. zn. K 74/07

Kárně obviněný JUDr. J. Š. byl uznán vinným tím, že poté, co dne 6. 1. 2006 uzavřel se společností A., s. r. o. smlouvu o poskytování právních služeb, ve které se zavázal v zastoupení společnosti A., s. r. o. podat k příslušnému soudu žalobu proti společnosti B., s. r. o. o zaplacení dlužné částky, tuto žalobu až do 19. 10. 2006, kdy mu společnost A., s. r. o. vypověděla plnou moc k zastupování ve věci, nepodal, ač společnost A., s. r. o. na její dotazy opakovaně nepravdivě tvrdil, že tak učinil a že k průtahům dochází na straně soudu, přičemž bez předchozího souhlasu společnosti A., s. r. o. podal v jejím zastoupení žalobu dne 31. 10. 2006 k obvodnímu soudu poté, co byl společností A., s. r. o. dopisem ze dne 27. 10. 2006 vyzván k vrácení složené zálohy, kterou od společnosti A., s. r. o. převzal dne 6. 1. 2006. Na tuto výzvu nereagoval a zálohu do současné doby nevrátil ani nevyúčtoval, a poté, co byl novým právním zástupcem společnosti A., s. r. o. advokátem M. S. e-mailem ze dne 21. 11. 2006 vyzván k vydání všech pro věc důležitých dokladů a k předložení přehledu vykonaných úkonů ve věci po 19. 10. 2006, na tuto výzvu nereagoval a doklady ani požadovaný přehled do současné doby nevydal,

tedy

- nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny,
- při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě a nevyužil důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci neuplatnil v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládal za prospěšné,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když nedodržoval pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně povitým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, povinnost plnit převzaté závazky, povinnost činit projevy nikoliv nepravdivé, povinnost klienta řádně informovat jak vyřizování jeho věci postupuje, a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů, povinnost při ukončení poskytování právních služeb klientovi nebo jeho zástupci na jeho žádost vydat bez zbytečného odkladu všechny pro věc významné písemnosti, které mu klient svěřil nebo které z prodávání věci vznikly, a povinnost o svých výkonech pro klienta vést přiměřené záznamy a na požádání klientovi poskytnout jejich obsah s úplným vysvětlením,

čímž

porušil ust. § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2, 3, čl. 9 odst. 1, 4 a čl. 10 odst. 4 Pravidel profesionální etiky a dopustil se tak kárného provinění ve smyslu ust. § 32 odst. 2 zák. č. 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění.

Za to se mu podle § 32 odst. 3 písm. c) zák. č. 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření **pokuta ve výši 30 000 Kč.**

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře náhradu nákladů kárného řízení ve výši 3000 Kč. Pokuta i náklady řízení jsou splatné do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí na účet ČAK.

Z odůvodnění:

Předseda kontrolní rady ČAK jako kárný žalobce podal na kárně obviněného dne 15. 6. 2007 kárnou žalobu pod č. j. K 74/07 pro skutek uvedený ve výroku kárného rozhodnutí.

Kárně obviněný se ani k opakovaným výzvám k věci nevyjádřil a k jednání kárného senátu se bez omluvy nedostavil, přestože mu bylo předvolání doručeno dne 22. 10. 2007.

Kárný senát provedl při jednání následující důkazy:

- výpis z matriky ze dne 1. 2. 2007
- stížnost ze dne 31. 1. 2007
- doplnění stížnosti ze dne 6. 2. 2007
- příjmový doklad ze dne 6. 1. 2006
- plná moc ze dne 6. 1. 2006
- dopis stěžovatele ze dne 19. 10. 2006
- dopis stěžovatele ze dne 27. 10. 2006
- e-mail ze dne 21. 11. 2006
- dopis vedoucí kontrolního oddělení ze dne 12. 2. 2007
- dopis vedoucí kontrolního oddělení ze dne 12. 3. 2007
- výpis z matriky ze dne 11. 4. 2007
- výpis z matriky ze dne 14. 6. 2007
- aktuální výpis z matriky ze dne 16. 11. 2007
- dopis stěžovatele ze dne 12. 9. 2007
- usnesení Policie ČR z 26. 4. 2007, č. j. ORIV-3708/Tč-19-2007

Z provedených důkazů pak kárný senát dospěl k jednoznačnému závěru, že kárná žaloba byla podána důvodně a lze se ztotožnit s hodnocením kárného žalobce jak skutkovým, tak i právním. Kárně obviněný totiž jednal naprosto vědomě a vzniklý problém se nesažil vyřešit vstřícným a pravdivým postojem, ale naopak činil kroky, které vedly k nedůvěře v jeho tvrzení a jednání a vzbudily

zovaly ve stěžovateli důvodné přesvědčení o nekalém přístupu k věci.

Vzhledem k tomu, že se kárně obviněný k věci nevyjádřil, je rozhodnutí odůvodněno právě shora uvedenými důkazy, kdy kárný senát považuje zjištění skutkového stavu za jednoznačné.

Co se týče úvahy o uložení kárného opatření za jednání, za něž byl kárně obviněný shledán vinným, kárný senát vzal v úvahu závažnost kárného provinění a zejména otázku sebereflexe. Dlužno přiznat, že pokud by kárně obviněný uznal své pochybení a učinil alespoň minimální kroky k nápravě a komunikoval o věci s klientem, popř. následným právním zástupcem, byla by věc posouzena nepochybně daleko mírněji. (Za kárné provinění lze pak považovat i neposkytnutí odpovědi na výzvu nového advo-

káta k vydání dokladů, viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 3/2000 Sbírkou kárných rozhodnutí ČAK). K rozhodnutí o výši pokuty pak přispěl i postoj kárně obviněného k výzvě kontrolního oddělení a postoj k projednání věci kárnou komisí. Vzhledem k tomu, že kárně obviněný nesdělil k výzvě kontrolního oddělení své osobní a majetkové poměry, vycházel kárný senát z toho, že se u kárně obviněného jedná o poměry u advokáta obvyklé. Konečně kárný senát vzal naopak v úvahu skutečnost, že kárně obviněný dosud nebyl postižen kárným opatřením. Z výše uvedených důvodů kárný senát považoval uložení kárného opatření ve formě pokuty ve výši 30 000 Kč za přiměřené.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti způsobené nemocí či úrazem pro osoby OSVČ - členy ČAK

Pojišťovací makléřská společnost WI-ASS ČR, s. r. o., Olomouc v rámci rozšíření nabídky pojistných produktů za výhodné sazby pojistného vyjednala s Generali Pojišťovnou, a. s., sjednávání **pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti způsobené nemocí či úrazem pro osoby OSVČ z řad členů České advokátní komory, a to opět za výhodných podmínek.**

Denní dávka je poskytována při **pracovní neschopnosti způsobené nemocí nebo úrazem**, pokud v jejím důsledku došlo ke ztrátě na výdělku.

Základním cílem tohoto pojištění je zmírnění ekonomických dopadů v případě pracovní neschopnosti pojištěné osoby, kdy v uvedené době jsou výdaje neměnné, ale příjmy výrazně klesají.

Pojištění je možné sjednat pro osoby ve věku 18 – 55 let. Základní pojistná částka denní dávky je **100 Kč**

s možností sjednání až v maximální výši **1000 Kč**, a na rozdíl od standardního způsobu pojištění **pro členy ČAK bez prokazování příjmů pojištěného.**

Pojistné plnění je podle zákona o daních z příjmů **od daně osvobozeno.**

Denní dávka je vyplácena **po uplynutí karenční doby** (v délce 15, 22, 29 dnů) za každý kalendářní den včetně svátků a dnů pracovního volna. Maximální doba výplaty pojistného plnění je 365 dní pro každou pojistnou událost.

V případě pracovní neschopnosti, na jejímž počátku byl pojištěný **hospitalizován z důvodu úrazu**, přičemž hospitalizace následovala bezprostředně do 24 hodin po úrazu, poskytuje pojistitel **pojistné plnění od počátku pracovní neschopnosti.**

Pojistná ochrana se vztahuje na pojistné události vzniklé na území Čes-

ké republiky v době trvání pojištění.

Nárok na výplatu sjednané denní dávky vzniká po uplynutí čekací lhůty, která začíná běžet od 00.00 hodin dne následujícího po sepsání návrhu na pojištění. Čekací lhůta činí tři měsíce, odpadá při pracovní neschopnosti způsobené úrazem.

Dále se pojištění nevztahuje na pracovní neschopnost pro nemoc či úraz, které vznikly před počátkem pojištění a pro něž byl pojištěný v období pěti let před počátkem pojištění léčen, lékařsky sledován nebo byly v tomto období přítomny či diagnostikovány jejich příznaky.

Požadavky a konzultace na pojištění vyřizují níže uvedení pojišťovací makléři WI-ASS ČR, s. r. o., se sídlem Ostružnická 362/3, 779 00 Olomouc, tel: 585 227 792, fax: 585 230 271, web: www.wiass.cz.

Pojišťovací makléři	Telefon	e-mail	Mobilní telefon
Ivo Drábek	585 227 792	drabek@wiass.cz	736 628 108
Vlasta Páfalová	585 230 256	patalova@wiass.cz	605 298 333
Pavel Somol	585 225 339	somol@wiass.cz	603 501 676
Marie Čiháková	377 382 307	cihakova@lvpas.cz	777 333 059

Průběh a výsledky advokátních zkoušek, uznávacích zkoušek a zkoušek způsobilosti za II. pololetí 2007

Advokátní zkoušky se ve **II. pololetí 2007** konaly ve dvou zkušebních termínech, a to v měsíci září (první zkušební termín) a v měsících listopadu a prosinci (druhý zkušební termín).

Pro zkoušky v prvním zkušebním termínu bylo ustanoveno deset pětičlenných zkušebních senátů, z nichž sedm zkušebních senátů provádělo zkoušky v Praze a tři v Brně. Na druhý zkušební termín bylo ustanoveno dvanáct pětičlenných zkušebních senátů, u tří zkušebních senátů byly písemné zkoušky prováděny v Brně, u zbývajících zkušebních senátů v Praze, všechny ústní zkoušky byly pak uskutečněny v Praze.

V obou zkušebních termínech se

písemné části zkoušky podrobilo 348 uchazečů, ústní části zkoušky 360 uchazečů (rozdílný počet vyplývá z toho, že 71 uchazečů skládalo zkoušku opakovanou a 12 z nich skládalo advokátní zkoušku z oborů, u nichž není stanovena písemná část zkoušky - ústní a správní právo a předpisy o advokacii).

V obou zkušebních termínech u zkoušek uspěl 301 uchazeč, 59 uchazečů bylo neúspěšných.

Neuspělo 23 uchazečů z jednoho oboru, 21 uchazečů ze dvou oborů, sedm uchazečů ze tří oborů, 3 uchazeči ze čtyř oborů a 5 uchazečů ze všech pěti zkušebních oborů.

Podle zkušebních oborů bylo 37 uchazečů neúspěšných z trestního

práva, 27 uchazečů z obchodního práva, 22 uchazečů z občanského, pracovního a rodinného práva, 20 uchazečů z ústavního a správního práva a 17 uchazečů z předpisů o advokacii.

Uznávací zkoušku skládali pouze čtyři uchazeči, z nichž dva skládali zkoušku v jazyce anglickém, jeden v jazyce německém a jeden v češtině. Všichni uchazeči u zkoušky uspěli.

K provedení zkoušky byl ustanoven jeden tříčlenný zkušební senát sestávající z členů zkušební komise ovládajících potřebné jazyky.

Zkoušce způsobilosti se podrobil pouze jeden uchazeč, který si z volitelných oborů vybral obchodní právo. Uchazeč u zkoušky uspěl.

U advokátních zkoušek konaných v termínu září 2007 výtečně prospěli:

JUDr. Barbora BALAŠTIKOVÁ, AK Praha	Mgr. Miroslav KLUSÁČEK, AK Brno
JUDr. Lubomír BARTÁL, AK Praha	Mgr. Zuzana LIMBERGOVÁ, AK Praha
Mgr. Aleš BRODSKÝ, AK Praha	Mgr. JUDr. Michaela LODLOVÁ, AK Praha
Mgr. Jiří BROŽ, AK Praha	JUDr. Ján MATEJKA, AK Praha
Mgr. Bc. Michal BŘEZOVJÁK, AK Zlín	Mgr. Vladislava NEJEDLÁ, AK Praha
Mgr. Ing. Tomáš BUREŠ, AK Praha	Mgr. Alena NĚMCOVÁ, AK Praha
JUDr. Petr ČERNÝ, AK Brno	Mgr. Tomáš ONDRUCH, AK Karviná
JUDr. Martin ČÍŽEK, AK Praha	Mgr. Jiří POKORNÝ, AK Brno
JUDr. Bc. Tomáš GRIVNA, Ph.D., AK Praha	Mgr. Martin RÁŽ, AK Praha
JUDr. Tomáš HOLČAPEK, AK Praha	Mgr. Lukáš SEIBERT, AK Ostrava
JUDr. Pavel HRÁŠEK, AK Praha	Mgr. Kateřina SOBOTKOVÁ, AK Zlín
Mgr. Lucie HRDÁ, AK Praha	JUDr. Tomáš SOUKUP, AK Brno
JUDr. Tomáš HULVA, AK Opava	Mgr. Martin SUP, AK Praha
Mgr. Pavla HÝBLOVÁ, AK Praha	Mgr. Jan ŠIROKÝ, AK Praha
Mgr. Milan CHLÁDEK, AK Praha	Mgr. Jaroslava ŠPAČKOVÁ, AK Praha
Mgr. Vladislava JABŮRKOVÁ, AK Brno	JUDr. Jan VONDRÁČEK, AK Praha
Mgr. Marek JIRMAN, AK Kladno	Mgr. Ing. Jan ZONEK, AK Ostrava
JUDr. Kristýna KABELOVÁ, AK Praha	

U advokátních zkoušek konaných v termínu listopad – prosinec 2007 výtečně prospěli:

Mgr. Jana BARTOŠOVÁ, AK Praha	JUDr. Mária MACHANSKÁ, AK Praha
JUDr. Helena BOROVCOVÁ, AK Praha	Mgr. Markéta NOVÁKOVÁ, AK Praha
Mgr. Robert FALBR, AK Praha	Mgr. Veronika NOŽKOVÁ, AK Pardubice
Mgr. Jan FUCHS, AK Praha	Mgr. Michal PAVLAS, České Budějovice
Mgr. Ivo GRABMÜLLER, AK Praha	JUDr. Andrea REČKOVÁ, AK Plzeň
Mgr. Roman GRONES, AK Praha	Mgr. Tomáš REICHEL, AK Karlovy Vary
Mgr. Václav GROSSMANN, AK Praha	JUDr. Vencislav SABOTINOV, AK Louny
Mgr. Martina HARTMANNOVÁ, AK Praha	JUDr. Lucie SABOTINOVA, AK Litoměřice
Mgr. Barbora HŘIVNÁČOVÁ, AK Praha	Mgr. Jitka SÁNDOROVÁ, AK Plzeň
Mgr. Markéta HUMLOVÁ, AK Brandýs nad Labem	JUDr. Jiří ŠMRHA, AK Strakonice
Mgr. Robert CHOLENSKÝ, AK Říčany	Mgr. Jana ŠROMOVÁ, AK Hradec Králové
Mgr. Pavlína JAŠKOVÁ, AK Šumperk	Mgr. Marcela ŠTRAITOVÁ, AK Brno
Mgr. Irena JONÁKOVÁ, AK Havlíčkův Brod	JUDr. Tomáš ŠVEC, AK Praha
Mgr. Ing. Aleš KARÁSEK, AK Brno	JUDr. Jaroslav TAJBR, AK Praha
Mgr. Zuzana KOLBASOVÁ, AK Praha	Mgr. Lucie TOŠENOVSKÁ, AK Tábor
Mgr. Hana KUKRÁLOVÁ, AK Praha	Mgr. Sylva TOTKOVÁ KOLDEROVÁ, AK Havířov
Mgr. Jiří LEHEČKA, AK Praha	Mgr. Ladislav VESELÝ, AK Rosice
JUDr. Klára LUKAVCOVÁ, AK Poděbrady	Mgr. Květa VOJTOVÁ, AK Praha
Mgr. Lucie MACÁŠOVÁ, AK Ostrava	

Čerstvá advokátka skládá slib do rukou místopředsedy ČAK
JUDr. Jana Brože.

StaroNová Luganská úmluva

Něco z historie

Překonání teritoriální omezenosti pravomoci národních soudů a účinků jejich rozhodnutí bylo důležitým krokem, který dne 27. září 1968 učinili zástupci tehdejších šesti členských zemí EHS.¹ Podepsali Úmluvu o pravomoci soudů a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních, tzv. Bruselskou úmluvu.

Tato zdařilá smluvní úprava mezi národní soudní pravomoci a uznání a výkonu soudních rozhodnutí mezi členskými státy Evropských společenství, obsažená v Bruselské úmluvě, se stala žádoucí i pro evropské státy, které byly členy Evropského sdružení volného obchodu. Zejména to bylo Švýcarsko, které usilovalo o přístup k Bruselské úmluvě. Uzávěřenost Bruselské úmluvy to však nemožňovala, a proto, z iniciativy Švýcarska, začaly v pol. 80. let práce na paralelní úpravě, která by analogicky upravila tytéž otázky i ve vztahu k členům ESVO. O tři roky později, tj. **16. září 1988** byla do švýcarského Lugana svolána diplomatická konference, která přijala **Luganskou úmluvu o pravomoci soudů a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních** včetně některých doplňujících dokumentů. Luganskou úmluvu podepsaly členské státy Evropských společenství s Islandskou republikou, Norským královstvím a Švýcarskou konfederací, čímž rozšířily uplatňování Bruselské úmluvy ze dne 27. září 1968 týkající se týchž záležitostí na tyto tři země.

Bruselská úmluva vs. Nařízení Brusel I

V návaznosti na revizi Bruselské a Luganské úmluvy proběhla jednání ad hoc pracovní skupiny rozšířené o Švýcarsko, Norsko a Island a byla navržena předloha úmluvy, která byla schválena Radou v roce 1999. Tato předloha a následující jednání Rady vedly k přijetí nařízení

Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, které modernizovalo pravidla Bruselské úmluvy a zrychlilo a zefektivnilo systém uznávání a výkonu.

Nová Luganská úmluva

S ohledem na souběžnost úpravy příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech vyplývajících z Bruselské a Luganské úmluvy bylo třeba sladit pravidla vyplývající z Luganské úmluvy s nařízením Brusel I tak, aby se dosáhlo stejné úrovně pohybu soudních rozhodnutí mezi členskými státy EU a dotčenými státy ESVO. Svým rozhodnutím ze dne 27. září 2002 zmocnila Rada Komise k jednání o přijetí nové Luganské úmluvy o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Komise jménem Společenství novou Luganskou úmluvu sjednala. Tato úmluva byla parafována v Bruselu dne **28. března 2007**.

Text nové Luganské úmluvy je víceméně identický s textem původní Luganské úmluvy.

Oblast působnosti Luganské úmluvy se vztahuje na věci občanské a obchodní bez ohledu na druh soudu. Nevztahuje se zejména na věci daňové, celní a správní. Luganská úmluva se dále nevztahuje na věci osobního stavu, způsobilosti fyzické osoby k právům a právním úkonům, majetková práva plynoucí z manželských vztahů a dědění, včetně dědění ze závěti, konkurzy, vyrovnání a podobná řízení, sociální zabezpečení a rozhodčí řízení.

Rozhodnutí vydaná v některém státě vázaném touto úmluvou jsou v ostatních státech vázaných touto smlouvou uznávána, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení. Státem vázaným touto úmluvou se rozumí kterýkoli stát, který je smluvní stranou

této úmluvy nebo členským státem Evropského společenství. Rozumí se jím také Evropské společenství.

Luganská úmluva je otevřena k podpisu Evropskému společenství, Dánsku a státům, které jsou v době otevření k podpisu členy Evropského sdružení volného obchodu, a vstupuje v platnost prvním dnem šestého měsíce následujícího po dni, kdy Evropské společenství a jeden člen Evropského sdružení volného obchodu uloží své ratifikační listiny. Po svém vstupu v platnost bude Luganská úmluva otevřena k přistoupení státům, které se po otevření této úmluvy k podpisu stanou členy Evropského sdružení volného obchodu,² členskými státy Evropského společenství jednajících jménem určitých neevropských území, která jsou součástí území tohoto členského státu nebo za jejichž vnější vztahy je tento členský stát odpovědný³ a jakýmkoli jiným státům při splnění daných podmínek.⁴

Nová Luganská úmluva nahrazuje dnem svého vstupu v platnost Úmluvu o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, uzavřenou v Luganu dne 16. září 1988. Jakýmkoli odkaz na Luganskou úmluvu z roku 1988 v jiných právních aktech se považuje za odkaz na novou Luganskou úmluvu.

Luganská úmluva a její relevance pro Českou republiku

Pro Českou republiku je podpis nové Luganské úmluvy důležitý, protože nikdy nebyla signatářem dosavadní Luganské úmluvy a ve vztahu ke Švýcarsku se musela spoléhat na bilaterální Úmluvu mezi Republikou československou a Švýcarskou konfederací o uznání a výkonu soudních rozhodnutí a dodatkový protokol, podepsané v Bernu dne 21. prosince 1926.

✦ Mgr. LENKA EISENBRUKOVÁ,
odbor mezinárodních vztahů ČAK

Prameny:

- Rozehnalová N., Tyč V., Novotná M.: Evropské mezinárodní právo soukromé, Masarykova univerzita, Brno 2000.

- Luganská úmluva o příslušnosti a uznávání výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.
- Úřední věstník EU.

1 Šest států EHS – Belgie, Francie, Nizozemí, Lucembursko, Itálie, Spolková republika Německo.

2 Článek 71 Luganské úmluvy

1. Kterýkoli stát uvedený v čl. 70 odst. 1 písm. a) a b) Luganské úmluvy, který si přeje stát se smluvní stranou této úmluvy,

a) sdělí informace požadované pro uplatňování této úmluvy;

b) může předložit prohlášení v souladu s články I a III protokolu 1.

2. Depozitář předá veškeré informace obdržené podle odstavce 1 ostatním smluvním stranám předtím, než dotčený stát uloží listinu o přistoupení.

3 Viz článek 71 Luganské úmluvy výše.

4 Článek 72 Luganské úmluvy

1. Kterýkoli stát uvedený v čl. 70 odst. 1 písm. c), který si přeje stát se smluvní stranou této úmluvy,

a) sdělí informace požadované pro uplatňování této úmluvy;

b) může předložit prohlášení v souladu s články I a III protokolu 1 a

c) poskytne depozitáři informace, zejména

1. o svém soudním systému, včetně informací o jmenování a nezávislosti soudců;

2. o svém vnitrostátním právu týkajícím se občanského soudního řízení a výkonu rozhodnutí a

3. o svém mezinárodním právu soukromém týkajícím se občanského soudního řízení.

2. Depozitář předá veškeré informace obdržené podle odstavce 1 ostatním smluvním stranám předtím, než vyzve dotčený stát, aby k úmluvě přistoupil v souladu s odstavcem 3.

3. Aniž je dotčen odstavec 4, vyzve depozitář dotčený stát, aby k úmluvě přistoupil pouze tehdy, obdržel-li jednohlasný souhlas smluvních stran. Smluvní strany usilují vyjádřit svůj souhlas do jednoho roku po výzvě depozitáře.

4. Úmluva vstupuje v platnost jen ve vztazích mezi přístupujícími státy a smluvními stranami, které proti přistoupení nepodaly žádné námitky před prvním dnem třetího měsíce následujícího po uložení listiny o přistoupení.

Konference spřátelených a sousedících advokátních komor ve Veroně

Ve dnech **12. – 14. října 2007** jsem se zúčastnil konference spřátelených a sousedících advokátních komor ve Veroně. Jednalo se o další setkání v řadě tradičních a pravidelných schůzek reprezentantů jednotlivých spřátelených advokátních komor, spíše regionálního charakteru. Společným jmenovatelem pro zařazení do skupiny „sousedících a spřátelených“ komor je region, ve kterém příslušná komora působí. V zásadě se jedná o německy mluvící regiony, nejvíce z alpských zemí (Graz, Mnichov, Frankfurt, St. Gallen, Verona apod.), ale zvány jsou i další advokátní komory (Saská, Bamberská, Česká aj.). Pozvánka pro zástupce ČAK (vždy osobně pro předsedu ČAK) je založena na historicky dobrých osobních vztazích dřívějších představitelů ČAK (zejména dr. Čermáka) s některými prezidenty uvedených komor. V několika posledních letech zajišťují kontinuitu české účasti v zastoupení pana předsedy, a to z titulu náhradníka představenstva pověřeného vedením regionálních představitelů ČAK. Konference se pravidelně účastní i významné osobnosti ze CCBE (například dr. Bulgarelli).

Projednávají se vždy aktuální advokátní témata (viz dále) a lze říci, že celá skupina zahrnující přibližně dvacet zemí má nesporně vysoký lobbistický význam. Dle mého názoru je zde výrazně větší prostor pro projednání důležitých otázek než např. na prezidentských konferencích národních komor, které jsou sice na vyšší úrovni, nicméně bez takové možnosti osobních kontaktů jako zde.

Loni se v odborné části konference přednášející zaměřili na dvě hlavní témata. K problematice **samosprávy advokátů** přenášel jednak Dr. Hans Radl z Grazu, a to

o zkušenostech rakouských, a jednak Dr. Hansjörg Stähle z Mnichova, o posílení samosprávy advokacie německé. Druhým základním tématem setkání bylo **odměňování advokátů**.

Z příspěvků přednášejících:

1. Samospráva advokátů, Dr. Hans Radl, Graz, Rakousko

Dr. Radl uvedl základní informace o historii, struktuře a systému rakouské advokátní samosprávy. Nejvyšším orgánem rakouské advokátní samosprávy je sněm advokátních komor, který je tvořen devíti advokátními komorami, z každé spolkové země jednou, obdobně jako je tomu v Německu, kde obdobným sněmem je spolkový sněm advokátních komor. Všechny komory jednotlivých zemí mají dva orgány: plenární shromáždění a výbor (ten je důležitější pro běžný chod komory), organizace je upravena v advokátním řádu (Rechtsanwaltsordnung).

Rakouský sněm advokátních komor (dále jen „sněm“) má vymezené úkoly ve vztahu k výkonu advokacie „navenek“, tedy např. by měl podporovat vztahy s ministerstvem spravedlnosti, kde se spolupodílí na přípravě legislativních změn týkajících se advokátů, notářů a soudců. Jedním z nejdůležitějších pověření sněmu je vydávání směrnic dle advokátního řádu. Tyto směrnice upravují zejména harmonizaci kodexu chování rakouských advokátů s předpisy EU. Své úkoly plní sněm prostřednictvím svých orgánů, kterými jsou zastupitelské shromáždění, rada prezidenta a prezidium.

Mezi nejdůležitější úkoly/pověření jednotlivých komor náleží:

- zapísování a vyškrťování ze seznamu advokátů;
- kontrola výkonu povolání advokátů;
- disciplinární soudnictví;
- jmenování advokátů k pomoci při soudním řízení;
- ustanovení advokáta prozatímním zástupcem.

Pokud jde o disciplinární soudnictví advokátů, je obdobou kárného řízení v ČR. Upraveno je zákonem – disciplinárním statutem rakouských advokátů z r. 1990. V jednotlivých zemích je ustanovena disciplinární rada, sestavená zejména z advokátů, počet: mezi 11 a 35. Nejvyšším orgánem je prezident.

2. Zákon o posílení samosprávy advokacie, Dr. Hansjörg Stähle, Mnichov, Německo

V Německu zákon o posílení samosprávy advokacie (dále jen „zákon“) vstoupil v platnost 1. června 2007. Do té doby byla k povolení a odvolání z výkonu advokacie příslušná zemská justiční správa. Po přijetí a vstupu zákona v platnost jsou uvedené otázky v pravomoci advokátních komor. Zákon tak tvoří poslední významný bod právního vývoje za posledních více než 100 let. Od

r. 1879 bylo povolování výkonu advokacie v rukou státu.

K provedení zákona se přijímá a bude přijímat celá řada nových zákonů. Tak například dnes si již každý advokát může zvolit sám svého zástupce, který jej v případě zaneprázdněnosti může po celý rok zastupovat. Doposud takového zástupce určovala advokátní komora. Dále může být nyní do představenstva advokátní komory zvolen jakýkoli advokát, který vykonává advokacii nejméně pět let. Doposud bylo možné zvolit pouze advokáta, který splnil podmínku završení 35. roku života.

3. Odměny a náhrady advokátů za poskytování právních služeb a samospráva advokátů, Dr. Thomas Schreiner, Eisenstadt, Rakousko

Základní principy odměny advokáta v Rakousku

Honorář je mezi advokátem a klientem v zásadě svobodně dohodnut. V případě, že není honorář dohodnut, platí klient advokátovi přiměřenou náhradu – dle všeobecných kritérií pro určení honoráře. Přednášející podrobněji přiblížil i některé specifické případy – honorář v procesních věcech, v trestním řízení, časovou odměnu, paušální honorář i odměnu v závislosti na výsledku.

Pohled na severoitalské město Verona.

Odměna dle úspěchu ve věci je možná dle zákona o advokátním tarifu (§ 16 stanoví, že „advokát je kdykoli oprávněn si podmínit svoji odměnu“) a vyplývá z povahy kontraktibility odměny advokáta. Odměna dle úspěchu ve věci nesmí být sjednána způsobem, že by v případě neúspěchu byl domluvený honorář neadekvátní, ani být odstupňována způsobem, že by představovala podíl na ceně sporu („quota litis“). V trestních řízeních lze v případě úspěchu – zastavení řízení, osvobození, případně snížení navrhované trestní sazby – domluvit příplatek až 50 procent. Quota litis – domluva s advokátem, že mu bude zaplacená určitá část vysouzené částky (s výjimkou anglo-amerického prostoru) není možná.

Závěrem se dr. Schreiner věnoval problematice minimálních odměn z hlediska evropské legislativy, resp. rozhodovací praxe.

EU – protiprávnost minimálních odměn

Dle čl. 81 Smlouvy o Evropském společenství jsou zakázány dohody nebo usnesení mezi podnikateli, které by mohly ohrozit hospodářskou soutěž; problematika stanovení minimálních odměn byla ESD řešena v případě Belgické komory architektů – ESD rozhodl, že komorou stanovené minimální odměny architektů jsou protiprávní a komora byla pokutována částkou 100 000 eur. Ohledně advokátních tarifů rozhodl ESD naposledy v prosinci 2006 (C-94/04/C-202/04) tak, že shledal ustanovení, která zakazují odchýlení se od minimální odměny advokáta, stanovená advokátními předpisy, jako omezení volného pohybu služeb dle čl. 49 ES. Další rozhodnutí ponechává ESD příslušnému italskému soudu.

Nezávisle na tomto rozhodnutí ESD musí členské státy dle směrnice 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu přezkoumat své předpisy v tom smyslu, zda podmiňují vykonávání služeb určením minimálních a maximálních cen, a patřičně je pozměnit.

4. Vývoj problematiky související s odměnou advokáta dle úspěchu ve věci ve Spolkové republice Německo, Dr. Jürgen F. Ernst, Mnichov, Německo

Od r. 1987 byla na základě směrnice Německé advokátní komory úprava odměny dle úspěchu ve věci nepřijatelná. Pragmatické úvahy však tehdy vedly k určitým výjimkám. Dne 12. 12. 2006 Německý ústavní soud (po zrušení zmíněné směrnice) na základě svého usnesení všeobecný zákaz odměny dle úspěchu ve věci zrušil. Zákonodárci mají lhůtu do 30. 6. 2008 provést patřičné legislativní změny, což vedlo k různým zákonodárným iniciativám. Podstatné je zejména, že zákaz odměny dle úspěchu by měl obecně zůstat zachován a výjimky stanovené Ústavním soudem by měly být přesně vymezeny v zákoně – například možnost odvolání smlouvy o odměně dle úspěchu do 14 dnů bez následků (obdobně jak je to v zákoně o smlouvách uzavřených „mezi dveřmi“).

5. Odměny a náhrady advokátů za poskytování právních služeb a samospráva advokátů, Paolo Zucconelli, Verona, Itálie

Odměna je upravena v advokátním tarifu (řádu) dle R.D.L. 27. 11. 1933 Nr. 1578 a dle usnesení *Consiglio Nazionale Forense*. Dle zákona je tarif na základě usnesení *Consiglio Nazionale Forense* každé dva roky měněn; tarif je rozdělen do tří kategorií – zastupování advokátem v civilních a obdobných věcech, zastupování advokátem v trestních věcech, mimosoudní činnost advokáta v civilních, správních a trestních věcech.

Pokud jde o možnost určení nejnižší a nejvyšší sazby odměny, do června 2006 byla nejnižší sazba určena a nebylo možné se od ní odchýlit. V červnu 2006 byl vydán *Decreto Bersani*, v jehož důsledku došlo ke zrušení zákazu odchýlit se od nejnižší stanovené sazby a ke zrušení zákazu odměny advokáta dle úspěchu ve věci; dohoda mezi advokátem a mandantem musí mít písemnou formu. Nadále však platí následující stavovské omezení advokáta při domluvě odměny:

- čestnost, vážnost a slušné chování advokáta;
- zákaz postoupení pohledávky dle stavovských předpisů;
- povinnost souladu odměny s vynaloženou aktivitou.

Vedle výše zmíněných nosných témat se dr. Fritz Kemper z Mnichova zabýval **možnostmi působení LLP jako advokátních kanceláří**. Obsahem přednášky byl v úvodu popis a právní úprava „anglické společnosti s ručením omezeným“ – LLP – a dále přehled předpisů a kroků, které jsou spojeny s působením LLP jako advokátní kanceláře v Německu, zřízení pobočky atd.

Konference byla tentokrát zajímavá i pro zvolené místo konání, neboť Verona je malebné a na historické památky bohaté město. Toho dokázali organizátoři využít a hlavní přednášky konference umístili do zřejmě nejstarší evropské knihovny Bibliotheca Capitolare di Verona (4. st. n. l.), což výrazně zvýšilo dobrý dojem z celého setkání a podtrhlo jeho význam. Místní advokátní komora patří poděkování i obdiv za bezvadnou organizaci konference i péči o jednotlivé hosty. V souvislosti s tím lze zmínit i skutečnost, že Veronská advokátní komora již delší dobu s ČAK jedná o možnostech spolupráce a v průběhu konference opětovně potvrdila zájem o uskutečnění konkrétních projektů. Snad by bylo možné do určité míry navázat i na dosavadní neformální kontakty s místními právníky v oblasti společenské a sportovní, které se již dříve realizovaly (např. někteří členové Veronské advokátní komory se podíleli na organizaci utkání českých advokátů s místním klubem v ragby – dvakrát ve Veroně, jednou v Praze – a v souvislosti s tím byla iniciována i fotbalová utkání českých a veronských soudců). Lze předpokládat, že pokud by byla formální spolupráce s veronskou komorou navázána, mohla by být životaschopná a vzájemně přínosná.

✿ JUDr. PETR MRÁZEK,
náhradník představenstva ČAK

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2007	66
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	72
Věra Hartmannová: Nejen my chybujeme	74
Semináře Jednoty českých právníků	74
8. mezinárodní konference v oblasti práva spolupráce	75
Zimní justiční hry	77

Z právnické společnosti

Advokáti s Múzou. Rozhovor s Mgr. MUDr. Jaroslavem Maršíkem	78
Předseda ČAK pokřtil novou knihu Aleše Pejchala a Ireny Válové	82
Má cesta do Lidic	83

Nakonec	84 - 85
---------------	---------

Regenerace „brownfields“ a odpovědnost za ekologické škody na nemovitostech

právníkroku²⁰⁰⁷Mgr. PETR OPLUŠTIL **Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2007**

1. Úvod

Pro účely této práce se brownfields¹ rozumí dříve zastavěná území, která jsou v současné době nedostatečně využitá či opuštěná, přičemž mohou být i kontaminovaná. Obnově brownfieldových lokalit je v poslední době věnována zvýšená pozornost ze strany státu a místních samospráv, které mají prioritní zájem na vrácení těchto území na nemovitostní trh tak, aby investice do brownfieldových lokalit představovaly konkurenceschopnou alternativu ve vztahu k dosud upřednostňovaným investicím „na zelené louce“ (tzv. greenfields). Vyrovnaní přirozených nevýhod brownfields oproti greenfields se v současnosti děje především prostřednictvím několika podpůrných programů, které mají za cíl dotacemi kompenzovat potenciálním investorům zvýšené náklady spojené s pracemi na přeměně brownfields, umožňující jejich další využití například pro průmyslové, obchodní či rezidenční aktivity.

Je zřejmé, že proces regenerace brownfields v sobě zahrnuje řadu právních problémů, které musí řešit nejen stávající vlastníci brownfields, státní a samosprávné instituce, ale též potenciální investoři.

V případě, že je v daném případě brownfieldová nemovitost v důsledku předchozích aktivit na této nemovitosti ekologicky zatížena (poškozena),² je v rámci přípravy projektu obnovy tohoto brownfieldu nezbytné posoudit, kdo je za toto poškození odpovědný, která osoba by měla podle práva nést náklady spojené s nápravou tohoto poškození, případně zda a za jakých okolností dochází k zániku této odpovědnosti.

2. Odpovědnost za poškození životního prostředí

V oblasti odpovědnosti za škodu (újmu) způsobenou na životním prostředí lze rozlišit odpovědnost soukromoprávní ve formě odpovědnosti za škodu a nekalou soutěž, sankční odpovědnost trestněprávní za trestné činy způsobené na životním prostředí, sankční odpovědnost za správní delikty způsobené na životním prostředí a odpovědnost správněprávní ve smyslu povinnosti plnit uložená opatření k nápravě.

Z hlediska procesu regenerace brownfields je významná vedle odpovědnosti soukromoprávní zejména odpovědnost správněprávní, která se promítá v možnosti příslušných správních orgánů z úřední povinnosti znečišťovatele vyhledávat a ukládat jim, resp. jejich právním nástupcům či dalším osobám, o nichž tak právní před-

pis stanoví, opatření k nápravě závadného stavu.

Základní rámec pro řešení odpovědnostních vztahů ve vztahu k poškození životního prostředí vytváří ustanovení § 27 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoŽP“), které upravuje odpovědnost za tzv. ekologickou újmu. Podle tohoto ustanovení je každý, kdo poškozováním životního prostředí nebo jiným protiprávním jednáním způsobil ekologickou újmu, byť by tato újma byla způsobena na vlastním majetku, povinen obnovit přirozené funkce narušeného ekosystému nebo jeho části. Není-li to možné nebo z vážných důvodů účelné, je povinen ekologickou újmu nahradit jiným způsobem (náhradní věcné plnění); není-li ani to možné, je povinen nahradit tuto újmu v penězích, přičemž oprávněným ze způsobené ekologické újmy je stát. Uvedená úprava není v ZoŽP dále rozvinuta, chybí způsob stanovení rozsahu ekologické újmy a úprava uplatňování její nápravy. Za nástroj nápravy ekologické újmy lze považovat možnost příslušných orgánů veřejné správy ukládat nápravná opatření podle složkových předpisů práva životního prostředí. Tyto složkové právní předpisy však pojem ekologická újma přímo nepoužívají. Například ustanovení § 86 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoOPK“), stanoví povinnosti osobám, které poškodí, zničí nebo nedovoleně změní částí přírody a krajiny chráněné dle ZoOPK, povinnost navrátit ji do původního stavu, pokud je to možné a účelné. Jestliže uvedení do původního stavu není možné, může příslušný orgán veřejné moci uložit původci (znečišťovateli) povinnost provést přiměřená náhradní opatření k nápravě, jejichž účelem je i jen částečná kompenzace následků nedovoleného jednání původcem.

3. Náprava poškození životního prostředí

Nápravou poškození životního prostředí lze rozumět provedení opatření k nápravě, které uvede životní prostředí do stavu, ve kterém bude v souladu s právními předpisy v oblasti životního prostředí. Tyto náklady spojené s nápravou poškození životního prostředí je povinen zásadně hradit znečišťovatel.

V případě, že dojde k nepovolenému nebo zakázanému znečištění životního prostředí (poškození životního prostředí), je znečišťovatel zásadně povinen nést náklady spojené s náhradou škody, kterou svým znečištěním způsobil, ať již na majetku či zdraví osob, a újmy na eko-

Moderátor galavečera Právníka roku 2007 zpovídá autora vítězné práce v kategorii Talent roku. Vtipnost Marka Ebena způsobila, že ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil, který Mgr. Petru Opluštilovi předával svatého Yva, opravdu neudržel vážnou tvář.

Foto Jakub Stadler

systémech nebo jednotlivých složkách životního prostředí. V takovém případě je povinen nést nejenom náklady spojené s náhradou škody poškozeným osobám, ale též náklady spojené s nápravou újmy spojené s poškozením životního prostředí, byť by tato újma byla způsobena na vlastním majetku znečišťovatele. V případě regenerace brownfields vzhledem k poměrně krátkým promlčecím lhůtám pro uplatnění nároků na náhradu škody, a s ohledem na složitost právních vztahů k těmto nemovitostem, nebude zpravidla přicházet v úvahu náprava poškození životního prostředí prostřednictvím uplatnění nároku poškozeného na náhradu škody na původci tohoto závadného stavu. Oproti tomu opatření k nápravě ukládaná příslušnými orgány veřejné správy lze uložit kdykoliv po dobu trvání poškození životního prostředí, pokud je osoba odpovědná za nápravu tohoto poškození identifikovatelná a schopna své povinnosti v této oblasti splnit.

4. Princip „znečišťovatel platí“

V rámci projektů regenerace brownfields se ve vztahu k jednotlivým složkám životního prostředí lze setkat nejčastěji s poškozením půdy, staveb a přítomností skládek odpadů, které je nezbytné v rámci procesu regenerace příslušných nemovitostí odstranit. Tato poškození mají zpravidla přímý dopad na kvalitu podzemních a povrchových vod nacházejících se v dané lokalitě nebo její bezprostřední blízkosti. Zatímco náprava poškození životního prostředí způsobeného stavbami nebo skládkami odpadů je řešena ve zvláštních předpisech, zejména prostřednictvím zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „StavZ“), nebo zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dal-

ších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoO“), neexistuje složkový právní předpis, který by specificky upravoval ukládání opatření k nápravě závadného stavu půdy. Pomíne-li zvláštní úpravu týkající se ochrany zemědělského půdního fondu a pozemků plnicích funkci lesa,³ lze

v takovýchto případech uvažovat o uložení opatření k nápravě podle § 86 ZoOPK nebo v případě, že závadný stav půdy má přímý dopad na kvalitu vod, opatření k nápravě podle § 42 zákona č. 254/2001 Sb., vodní zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoV“). Tuto situaci by měl změnit připravovaný návrh zákona o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů (viz níže).

4.1 Směrnice 2004/35/ES

Podobně jako ustanovení o ekologické újmě v § 27 ZoŽP je i ukládání opatření k nápravě podle složkových předpisů založeno zásadně na principu znečišťovatel platí (dále jen „PZP“). Výjimečně je místo nebo vedle původce osobou odpovědnou za poškození životního prostředí též vlastník nebo uživatel nemovitostí.⁴

Z pohledu aplikace PZP v českém právu je do budoucna významná směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Směrnice 2004/35/ES“). Tato směrnice dosud nebyla do českého právního řádu transponována, přestože k její transpozici mělo jednotlivými členskými státy dojít nejpozději do 30. 4. 2007. V současnosti je v Parlamentu České republiky projednáván návrh zákona o předcházení ekologické újmě a o její nápravě, který má směrnici transponovat do českého právního řádu.

Z pohledu regenerace brownfields je významné, že se tato směrnice výslovně vztahuje na škody na vodách a škody na půdě. Škodou ve smyslu Směrnice 2004/35/ES přitom není jakákoliv změna stavu vody nebo půdy, ale je zde vyžadována určitá míra závažnosti porušení ekologických standardů.⁵

Chápání škody ve smyslu ustanovení Směrnice 2004/35/ES je odlišné od chápání škody v českém soukromém právu. Svým pojetím se škoda ve smyslu Směrnice 2004/35/ES velmi podobá ekologické újmě dle ZoŽP, což reflektuje také návrh transponujícího zákona.

Směrnice 2004/35/ES předpokládá dva druhy opatření ve vztahu ke škodám na životním prostředí. Jsou jimi jak preventivní opatření zabráňující vzniku nebo hrozbě vzniku škod, tak opatření následná, přičemž v souladu s PZP náklady na tato opatření nese provozovatel, který způsobil hrozbu škody nebo škodu samotnou svou činností. Preventivní a nápravná opatření obdobného charakteru jsou již dnes až na výjimky součástí českého právního řádu, zejména jsou reflektována v příslušných ustanoveních ZoV.

Z hlediska osobní působnosti Směrnice 35/2004/ES a návrhu zákona se tyto právní předpisy vztahují na jakékoliv provozovatele vykonávající nebo řídící provozní činnost vymezenou v příloze č. 1 směrnice.⁶

V případě vzniku odpovědnosti za škodu (ekologickou újmu) více provozovatelů je na členském státu, aby určil, jakým způsobem tyto provozovatele odpovídají za tuto škodu. V současném návrhu transponujícího zákona odpovídají všichni tyto provozovatele společně a nerozdílně.⁷

Působnost směrnice a návrhu zákona je tak ve vztahu k těmto dvěma složkám životního prostředí (vodě a půdě) omezena pouze na některé provozovatele a některé činnosti. Tím však není vyloučeno, že podle vnitrostátního práva se budou za zdroje znečištění a osoby odpovědné za znečištění považovat též další činnosti a osoby, jak je tomu v současnosti. Preventivní a nápravná opatření dle těchto zvláštních složkových předpisů bude možné nadále ukládat osobám a v případech, na něž se působnost Směrnice 2004/35/ES, resp. návrhu transponujícího zákona, nevztahuje.

Směrnice upravuje též otázku časové působnosti. Dle ustanovení článku 17 Směrnice 2004/35/ES se směrnice nevztahuje na „škody, uplynulo-li více než 30 let od doby, kdy došlo k emisím, události nebo nehodě, které způsobily tyto škody“. Stávající návrh transponujícího zákona toto omezení neobsahuje a zachovává stávající stav, kdy opatření k nápravě poškození životního prostředí lze uložit kdykoliv po dobu trvání tohoto závadného stavu.

V návrhu transponujícího zákona je dále zajímavá transpozice ustanovení článku 8 směrnice týkajícího se liberačních důvodů ve vztahu k hrazení nákladů nápravných opatření. Současné znění návrhu transponujícího zákona výše uvedené liberační důvody připouští.⁸ V případě, že by výsledná podoba zákona obsahovala obdobné ustanovení, bude oproti současnému stavu ve svém důsledku zužovat odpovědnost znečišťovatelů provozujících činnosti dle přílohy č. 1 směrnice a návrhu transponujícího zákona, neboť stávající předpisy práva životního prostředí žádné liberační důvody neuvádí. V této souvislosti je nezbytné upozornit na skutečnost, že směrnice nemá retroaktivní charakter a nevztahuje se proto na škody způsobené událostí, k níž došlo před nabytím účinnosti směrnice (resp. návrhu transponujícího zákona), nebo po nabytí její účinnosti jako důsledek provozní činnosti, která byla prokazatelně ukončena před tímto dnem.

4.2 Paragraf 42 ZoV

Z hlediska implementace PZP je klíčovým složkovým předpisem ZoV, a to zejména § 42 ZoV upravující ukládání nápravných opatření v případě znečištění vod i půdy.⁹ Ve většině případů znečištění vod či půdy se postupuje a ukládají se opatření podle tohoto zákona. Působnost jednotlivých orgánů ukládajících opatření k nápravě je upravena v § 110 odst. 1, § 111 odst. 2 a § 112 odst. 1 písm. b) ZoV.

Dle § 42 odst. 1 ZoV k odstranění následků nedovoleného vypouštění odpadních vod, nedovoleného nakládání se závadnými látkami nebo havárií uloží vodoprávní úřad tomu, kdo porušil povinnost k ochraně povrchových nebo podzemních vod, povinnost provést opatření k nápravě závadného stavu, popřípadě též opatření k zajištění náhradního odběru vod, pokud to vyžaduje povaha věci.

Existenci závadného stavu při absenci zákonných limitů imisí posuzuje příslušný správní orgán na základě svého správního uvážení, v rámci něhož byla stanovena kritéria znečištění zemin a podzemní vody a které se zpravidla opírá o analýzu rizik a studii proveditelnosti vypracovanou podle příslušných metodických pokynů MŽP.¹⁰ Dle ustanovení § 115 odst. 12 ZoV přitom příslušný správní úřad může, vyskytnou-li se nové rozhodné skutečnosti, měnit, popřípadě rušit i jiná svá rozhodnutí vydaná v souvislosti s povolením, které bylo změněno nebo zrušeno.

4.2.1 Odpovědnost původce (znečišťovatele)

V souladu s PZP náklady na provedení opatření k nápravě nese primárně znečišťovatel – původce závadného stavu. Za původce závadného stavu se považuje ten, kdo závadný stav způsobil. Pokud ten, komu byla uložena nápravná opatření, tato nápravná opatření neplní a hrozí nebezpečí z prodlení, zabezpečí opatření k nápravě vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí (dále jen „ČIŽP“) na náklady původce.

PZP je ve vztahu k ustanovení § 42 odst. 1 ZoV modifikován judikaturou Nejvyššího správního soudu, který dovozuje, že původcem může být nejen přímo osoba, která znečištění způsobila, ale též osoba, která měla ke zdroji znečištění „nejtěsnější vztah“ a nezabránila trvalému poškození životního prostředí.¹¹

V případě identifikace původce dle ZoV je dle názoru Nejvyššího správního soudu třeba identifikovat osobu, která má „nejtěsnější vztah“ ke zdroji znečištění. Touto osobou bude podle názoru Nejvyššího správního soudu obvykle vlastník pozemku, který má nejtěsnější vztah k dějům odehrávajícím se na jeho pozemcích. „*Toto obecné pravidlo vztahující odpovědnost na vlastníka pozemků se neuplatní, pokud je přítomen jiný subjekt, který má být považován za původce ve smyslu vodního zákona, neboť jeho vztah ke škodlivému následku je těsnější.*“¹²

V daném případě se jednalo o vyřešení otázky, kdo je původcem závadného stavu dle ZoV v případě znečištění podzemních vod odpadními vodami majícími původ

ve skládce odpadu nacházející se na pozemku stěžovatele. V daném případě bylo sporné, zda je původcem ve smyslu ZoV původní provozovatel skládky (resp. jeho právní nástupce) nebo stávající vlastník pozemku, na němž se skládka nachází, který tyto pozemky nabyl v restituci. ČIŽP uložil opatření k nápravě vlastníkovu pozemků, na nichž se nacházela skládka odpadů, která způsobovala závadný stav podzemních a povrchových vod ve smyslu § 42 ZoV, ačkoliv tento vlastník pozemků závadný stav přímo nezpůsobil.

Nejvyšší správní soud potvrdil správnost rozhodnutí ČIŽP, čímž v podstatě vytvořil sekundární odpovědnost vlastníka nemovitosti zatížené ekologickou újmou v případech, kdy tento vlastník o této újmě věděl a po delší dobu nepodnikal ve vztahu k původnímu znečišťovateli žádné kroky, které by vedly k odstranění závadného stavu. Tuto odpovědnost dovodil i přesto, že osoba, která nebezpečnou skládku založila, v době uložení opatření vlastníkovu existovala. Z výše uvedeného judikátu však nelze odvodit obecně platné pravidlo pro vznik odpovědnosti vlastníka pozemků za ekologickou újmu. Zejména podmínka dlouhodobosti povědomí vlastníka o existenci škody na životním prostředí v kombinaci s posouzením míry aktivity tohoto vlastníka ve vztahu k existujícímu zdroji znečištění budou vždy záležet na individuálním posouzení případu. Nadto aplikace judikátu k dovozování odpovědnosti vlastníka, který znečištění nezpůsobil, v situaci, kdy zdroj znečištění již neexistuje, nýbrž zůstává pouze znečištění, se jeví jako problematická.

Sekundární odpovědnost vlastníků pozemků v oblasti nápravy poškození životního prostředí je diskutována odbornou veřejností de lege ferenda, nicméně nelze ji dovozovat ze stávajícího znění zákonů v oblasti ochrany životního prostředí, zejména ne ze ZoV. Lze se domnívat, že případná odpovědnost vlastníka pozemku za závadný stav se v daném případě dala dovozovat spíše z jeho nečinnosti, například z nesplnění povinnosti předcházet škodám podle § 417 OZ nebo povinnosti hrozící nebo trvající újmu na životním prostředí oznámit příslušným orgánům veřejné moci podle § 19 ZoŽP, resp. § 41 odst. 2 ZoV.

4.2.2 Opatření k nápravě ukládaná některým nabyvatelům privatizovaného majetku

ZoV dále v § 42 odst. 2 stanoví zvláštní režim v případech tzv. starých ekologických zátěží v podobě znečištění povrchových nebo podzemních vod na majetku státu privatizovaném dle zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o velké privatizaci“). Toto ustanovení bylo do českého právního řádu zavedeno již novelou ZoV č. 14/1998 Sb., kterou se s účinností od 6. 3. 1998 měnil předchůdce ZoV, zákon č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů účinných do přijetí ZoV.

Je vhodné v souvislosti s úpravou § 42 odst. 2 ZoV rovněž shrnout vývoj problematiky řešení odpovědnosti za ekologické závazky spojené s majetkem nabytým v rámci tzv. velké privatizace a způsob, jakým byly v jednotlivých

etapách privatizace tyto závazky řešeny. Starou ekologickou zátěží přitom rozumíme znečištění majetku státu privatizovaného dle zákona o velké privatizaci.

Dle ustanovení § 6a zákona o velké privatizaci měli zkladatelé u podniků, na které byly návrhy privatizačních projektů předloženy po 29. 2. 1992, zajistit vyhodnocení závazků podniku z hlediska ochrany životního prostředí potvrzené ministerstvem životního prostředí, tzv. ekologický audit.

Podle ustanovení § 15 zákona o velké privatizaci s vlastnickým právem k privatizovanému majetku přecházely na jeho nabyvatele i jiná práva a závazky související s privatizovaným majetkem.

Od počátku velké privatizace, tj. od 1. 4. 1991, mohli nabyvatelé majetku v privatizaci dle ustanovení § 20 odst. 3 zákona o velké privatizaci uplatnit nárok na slevu ohledně závazků, jež na ně přešly a nebyly zachyceny v účetnictví. Tato výjimka se ve znění zákona o velké privatizaci účinném od 1. 1. 2001 nevztahuje na nabyvatele majetku získaného ve veřejné dražbě dle ZoVD.

Způsob uzavírání těchto smluv a postup státu doznal v průběhu času několika proměn. Na počátku privatizace privatizační smlouvy otázku přechodu závazků k nápravě poškození životního prostředí neřešily vůbec nebo v závislosti na individuální dohodě s nabyvatelem privatizovaného majetku. Od 1. 3. 1992 obsahovaly privatizační smlouvy standardní klauzuli obsahující garanci FNM za ekologickou zátěž, jež se vázala k nabyvanému majetku.¹³ Postup státu jako prodávajícího v této oblasti byl postupně měněn několika usneseními vlády České republiky.¹⁴ Na základě těchto usnesení byly s nabyvateli privatizovaného majetku uzavírány tzv. ekologické smlouvy upravující výši a podmínky čerpání záruk státu za staré ekologické zátěže. Vedle těchto ekologických smluv byla vždy těmto nabyvatelům ukládána též opatření k nápravě podle ZoV.

Opatření k nápravě tak ve dvou specifických případech nebudou uložena původci, ale nabyvateli privatizovaného majetku, k němuž je závadný stav podle ZoV vázán, a to za předpokladu, že nabyvatel o existenci ekologické zátěže věděl a byla s ním o tom uzavřena zvláštní smlouva nebo mu byla poskytnuta sleva z kupní ceny z důvodu závadného stavu, jež je předmětem opatření k nápravě. Tímto způsobem postupuje vodoprávní úřad i v případě, existuje-li dosud původce závadného stavu (tj. zpravidla příslušný státní podnik).

Z výše uvedeného však lze usuzovat, že jiný nabyvatel majetku v privatizaci, který neuzavřel zvláštní ekologickou smlouvu ani nezískal slevu z kupní ceny, není z pohledu českého práva od 6. 3. 1998 považován za původce, ani mu nelze uložit opatření k nápravě podle § 42 odst. 3 ZoV, a to přesto, že nabyvatelům majetku s ekologickou zátěží podle zákona o velké privatizaci byla ukládána opatření k nápravě podle zákona o vodách z roku 1973, jako by byli původci těchto ekologických zátěží, neboť dle názoru části odborné veřejnosti i praxe příslušných orgánů veřejné moci¹⁵ na tohoto nabyvatele přešly podle § 15 zákona o velké privatizaci také závazky k nápravě poškození životního prostředí, které se vzta-

hovalo k nemovitostem nabytým v privatizaci.¹⁶ Protože mu však od 6. 3. 1998 nelze uložit opatření k nápravě a není jej možné ani jinak přinutit k nápravě poškození životního prostředí, lze dovozovat, že odpovědnost za závazky k nápravě poškození životního prostředí u této osoby patrně zanikla a je v těchto případech nezbytné postupovat podle § 42 odst. 4 ZoV.

4.2.3 Přejedání povinností z opatření k nápravě na právní nástupce

Jak v případě uložení opatření k nápravě původci, tak v případě uložení opatření k nápravě nabyvateli majetku v privatizaci přecházejí povinnosti uložené opatřením na jejich právní nástupce. Není zcela zřejmé, zda právním nástupnictvím ve vztahu k § 42 odst. 3 ZoV lze rozumět nejen sukcesi univerzální spojenou například s přeměnou společnosti vlastníci zatíženou nemovitost nebo s dispozicí s podnikem nebo jeho částí, jehož je zatížena nemovitost součástí, ale též sukcesi singulární spojenou s prostým převodem nemovitosti.

Klíčové je z tohoto pohledu určení, zda rozhodnutí o uložení opatření k nápravě je vázáno k věci nebo k osobě. Dle ustanovení § 73 odst. 2 správního řádu, jestliže je pro práva a povinnosti účastníků určující právo k movité nebo nemovité věci, je pravomocné rozhodnutí závazné i pro právní nástupce účastníků. Z povahy ustanovení § 42 ZoV sice vyplývá, že opatření k nápravě se bude vztahovat k určitému vymezenému území, které bude zasaženo znečištěním, nicméně nelze bez dalšího konstatovat, že je ve vztahu k rozhodnutí o uložení opatření k nápravě určující právo k těmto nemovitostem. Rozhodně tomu tak nebude v případě, že původce znečištění není a nikdy nebyl vlastníkem dotčených nemovitostí, ani neměl jiné právo vztahující se k těmto nemovitostem. Na druhou stranu v případě nabyvatelů majetku v privatizaci specifikovaných v § 42 odst. 2 ZoV by podmínka ustanovení § 73 odst. 2 správního řádu splněna být mohla.

Jako rozhodující se jeví skutečnost, že ZoV v § 11 odst. 1 výslovně zdůrazňuje věcnou povahu povolení k nakládání s vodami, když stanoví, že „*práva a povinnosti vyplývající z povolení k nakládání s vodami, které bylo vydáno pro účel spojený s vlastnictvím k pozemkům a nebo stavbám, přecházejí na jejich nabyvatele, pokud tyto pozemky a nebo stavby budou i nadále sloužit účelu uvedenému v povolení.*“ Pokud by mělo mít také opatření k nápravě charakter rozhodnutí věcné povahy, které přechází na jakéhokoli nabyvatele nemovitosti s ekologickou zátěží, lze se domnívat, že by tak zákonodárce učinil v § 42 odst. 3 ZoV výslovně stejně jako je tomu v případě citovaného ustanovení § 11 odst. 1 ZoV.

V rámci přípravy projektu regenerace brownfields tak lze vždy doporučit, aby se věnovala patřičná pozornost tomu, zda a komu bylo uloženo ve vztahu k znečištění daných nemovitostí opatření k nápravě. V případě, že rozhodnutí o uložení opatření k nápravě již bylo vydáno, přejdou v důsledku aplikace § 42 odst. 3 ZoV na nabyvatele majetku povinnosti vyplývající z tohoto opatření dle stávajícího výkladu tohoto ustanovení příslušnými správními

úřady například v případě koupě podniku, jehož jsou poškozené nemovitosti součástí, ale i v případě prosté koupě těchto nemovitostí. V případě, že rozhodnutí o uložení opatření k nápravě dosud vydáno nebylo, může být pro investora výhodnější koupit pouze tyto nemovitosti. Investor zpravidla bude mít zájem na odstranění znečištění, nicméně nebude v takovém případě vázán podmínkami stanovenými v rozhodnutí o uložení opatření k nápravě, což může mít vliv na rozsah, způsob a dobu nutnou k provedení dekontaminace brownfields. Co se týče přechodu povinností k nápravě poškození životního prostředí současně s převodem podniku, jehož je poškozená nemovitost součástí, lze při analogickém výkladu ustanovení § 15 zákona o velké privatizaci dovozovat, že závazky spojené se znečištěním nemovitosti přejdou na nabyvatele tohoto podniku bez ohledu na skutečnost, zda již ve vztahu k těmto nemovitostem bylo vydáno opatření k nápravě či nikoliv.

4.2.4 Opatření k nápravě prováděná přímo orgány veřejné moci

Lze konstatovat, že ve vztahu ke znečištění podzemních vod a vod povrchových při závadném stavu či havárii ZoV jasně stanoví postup při uplatňování odpovědnosti znečišťovatele prostřednictvím opatření k nápravě, jejichž náklady nese znečišťovatel, respektive osoby, na něž přešla odpovědnost za závadný stav. S ohledem na formulaci § 42 ZoV příslušný vodoprávní úřad, jakmile zjistí závadný stav, je povinen vyhledat a uložit původci či osobě, na niž přešla odpovědnost za závadný stav, opatření k nápravě. Bez ohledu na názor Nejvyššího správního soudu uvedený výše, měla by být za původce považována vždy osoba, mezi jejímž jednáním a vznikem ekologické újmy existuje příčinná souvislost a příslušné orgány veřejné správy by se měly vždy snažit tuto osobu identifikovat a uložit jí příslušné nápravné opatření, případně toto opatření uskutečnit samy za podmínek uvedených níže.

Jestliže nedovoleným vypuštěním vod nebo nedovoleným nakládáním s látkami vodám škodlivými došlo k znečištění povrchové nebo podzemní vody nebo k ohrožení její jakosti, a vodoprávní úřad zjistí původce tohoto závadného stavu, pak není na jeho úvaze, zda tomuto původci uloží povinnost provést opatření k odstranění závadného stavu či nikoli, ale je povinen opatření uložit vždy.¹⁷

V případě, že to není možné, postupuje vodoprávní úřad následujícím způsobem. Hrozí-li závažné ohrožení nebo znečištění podzemních vod a hrozí-li nebezpečí z prodlení, musí vždy zjednat nápravu sám nebo prostřednictvím kvalifikované osoby. K tomuto účelu zřizuje kraj v rámci svého rozpočtu zvláštní účet ročně doplňovaný do výše 10 000 000 Kč.¹⁸

ZoV blíže nespecifikuje, ve kterých případech „nebude možné“ opatření k nápravě uložit. Lze usuzovat, že tomu tak bude v případě, kdy původce znečištění není znám, zanikl, nebo není schopen povinnosti vyplývající z uložení opatření k nápravě plnit, například proto, že je v kon-

kurzu. Bude se jednat též o případy, kdy odpovědnost této osoby zanikla, jak tomu bude u určité kategorie nabyvatelů majetku podle zákona o velké privatizaci (viz část 4.2.2 výše), nebo v případě poškození životního prostředí způsobeného pobýtem sovětských vojsk, kdy k tomuto zániku došlo na základě mezinárodní smlouvy.

5. Závěr

Primárním nástrojem při nápravě poškození životního prostředí v České republice jsou opatření k nápravě, jež jsou ukládána příslušnými orgány veřejné moci osobám, které poškození životního prostředí způsobily. V některých případech mohou být tato opatření ukládána též osobám, které poškození životního prostředí nemusely přímo způsobit, jako například vlastníkům či uživatelům věci, ke kterým je poškození životního prostředí vázáno.

Z hlediska přípravy projektů regenerace brownfields se při absenci obecné úpravy týkající se nápravy ekologické újmy podle ZoŽP, která bude dále prohloubena a zkomplikována připravovaným zákonem o odpovědnosti za ekologickou újmu, jeví jako klíčové ustanovení § 42 ZoV, upravující ukládání opatření k nápravě závadného stavu na vodách. Uplatňování nároků na náhradu škody je pou-

ze subsidiárním prostředkem nápravy závadného stavu.

Povinnost k nápravě poškození životního prostředí podle ZoV v určitých případech přechází též na právní nástupce osob odpovědných za toto poškození podle zvláštních předpisů. Nejčastěji se jedná o případy dispozice s podnikem nebo jeho částí, k níž je tato povinnost vázána.

K zániku povinnosti k nápravě poškození životního prostředí dochází v případech, kdy nelze tuto povinnost na odpovědné osobě vymoci, ať již z důvodu zániku této osoby bez právního nástupce, nebo z důvodu úpadku této osoby, nebo z jiného zákonem stanoveného důvodu, případně na základě mezinárodní smlouvy, jako je tomu například v případě poškození životního prostředí způsobeného pobýtem sovětských vojsk na území České republiky.

Autor děkuje JUDr. Petru Kadlecovi, s nímž měl možnost spolupracovat na několika projektech v této oblasti.

✦ Autor je advokátním koncipientem v AK Havel & Holásek, s. r. o.

Poznámka redakce:

Pro publikování v Bulletinu advokacie byla práce autorem zkrácena na jednu třetinu původního rozsahu.

- 1 Jako český ekvivalent tohoto slova lze použít pojem deprimovaná území, podvyžítá území, narušená území nebo narušené plochy. Pro účely tohoto dokumentu je používán termín „brownfield“, který je vžitý i v rámci terminologie programu podpory regenerace těchto areálů.
- 2 Ve vztahu k pojmům znečištění a poškození životního prostředí tato práce vychází z jejich vymezení v ustanovení § 8 ZoŽP.
- 3 Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- 4 Například § 129 odst. 1 a § 137 odst. 2 StavZ nebo § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- 5 Obdobně viz § 8 ZoŽP.
- 6 Článek 2 odst. 7 Směrnice 2004/35/ES.
- 7 Paragraf 3 odst. 2 návrhu zákona o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů (sněmovní tisk 322).
- 8 Paragraf 12 návrhu zákona o odpovědnosti za ekologickou újmu (sněmovní tisk 322).
- 9 Návrh zákona o odpovědnosti za ekologickou újmu předpokládá pro ekologickou újmu způsobenou na půdě provozní činností podle tohoto návrhu zákona zvláštní nápravná opatření, nicméně pro ekologickou újmu způsobenou jinou než provozní činností se uplatní stávající režim.
- 10 Metodický pokyn MŽP - Kritéria znečištění zemin a podzemní vody uveřejněný ve Věstníku MŽP, ročník VI, částka III.
Metodický pokyn MŽP pro analýzu rizik kontaminovaného území uveřejněný ve Věstníku MŽP, ročník XV, částka IX, září 2005.
Metodický pokyn MŽP pro průzkum kontaminovaného území uveřejněný ve Věstníku MŽP, ročník XV, částka IX, září 2005.
Metodický pokyn MŽP Zásady zpracování studie proveditelnosti opatření pro nápravu závadného

stavu kontaminovaných lokalit, červen 2007.

- 11 Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2005, č. j. 2 As 38/2005-132, www.nssoud.cz.
- 12 Nejvyšší správní soud přitom vycházel z rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 2. 2002, sp. zn. 7 A 124/1999 (publ. v Judikatura v právu životního prostředí 2002, č. II/A/61), v němž vycházel z dřívějšího zákona č. 138/1973 Sb., o vodách. Vrchní soud uvedl, že „opatření k nápravě podle § 27 odst. 1 vodního zákona jsou ukládána tomu subjektu, který porušil povinnosti stanovené k odstranění jakosti povrchových a podzemních vod, a to bez ohledu na to, jaký právní poměr k nemovitosti má, tj. zda jde o vlastníka, uživatele nebo o jiný právní subjekt. Tento subjekt (původce závadného stavu) se této odpovědnosti nemůže zprostit s poukazem na to, že vydáním nemovitosti oprávněným osobám podle zákona č. 87/1991 Sb., o mimo-soudních rehabilitacích, přešla povinnost provést opatření k odstranění závadného stavu na restituenty, popř. jejich právní nástupce.“
Obdobný závěr lze sledovat i v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 12. 1994, sp. zn. 7 A 14/1993, kde je také ve vazbě na dřívější právní úpravu, tedy na zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, uvedeno, že „označení užitě v § 24 písm. b) zákona o státní správě ve vodním hospodářství (fyzická osoba, která při podnikatelské činnosti, vypustí odpadní vody...“) neodvozuje subjekt povinnosti a jeho odpovědnost za jejich neplnění od právního poměru k nemovitosti (vlastník, uživatel), ale od jeho činnosti. Veřejnoprávní odpovědnosti za správní delikt se proto ten, kdo se deliktu dopustil při podnikatelské činnosti, nemůže zbavit poukazem na to, že podle soukromoprávního smluvního ujednání podniká v pronajaté nemovitosti.“
- 13 Goldenman, G. et al, Environmental Liability and Privatization in Central and Eastern Europe, London: Graham & Trotman/Martinus Nijhoff, 1994, str. 201.
- 14 Zejména usnesení vlády č. 455 z roku 1992 k vypořádání ekologických závazků podniků při převodu majetku státu na jiné osoby dle zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby ve znění zákona

č. 92/1992 Sb.; usnesení vlády č. 123 z roku 1993 k řešení ekologických závazků při privatizaci a usnesení vlády č. 51 z roku 2001 o zásadách vypořádání ekologických závazků vzniklých před privatizací.

- 15 Srovnej *Mlčoch, S.* Škody na životním prostředí z pohledu českého práva, EKO VIS MŽP, Informační zpravodaj 4/1999, (<http://www.env.cz/ris/vis-edice.nsf/da28f37425da72f7c12569e600723950/e2557e5badc4008a8025685c00304c2070penDocument>): „Zákon o převodu majetku státu na jiné osoby č. 92/1991 Sb. v platném znění konstruuje v ustanovení § 15 univerzální právní nástupnictví nabyvatele privatizovaného majetku za závazky privatizovaného podniku. Všeobecně se přijímá, že toto nástupnictví znamená mimo jiné vstup nabyvatele do závazků privatizovaného podniku za škody způsobené životním prostředím. Tento závěr však není úplně nepochybný (viz výše). Jen stěžít může být uplatněn tam, kde ekologické závazky, resp. závazky vyplývající ze škod na životním prostředí, nebyly vůbec součástí privatizačního projektu ve smyslu § 6a zák. č. 92/1991 Sb. v platném znění. To se týká prakticky všech podniků zařazených do tzv. první vlny privatizace. Na tyto podniky, až na výjimky, žádný ekologický audit, tj. vyhodnocení závazků podniku z hlediska životního prostředí, nebyl vypracován. Sporným a nejasným může být i samotný pojem závazek. Není úplně jisté, zda za ekologický závazek mohou být považovány eventuelní povinnosti privatizovaného podniku, které na něj přešly díky jeho provozní činnosti v minulosti, aniž byly jako účelné podchyceny, tedy finančně vyhodnoceny závazek součástí privatizačního projektu. Nicméně názor na to, že § 15 zák. č. 92/1991 Sb. v platném znění zakládá univerzální přechod všech závazků privatizovaného podniku, tj. včetně eventuelních povinností v ochraně životního prostředí, převažuje.“
- 16 *Drobník J.* Odpovědnost za staré škody na životním prostředí, Acta Universitatis Carolinae - Iuridica, Praha 1999, str. 41
- 17 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5A 81/2001-46 Sb., www.nssoud.cz.
- 18 Paragraf 42 odst. 4 ZoV.

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v Paláci Dunaj

• ve čtvrtek 27. března 2008

Obhajoba trestných činů s drogovou problematikou

Trestné činy s drogovou problematikou. Problematika obhajoby. Judikatury. Odposlechy. Dokazování. Praktické příklady. Diskuse.

Lektoři: JUDr. Věra Brázdová, státní zástupkyně, Krajské státní zastupitelství v Plzni
JUDr. Jan Špeta, předseda senátu, Krajský soud v Plzni

Číslo semináře: 41812

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 17. března 2008

• ve čtvrtek 3. dubna 2008

Aktuální problémy rozhodčího řízení

Aktuální problémy rozhodčího řízení rozбором praktických příkladů. Diskuse.

Lektor: JUDr. Bohuslav Klein, advokát a předseda Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR

Číslo semináře: 41813

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 23. března 2008

• ve čtvrtek 10. dubna 2008

Právo spolupráce a další formy řešení sporů

Historický vývoj a úvod do práva spolupráce. Formy a metody. Praktické příklady, dopady, úspěšnost. Možnosti práva spolupráce v ČR. Diskuse.

Lektoři: JUDr. Eva Vaňková, advokátka
JUDr. Marie Brožová, advokátka

Číslo semináře: 41814

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 30. března 2008

• ve čtvrtek 17. dubna 2008

Rétorika a komunikační dovednosti

Technika a výraz mluvy a řeč těla. Práce s tělem, hlasem a hlasivkami. Výrazovost - barevnost hlasu jako výraz estetizující a strategický. Signály řeči těla a možnosti jeho ovládnutí při mluveném projevu. Prakticky orientovaný kurz s využitím audiodiagnostické techniky.

Lektor: doc. PhDr. Josef Valenta, CSc., vysokoškolský učitel, FF UK a DAMU Praha

Číslo semináře: 41815

Poplatek za seminář: 1100 Kč

Uzávěrka přihlášek: 7. dubna 2008

• ve čtvrtek a v pátek 24. a 25. dubna 2008

Insolvenční zákon - IV. běh

24. 4. 2008: Nové pojetí úpadku a hrozičího úpadku, insolvenční správce - ustavování, kvalifikační požadavky, odpovědnost schůze věřitelů, korespondenční hlasování, posílené postavení věřitelského výboru, insolvenční návrh a rozhodování soudu o něm, vyhláška o zahájení řízení, moratorium, rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, uplatňování nároků věřitelů - postih za nedůvodné přihlášky, první zkušenosti z praxe.

25. 4. 2008: Majetková podstata - obsah, zjišťování, zpeněžení, konkurz v nové právní úpravě, postavení a uspokojování zajištěných věřitelů, nepatrný konkurz, reorganizace, předjednaná reorganizace, oddlužení a osvobození nepodnikatelů od zbytků dluhů, insolvenční rejstřík, prováděcí předpisy k insolvenčnímu zákonu, praktické zkušenosti a příklady.

Lektoři: JUDr. Hana Hrstková, soudkyně Krajského soudu v Brně
Mgr. Jan Kozák, místopředseda Krajského soudu v Brně, člen expertní skupiny ministerstva spravedlnosti pro insolvenční právo

Číslo semináře: 41816

Poplatek za seminář: 1490 Kč

Uzávěrka přihlášek: 14. dubna 2008

Semináře probíhají v Praze v Paláci Dunaj, Národní 10 (vchod z Voršílské ul. č. 14), obvykle od 9.15 do 16.00 hodin s polední pauzou od 12 do 13 hod. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz, a poukáží příslušný účastnický poplatek (včetně 19% DPH) na účet č. 6724361001/2700 konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a registračního pětimístného čísla osvědčení ČAK advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 4180100312). Doklad o úhradě vezměte s sebou, daňový doklad obdržíte při prezenci. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače. 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávací akce. Telefonické informace na č. 224 951 778. Těšíme se na setkání s vámi.

✦ JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK v Brně

• v úterý 18. března 2008

Nový insolvenční zákon – I. část

Lektor: Mgr. Jan Kozák, místopředseda KS v Brně

Číslo semináře: 68807

Poplatek za seminář: 600 Kč

Uzávěrka přihlášek: 10. března 2008

• ve středu 19. března 2008

Nový insolvenční zákon – II. část

Lektoři: Mgr. Jan Kozák, místopředseda KS v Brně
Mgr. Lukáš Pachel, asistent soudce

Číslo semináře: 68808

Poplatek za seminář: 600 Kč

Uzávěrka přihlášek: 10. března 2008

• ve čtvrtek 17. dubna 2008

Daně pro advokáty

Lektor: Ing. Petr Buchniček

Číslo semináře: 68810

Poplatek za seminář: 600 Kč

Uzávěrka přihlášek: 10. dubna 2008

Semináře probíhají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době od 9.00 do 16.00 hodin.

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz a poukážou příslušný účastnický poplatek (tj. 600 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) na účet **6724361001/2700**, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 688070123). Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ

OD ŽÁŘÍ 2007 POŘÁDÁ POBOČKA BRNO ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY SEMINÁŘE PRO ADVOKÁTY TAKÉ V PROSTORÁCH SÍDLA POBOČKY BRNO, V SEMINÁRNÍ MÍSTNOSTI V KLEINOVÉ PALÁCI, NÁM. SVOBODY 84/15.

• ve čtvrtek 3. dubna 2008

Problematika obchodního rejstříku

Lektorka: JUDr. Hana Klímešová

Číslo semináře: 68809

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 28. března 2008

• v úterý 13. května 2008

Nový insolvenční zákon - 1. část

Lektor: Mgr. Jan Kozák, místopředseda KS v Brně

Číslo semináře: 68811

Poplatek za seminář: 600 Kč

Uzávěrka přihlášek: 6. května 2008

• ve středu 14. května 2008

Nový insolvenční zákon - 2. část

Lektoři: Mgr. Jan Kozák, místopředseda KS v Brně
Mgr. Lukáš Pachel

Číslo semináře: 68812

Poplatek za seminář: 600 Kč

Uzávěrka přihlášek: 6. května 2008

Semináře probíhají v seminární místnosti v Kleinově paláci, nám. Svobody 84/15, Brno, v době od 9.00 do 13.00 hodin (pokud není na pozvánce uvedeno jinak).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz. Vzhledem k omezené kapacitě seminární místnosti bude pro zařazení do semináře rozhodující pořadí doručení přihlášek. Příslušný účastnický poplatek (tj. 500 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) poukážou účastníci - až po potvrzení přijetí přihlášky - na účet **6724361001/2700**, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 688030123). Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: 542 514 401-2, pí Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

❖ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky Brno

NEJEN my chybujeme

Dr. et Mgr. VĚRA HARTMANNOVÁ

Již na několika místech našeho jazykového seriálu „Advokát a jazyková kultura“ jsme se zmínili, že každý děláme občas chyby, jsme jen lidé. Dobré je, že se z chyb poučíme, a dokonce se jim někdy i zasmějeme. Tento díl budeme věnovat některým konkrétním ukázkám nedostatků právního jazyka – především z textů právních norem.

Na úvod vtipný příklad terminologické nepřesnosti. Jeden obviněný z dopravního přestupku tvrdil, že osobní motorové vozidlo neřídil, neboť ho řídila osoba **bližní**. Dalším příkladem terminologické nepřesnosti bylo například chybné znění § 10a občanského soudního řádu (před opravou), do kterého se vloudila chybička – místo „o **dovoláních** proti rozhodnutí krajských nebo vrchních soudů ... rozhoduje Nejvyšší soud“ bylo v textu nesprávně uvedeno „o **odvoláních** ... rozhoduje Nejvyšší soud“. Také např. v Poštovním věstníku (v částce 2/2006) zapracoval tiskařský (v tomto případě spíše redakční) šotek, namísto textu článku 2 položky č. 15 „Poštovní zásilky a poštovní poukázky pro válečné zajatce a civilní **internované** osoby“ byl uveden chybný text „Poštovní zásilky a poštovní poukázky pro válečné zajatce a civilní **integrováné** osoby“.

Také velká písmena bývají častým jazykovým problémem a tyto nedostatky se nevyhýbají ani právníkům. Před opravou § 11 odst. 2 písm. g) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, bylo ve slově *senát* uvedeno chybně velké „S“, což by znamenalo Senát Parlamentu ČR [„(2) V plénu Ústavní soud rozhoduje g) o stanovisku k právnímu názoru **Senátu**, které se odchyluje od právního názoru Ústavního soudu vysloveného v nálezu“]. Ve významu senátu Ústavního soudu však musíme užít správně malé „s“.

V textech právních norem můžeme najít i mnohem ku-

rióznější nedostatky. Např. v textu Přílohy o telekomunikacích Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (v částce 51/1995 Sbirky zákonů na str. 2707) se dočteme, že „*společnost komunikuje v rámci společnosti nebo se svými **dceřinnými** společnostmi a pobočkami ..., ... za **dceřinné** společnosti ...*“ atd. Na odvození tohoto výrazu od slova *dcera* příponou *-ný, -ná, -né* prostě občas zapomeneme. Správně tedy napíšeme *dceřiná společnost* s jedním *n*.

Ani v psaní slov přejatých si nejsme zcela jisti, ujišťuje nás o tom např. následující ukázka: „*To platí pro hmotný majetek ve vlastnictví zanikající společnosti nebo družstva k rozhodnému dni **fúze**, převodu jmění na společníka nebo rozdělení obchodní společnosti nebo družstva a hmotný majetek, nabytý zanikající společnosti nebo družstvem od rozhodného dne do dne zápisu **fúze** ...*“ (v částce 114/2002 Sbirky zákonů na str. 6566, správně: *fúze*) – a příklad z Metodického návodu č. 611-200-27.5.97 Ministerstva zdravotnictví: „*U gravidních žen, které mají v anamnéze léčebnou syfilis, nebo u kterých byly zjištěny pozitivní seroreakce, provedeme zajišťovací léčebnou **kúru** ...*“, správně: *léčebnou kúru*.

O důležitosti interpunkce z hlediska změny smyslu věty (a na tomto místě musíme opět zdůraznit jeden ze základních požadavků kladených na právní jazyk – jednoznačnost) svědčí i znění ustanovení § 72 odst. 2 soudního řádu správního s chybějící čárkou (do opravy): „*Žalobu podle § 66 odst. 1 a 2 může oprávněný žalobce podat do tří let od právní moci rozhodnutí, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, a nenabývá-li rozhodnutí právní moci, od doručení rozhodnutí poslednímu účastníku, který ...*“.

Nezoufejme tedy, pokud někdy nad jazykovými problémy zaváháme. Nikdo není dokonalý.

✦ Příspěvek napsala právnička a autorka jazykových publikací.

SEMINÁŘE Jednoty českých právníků

Výbor Pražského sdružení JČP připravuje v souladu se svým posláním a stanovami i v **prvém pololetí 2008** pro své členy a širší právnickou veřejnost odborné semináře s aktuální problematikou, na které Vás srdečně zveme:

14. dubna 2008

NOVÉ INSOLVENČNÍ PRÁVO zejména z hlediska věřitele

Přednášející: JUDr. Bohumil Havel, Ph.D., Právnická fakulta Plzeň

17. června 2008

PRAKTICKÉ PROBLÉMY OBCHODNÍCH ZÁVAZKOVÝCH VZTAHŮ

Přednášející: prof. JUDr. Jan Dědič

Uvedené semináře se konají od 9.00 – 14.00 hodin v přednáškovém sále Justiční akademie v Praze 1, Hyberská 18.

Účastnický poplatek činí za každý seminář **950 Kč**, pro členy JČP **500 Kč**.

Veškeré další dotazy zodpoví koordinátoři:

JUDr. Ludmila Suchá, tel. 272 766 026 nebo 721 902 444

JUDr. Božena Burdychová, tel. 266 010 249 nebo 604 245 079

Přihlášky lze též poslat faxem na číslo 222 717 719 nebo e-mailem na: JCPPraha@quick.cz.

8. mezinárodní konference v oblasti práva spolupráce

JUDr. MARIE BROŽOVÁ, JUDr. EVA VAŇKOVÁ

Ve dnech 25. – 28. 10. 2007 se v kanadském Torontu konalo 8. vzdělávací a konferenční fórum pořádané organizací IACP (International Academy of Collaborative Professionals – Mezinárodní akademie spolupracujících odborníků), na kterém se sešlo 560 zástupců pracovních skupin, a sice 346 z USA, 162 z Kanady, 10 z Austrálie, 19 z Anglie, 7 ze Skotska, 7 z Irska, 6 z Francie, po jednom z Holandska, ze Švýcarska a Bermud, dva z Rakouska. Z České republiky se zúčastnily dvě zástupkyně na základě stipendia uděleného organizací IACP, které pokrývalo alespoň náklady základního dvoudenního školení, nikoli však náklady rozšířeného školení, ubytování, cesty aj. Z celkového počtu zúčastněných odborníků bylo cca 85 % advokátů a právníků. Oproti jarní Vídeňské konferenci (první evropská konference o právu spolupráce – viz Bulletin advokacie č. 6/2007), která si kladla za cíl seznámit nás, Evropany, poprvé v širším měřítku s principy práva spolupráce, kanadské setkání profesionálů – právníků, psychologů, ekonomů a jiných odborníků – mělo podstatně širší nabídku témat i hloubku jejich zpracování.

První dva dny byly zaměřeny monotematicky, skupina lektorů prezentovala formou přednášek svá připravená témata, další dva dny konference byly pak rozděleny do dvouhodinových workshopů, které probíhaly celý den souběžně v osmi sálech noblesního hotelu The Fairmont Royal York. Hotel je jednou z mála historických staveb z konce 18. století v Torontu a nacházel se nedaleko malebného pobřeží jezera Ontario s úžasným výhledem na četné mrakodrapy, včetně torontské televizní věže CN Tower dosahující výše 553 m.

Do vzdělávacího hlavního programu bylo zahrnuto celkem 30 přednášek a plenární zasedání s kulturní vložkou. Velkým přínosem bylo podrobné vysvětlení metody práva spolupráce s praktickými cvičeními a scénkami, seznámení s novou rolí advokáta a právníka a pro nás, budoucí lektory tzv. Pre-forum institute, v jehož rámci byl mj. představen Úvodní tréninkový program vytvořený za přispění mnoha lektorů „práva spolupráce“ pro použití v jednotlivých místních praktických skupinách. Užitečný byl pro každého advokáta nácvik technik vyjednávání s konfliktními klienty a nácvik vysvětlení metody práva spolupráce klientovi a „váhajícím“ protistraně. Irští a francouzští spolupracující odborníci prezentovali zavedení metody práva spolupráce ve své zemi a seznámi-

Panorama Toronta.

li účastníky se svými přístupy a nebyvalým úspěchem této metody v praxi.

Další přednášky byly zaměřeny na porovnání mediace a metody práva spolupráce a jejich propojení v některých náročnějších sporech, na marketingovou strategii zaměřenou na rozšíření metody práva spolupráce, zvládnutí stresu a emocí, osvojení si komunikativních metod bez zaujetí „obránné či útočné pozice“, a konečně rozpracovaný týmový přístup k řešení problémů.

Vedle tradičních témat „jak vybudovat úspěšnou právní praxi založenou na právu spolupráce v rodinných záležitostech“ se nově objevila témata s konkrétní prezentací případů použití metody práva spolupráce a současně i metody mediace v různých právních oblastech. Američtí a kanadští odborníci seznámili účastníky s širokým uplatněním principů práva spolupráce v podstatě ve všech oblastech občanského, pracovního (zejména spory mezi zaměstnanci a zaměstnavateli), obchodního práva, včetně práva společností.

V přednášce pak měli všichni účastníci možnost doplnit své knihovny nákupem publikací s odbornou tematikou a ve většině případů získat v průběhu konference i podpis autora: Stue Web s Ronem Ouskim vydali stěžejní nástin práva spolupráce v průběhu rozvodové pře v USA (*The collaborative way to divorce* – s podtextem „Revoluční metoda, jejímž výsledkem je méně stresu, menší náklady a šťastnější děti – bez soudního řízení“). Richard W. Schields společně s Judith P. Ryan a Victorií L. Smith ve své knize *Collaborative family law* shrnuli své zkušenosti z řešení rozvodů metodou práva spolupráce v Kanadě. Nancy J. Cameron za přispění Dr. Susane Gamache a Doreen Garden Brown seznamují v publikaci *Collaborative Practice: Deepening the Dialogue* s historií práva spolupráce, s detailními rolemi jednotlivých účastníků procesu – právníků, psychologů, dětských specialistů, za-

bývají se podrobně fázemi procesu práva spolupráce v průběhu nalézání budoucího uspořádání vztahů rozvádějících se partnerů a jejich děti a přináší svou vizi transformace na nového právníka s novým přístupem k řešení rodinných sporů. Velký zájem byl rovněž o literaturu zabývající se komunikačními technikami, např. *Taking the War Out of Our Words* (volně přeloženo zba-vit náš slovní projev útočné agresivitu) či o CD disky s jednotlivými přednáškami. Členové IACP si mohou průběžně všechny odborné publikace objednat přes internetovou adresu www.collaborativepractice.com.

Zajímavým doplňkem konference byly organizované ranní vycházky „Philosopher Walks“ po předem stanovené trase kolem nejzajímavějších historických budov i moderních mrakodrapů s výhledem na CN Tower, při kterých se účastníci mohli blíže vzájemně seznámit a navázat osobní kontakty nezbytné pro budoucí spolupráci a vzájemnou výměnu zkušeností a podnětů. K témuž účelu sloužilo i tzv. „Resource Center“ – místnost určená k vzájemnému setkávání v průběhu jednotlivých přestávek, vybavená přístupem na internet a veškerou dostupnou literaturou z nově vybudované knihovny IACP. Příjemným zpestřením byl i taneční večer, kterého se mohlo zúčastnit nejen téměř na 500 účastníků konference, ale i jimi pozvaní partneři.

Úvodní informace o právu spolupráce v České republice byly poskytnuty v červnovém čísle Bulletinu advokacie, dále v rámci přednášky o mediaci 29. 11. loňského roku. Základní školení v metodě práva spolupráce je naplánované na 10. 4. 2008 v ČAK v Praze. V mezidobí proběhne pracovní setkání za účelem vytvoření první skupiny spolupracujících advokátů, případně dalších odborníků v České republice. Základní informace mohou ti, jež vládou angličtinou, již dnes získat na nově upravených webových stránkách www.collaborativepractice.com či níže uvedených e-mailech českých členek organizace IACP. První materiály z Vídeňské konference jsou již dnes k dispozici i v češtině. Je nepochybné, že odlišné právní prostředí může vyvolat potřebu určitých modifikací v požadavcích, které IACP klade na výkon „collaborative practice“. Na druhou stranu princip vzájemné důvěry a respektu k oprávněným zájmům „protistrany“ jsou prvky, které by mohly obohatit výkon právní praxe každého advokáta, který dává přednost rozumné dohodě založené na poznání skutečných zájmů účastníků sporu před stresujícím soudním řízením.

Jak uvedl předseda České advokátní komory na setkání zástupců regionů dne 15. 11. 2007 v odpovědi na otázku ohledně stanoviska Komory k otázce alternativního řešení sporů: „*Dnes je povinností každého advokáta ochránit klienta před zahájením soudního řízení*“. Je to jistě podnětná výzva, ale nelze zůstat jen u slov. Uchránit klienta před soudním řízením nutně znamená být řádně obeznámen s různými metodami alternativního mimo-soudního řešení sporů. V dnešní době si již nevystačíme s klasickým vyjednáváním, je třeba si osvojit dokonalejší techniky mimosoudního řešení sporů, jako je metoda práva spolupráce a mediace. Vyjednávání tak často používané advokáty představuje pouze zdvořilý, avšak aser-

tivní způsob jednání vedoucí ke kompromisu. Strany se musí něčeho vzdát a budou-li nuceni se vzdát něčeho důležitějšího, nepovede to k jejich spokojenosti.

Naproti tomu mediace a metoda práva spolupráce díky svému strukturovanému procesu, komplexnímu vnímání potřeb a zájmů účastníků a otevřenému dialogu završeného vlastní volbou kreativního řešení vzájemně výhodného pro obě strany představuje jistě kultivovanější a účinnější způsob řešení sporů.

Hlavní rozdíl mezi metodou práva spolupráce a mediace se týká role advokáta. Advokát jako mediátor v mediaci má neutrální roli, což je v rozporu s posláním advokáta. V metodě práva spolupráce má advokát možnost plně využít nejen svou odbornost, ale nadále si zachovává svoji roli: tj. chrání, vede, podporuje klienta, radí mu, navrhuje řešení, doporučuje. To vše je mediátorovi odepřeno, protože musí zůstat za každých okolností neutrální a nikdy nemůže být „spojencem“ klienta. „Rozzlobený“ klient si však žádá spojence a nikoli neutrálního mediátora. Přesto by mezi metodou práva spolupráce a mediací neměla být rivalita. Obě metody, až na výše zmíněný nejpodstatnější rozdíl, jsou si dosti podobné.

Metodě práva spolupráce se proto někdy říká „mediace bez mediátora“. Obě metody se mohou rovněž dobře doplňovat, např. v případě, když se bude „vléci“ řešení sporu metodou práva spolupráce, a klienti, nebo jeden z nich, budou vyžadovat vyhraněnější poziční přístup svého advokáta při ochraně svých zájmů a potřeb. Pak se jistě osvědčí v procesu práva spolupráce použít zkušeného mediátora, který citlivě vytyčí hranice povinností advokáta a účasti při týmovém řešení sporu a současně bude uplatňovat zásady metody práva spolupráce. Pro advokáta by bylo optimální, pokud by si osvojil obě metody alternativního řešení sporu. Jednak by tak přispěl k snížení zatížení soudů a navíc každá nová dovednost znásobuje profesionalitu advokáta. Argumentace slovy, že to není advokátovi zapotřebí, je projevem nepružnosti, pohodlnosti a nepochopení. Nelze zapomenout na to, že jako advokáti jsme tu pro klienty a je mnoho klientů, kteří nestojí o to se soudit, naopak, jde jim o vztah nebo o to, aby měli svůj spor alespoň „pod kontrolou“, což v soudním řízení většinou možné není.

Druhá evropská konference o právu spolupráce se bude konat 2. – 3. května t. r. v irském Corku. Počítá se však opět s tzv. pre-forem, které bude zaměřeno na další vzdělávání účastníků konference dle vlastního výběru z četných témat. **Mezinárodní vzdělávací fórum IACP je naplánováno na 16. – 19. 10. 2008 v New Orleansu v Luisianě.**

Stálo by za uvážení uspořádat v r. 2009, tj. v době, kdy Česká republika bude předsedat Evropské unii, třetí evropskou konferenci o právu spolupráce právě v Praze. Naše právnícká veřejnost by tak měla možnost se nechat inspirovat metodou práva spolupráce a pozitivní atmosférou konference. Mělo by to i značný vliv na zlepšení pověsti advokátů. Nová role advokáta nemá nic společného s agresivním přístupem hájení zájmu klienta, ale znamená schopnost vzájemné komunikace na bázi práva spolupráce, osvojení si techniku aktivního naslouchání,

empatie, změny způsobu vedení sporu i myšlení. Finální kreativní řešení, které si z různých možností vybrali klienti, není vztahy, ale naopak je buduje a pozitivně přetváří a v neposlední řadě nezapomíná na budoucí perspektivu vztahu obou klientů, včetně jejich zájmů a potřeb.

Advokát, který si dovednost vedení sporu na bázi práva spolupráce osvojí, si tak rozšíří rejstřík svých služeb poskytovaných klientovi a zároveň si získá respekt u klientů, kteří upřednostňují vztah a komplexní řešení svých problémů.

Na plenárním zasedání organizace IACP v Torontu bylo konstatováno, že již 20 000 advokátů a právníků bylo vyškoleny v oblasti práva spolupráce. Tato alter-

nativní metoda mimosoudního řešení sporů si získává stále více nadšených přívrženců, kteří ji uplatňují ve všech právních oblastech. Naše země je první zemí v oblasti bývalého východního „komunistického“ bloku, která začíná používat tuto dovednost v oblasti advokátních aktivit.

Svůj zájem seznámit se blíže s metodou práva spolupráce můžete již dnes projevit zasláním e-mailu na adresy: eva.vankova@wo.cz nebo marie.brozova@volny.cz. Těšíme se na vaše podněty pro uplatnění práva spolupráce v právní praxi v České republice.

❖ Autorky jsou advokátky z Prahy a Vysokého Mýta.

ZIMNÍ JUSTIČNÍ HRÝ

Ve dnech **9. až 11. ledna 2008** se v zasněžených kopcích Špindlerova Mlýna v Krkonoších uskutečnil **druhý ročník Zimních justičních her**, na jejichž pořádání se kromě Exekutorské komory, Notářské komory a Unie státních zástupců podílelo i ministerstvo spravedlnosti. Počet účastníků této první sportovní akce letošního roku byl bohužel mírně ovlivněn termínem, bezprostředně předcházejícím Krakonošovu poháru, takže advokacie svými dvanácti zástupci doplnila celkový počet 45 právníků a 23 právníček.

Ubytování bylo zajištěno v komfortním areálu Vojenské zotavovny Bedřichov ve Špindlerově Mlýně, který nabízel také bazén s relaxačním centrem, kosmetické služby, kulečnický, saunu, posilovnu a příslušným způsobem vybavený bar. Závodů všech disciplín probíhaly v běžeckém a sjezdovém areálu na Horních Mísečkách. První den byl na programu závod smíšených družstev na bě-

žeckých lyžích volnou technikou, druhý den obří slalom jednotlivců a na závěr závod jednotlivců na běžkách volnou technikou.

Z advokátního družstva byla nejuspěšnější advokátka **Eva Vaňková** z Vysokého Mýta, která jako členka „stříbrného“ týmu zabodovala nejen v běžecké štafetě, ale získala i zlatou medaili v kategorii jednotlivců – žen nad 40 let. Za dobré hájení „advokátních barev“ je však třeba pochválit i **Milana Zemana** a **Jana Krouského**, kteří byli spolu s Martinou Burachovičovou a sokolovským exekutorem Milošem Dvořákem členy vítězného štafetového družstva. Oba navíc obsadili v dalších disciplínách „magická“ sedmá místa – dr. Krouský v sedmikilometrovém závodě na běžkách volnou technikou, dr. Zeman v obřím slalomu. Do první desítky v obřím slalomu žen se navíc probodovaly advokátky **Daniela Kovářová** (8.) a **Lenka Vidovičová** (9. místo).

Slavnostního udílení cen se zúčastnili prezident Exekutorské komory Juraj Podkonický, místopředseda České advokátní komory Jan Brož, prezident Notářské komory Martin Foukal a nejvyšší státní zástupkyně Renata Vesecká.

Po vyhlášení výsledků následoval společenský večer s tancem, který přispěl k úspěšnému zhodnocení proběhlé akce. Jediným nepříznivým způsobem do konání závodů zasáhlo nevyzpytatelné počasí, které pokrylo sportoviště mlhou a ztížilo tak závodní podmínky natolik, že úspěch vítězů je o to cennější. Dá se předpokládat, že se nemenší množství účastníků holdujících sportu a pohybu setká na letních justičních hrách i na třetím ročníku her zimních v příštím roce. K většímu přátelství mezi jednotlivými profesemi přispěla tato akce již nyní. Všem pořadatelům i sponzorům a partnerům akce patří tedy dík.

Advokáti v cíli závodu obřího slalomu. Zleva Daniela Kovářová, Petr Mrázek, Lenka Vidovičová, Radim Miketa, Aleš Videnský a Jan Střípský.

❖ Pro Bulletin advokacie na místě zaznamenali JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ a JUDr. RADIM MIKETA.

ADVOKÁTI S MÚZOU

Vylézt co nejtěžší cestu

Další osobnost, kterou v našem cyklu „Advokáti s Múzou“ představujeme, teplický advokát Mgr. MUDr. Jaroslav Maršík (*24. 9. 1971) osobitě naplňuje ideál starých Řeků o harmonicky a všestranně rozvinutém člověku. Do tenat Kalliopé, Múzy epického básnictví, byl totiž lapen prostřednictvím své dlouholeté lásky, kterou je lezení po skalách. Vše přitom začalo „zcela nevinně“ v roce 2000, kdy začal psát na internetový server www.lezec.cz krátké příspěvky o svých zážitcích při zdolávání skal v sousedním Sasku. Z nich se pak vloni před Vánocemi, po několikaměsíční spolupráci s fotografem Pavlem Žofkou, narodila kniha „Lezení v Sasku“.

• Jak jste se dostal k horolezectví?

Otec lezl po skalách a já jsem chodil lézt od šesti let, ale vlastně už jako miminko mě tahali rodiče po skalách. Bylo to ještě za předchozího režimu, hranice byly zavřené, všechno to nejzajímavější bylo za nepřístupnou oponou, a tak jsme jezdili lézt hlavně do nedalekého Saska.

• Lezení se vám líbilo odmalicka?

S nadšením jsem začal lézt tak od patnácti let. Do té doby jsem se toho jen účastnil. Ne, že by mě lezení nebavilo, ale ten vlastní „tah na bránu“ jsem neměl. Kolem patnácti let mě to ale chytlo tak, že jsem začal lézt na prvním konci lana, což je ten nebezpečnější způsob, a od té doby mě to už neopustilo.

• Napsal jste knížku o lezení v Sasku, ale co třeba Himaláje, Mount Everest...

Horolezectví je široký pojem, který má spoustu kategorií. Podobně jako atletika není jenom běh, tak i horolezectví není jenom dobývání vysokých hor. Je to i lezení obtížných cest v horách. To je disciplína, které si já osobně cením nejvíce, i když ji neprovozuji, protože je to finančně i časově náročné, a člověk při tom nemůže vykonávat advokacii. A pak je to lezení po skalách, které jsou, dejme tomu, jenom na jednu délku lana dlouhé, takže cesta může mít jenom deset, patnáct, dvacet metrů. A to je to, co mně nejvíce zajímá a co zajímá řadu lidí na celém světě - sportovní lezení, kde jde hlavně o to, vylézt pokud možno co nejtěžší cestu, najít co možná nejhladší skálu a překonat ji. A potom existuje ještě úplně nejextrémnější lezení, při němž se dělají úplně nejtěžší pohyby, a tím je lezení jenom po nízkých balva-

nech. Lezci tak překonávají největší obtíže a přitom nejsou celou dobu více než půl metru na zemi. I mému chápání se vymyká, co ti nejlepší dokážou se svým tělem, jak jsou silní, čeho se dokážou zachytit.

- **Lezete na vrcholové úrovni?**

Úroveň, na které já lezu, by byla vrcholová tak v první polovině osmdesátých let, ale od té doby poskočila obtížnost neuvěřitelným způsobem kupředu. V mé věkové kategorii se držím lehce nad průměrem. Pokud jde o lezení v Sasku, to je složitější. Samotné Sasko příliš nepřitahuje sportovní lezce, protože tam existují určitá tradiční pravidla a nesmí se tam lézt s magnéziem. To je bílý prášek používaný například i gymnasty, který snižuje potivost a tření a na celém světě i u nás jej sportovní lezci užívají. U nás to dělají přesto, že je to zakázáno, což v Čechách nebývá na překážku. Zato Němci, když mají něco zakázáno, tak to nedělají. Já v Sasku zákaz respektuji, protože jsem tam návštěvník. Ten zákaz, jehož zastáncem nejsem, ale vede k tomu, že řada dobrých lezců do Saska nejedí, takže tam mám z Čechů za posledních deset let nejtěžší přeledené cesty já. Ne proto, že bych byl nejlepší, ale protože tam nikdo jiný nejede za extrém.

- **Máte syna a dceru, vy sám jste lezl odmalicka, pokračují i vaše děti v rodinné tradici?**

Ano, ale nechávám je, aby si k tomu případně našly cestu samy. Já totiž ani úplně přesně nevím, jestli chci, aby to dělaly. Děti do toho skutečně nenutím, jestli je to

bude bavit, nebo nebude, to nevím. Pravda je, že řada dětí v jejich věku leze výborně, rodiče je k tomu vedou nebo je to baví samo, ale víte, jak to je. Když rodič v něčem vyniká, tak si děti hledají uplatnění jinde. Dobře vím, kolik chvil strachu a nebezpečí jsem si musel prožít a těžko bych se srovnával s tím, že totéž budou prožívat moje děti. Dodnes málo chápu, jak se můj otec vyrovnával s rizikem, v němž jsem se často nacházel.

- **Takže moje představa, že každý víkend seberete děti a hurá do skal, není správná?**

Lezení je sobecký sport. Nemůžete jej dělat kolektivně. Vždy potřebujete někoho, aby vás jistil, na kom jste závislá, ale ten sportovní prožitek je čistě váš. Je to sobecké, protože je to na úkor rodiny, na úkor mnoha jiných věcí. Dojem z lezení se mi tím kazí. Na druhou stranu si zase říkám, že i díky lezení jsem jaký jsem a za mnohé mu vděčím. Všechno, co nám něco dává, nám současně něco bere. Při přípravě knihy - při tom neustálém ježdění, psaní a fotografování jsem ale poprvé měl pocit, že všechny ty roky ve skalách mají nějaký smysl, jiný než jen mé prchavé uspokojení. Vylezením na skálu nikomu nepomůžete, jen sbíráte zážitky, a jakmile toho dosáhnete, když vylezete něco, co jste si vytyčila, tak z toho máte chvilku radost, ale pak okamžitě směřujete k nějakému dalšímu cíli. Proto se celou knížkou vine otázka: „Proč to vlastně děláme?“ A odpověď zní: „Protože je to fajn.“ A pravdou je, že když nemohu delší dobu lézt, objevují se u mě typické abstinční příznaky a je se mnou k nevydržení.

- **Za jak dlouho u vás abstinční příznaky nastupují?**

Potřebuji být ve skalách každý víkend. Snažím se jezdit pouze jeden den a druhý den být s rodinou. Ideální je dostat se jednou v týdnu na delší odpoledne do skal a pak jeden den o víkendu. Bohužel často zůstává jen u přání.

Lezení mě strašně baví, ale nedokázalo by mi naplnit celý život. Už jsem udělal zkušenost, že když se mi podaří vyšetřit volno a být deset dnů ve skalách, tak mi v závěru chybí práce. Práce hlavou, nějaká intelektuální činnost, a advokacie mi proto připadá jako vynikající doplněk k lezení. Proto doporučuji všem lezcům advokacii a všem advokátům lezení. S trochou nadsázky samozřejmě.

- **Co vám dává lezení po skalách?**

Všechno. Je to radost, je to uspokojení. Je to prostor, kde se člověk ocitá v jiném světě. Umožňuje mi ověřit si, že něco dokážu. V Sasku je úžasná krajina, ve skalách je neskutečně krásně. Když tam jste, byť na jediný den, tak si připadáte jako v ráji. Někde při výslechu na policii vám ten kontrast přináší určitý nadhled. Víte, že nejsou jen nepříjemnosti, a to samo o sobě stačí. Kdyby kvůli ničemu jinému, tak kvůli tomu to za to stojí. A samozřejmě jde o sport. Chodit jen do přírody by mě tolik nebavilo. Líbí se mi dosahování hranic, a dnes už, vzhledem k věku, i jejich udržování.

• Už kombinace advokáta s lezcem není úplně obvyklá a vy jste navíc ještě MUDr. Jak se stalo, že jste vystudoval hned dvě obtížné vysoké školy?

Maturoval jsem ještě v posledním roce předchozího režimu a i když jsem už tenkrát lehce pomýšlel na právnickou fakultu, z různých důvodů jsem ji vyloučil. Zvolil jsem lékařskou fakultu. Když jsem se na konci medicíny rozhodoval, že bych konečně mohl zkusit ještě práva, řekl jsem si, o nic nejde, jednu školu mám, práva bych dělat chtěl, zkusil jsem to, a ono to vyšlo.

• Specializujete se díky této neobvyklé oborové kombinaci, se kterou se může pochlubit snad už jen ministr vnitra Ivan Langer, na zdravotní právo?

Mně se líbí pojem „luční advokát“, který se v Bulletinu advokacie občas objevuje. Já si pod tím představuji všechny advokáty, kteří jsou mimo Prahu a Brno a kteří se žijí běžnou všeobecnou právní praxí. Já jsem advokátem v Teplicích, v okresním městě, a to vám neumožňuje se výlučně specializovat na jeden obor. Pokud se chcete specializovat, musíte skončit nutně v Praze nebo případně v Brně. Takže na specializaci jsem vždy pomýšlel, ale nikdy jsem o to neusiloval, protože z Teplic odejít nechci. Souvisí to samozřejmě s lezením, s tím, že tu mám rodinu a ani nejsem moc přítelem myšlenky, že je vždy třeba za každou cenu někam odjet. Přesto jsem se ale nějakým řízením osudu dostal k tomu, že poskytuji právní služby jiné stavovské organizaci. Tato práce začala ukrajovat značnou část mého času, a chtě nechtě jsem najednou zjistil, že se specializuji.

• Před lety jste začal psát na webovou stránku svých přátel a nakonec je z toho knížka. Myslíte si, že kdyby nebyl internet, že byste zasedl ke psacímu stroji a začal psát?

Těžko. Já jsem mnoho let psal na internet, aniž bych pomyslel na nějakou knihu. Ten web byl úžasný v tom, že ho dělali moji kamarádi a já jsem na něj začal psát s tím, že bych chtěl zpopularizovat Sasko. To byla moje základní motivace. Jenže mně se potom zalíbilo samotné psaní. A vlastní knížka se zrodila až z ohlednutí za tím, kolik jsem toho už udělal. Začaly se množit hlasy, jak by bylo pěkné texty vydat. Ani já sám jsem si ale nemyslel, že se nám podaří udělat takovou knihu. Vznikla přitom na základě řady náhod, nikdo ji neplánoval, a to se mi na ní líbí. Já si myslel, že když má někdo nějaký nápad na knihu, tak obchází nakladatelství a stále někoho přesvědčuje a žadoní. S naší knihou

to bylo jinak. Vybral jsem si nakladatelství, poslal jeden e-mail, sjednal schůzku a bylo vše domluveno. Měl jsem texty, nějaké fotografie z vlastního archivu, a představu o podobě knížky. Chtěl jsem pro knížku nové fotografie a chtěl jsem, aby je zhotovil jeden člověk, aby měly jednotnou koncepci. O fotografovi Pavlu Žofkovi jsem už něco věděl, znal jsem jeho práce z kalendářů a časopisů. Zavolaal jsem mu, a byla to také otázka jednoho telefonátu. Ačkoliv jsme se do té doby nikdy neviděli, vysvětlil jsem mu, o co mi jde, on na to kývl a pustili jsme se do fotografování.

• **A psát něco jiného, povídky, pohádky, vás nikdy nenapadlo?**

Napadlo, jedna z posledních kapitol v mé knížce je dokonce taková horolezecká pohádka. Neříkám, že bych to nechtěl zkusit, ale netroufám si. Bojím se, že nebudu schopen zvládnout příběh, a také mě trochu svazuje pocit, že se vydává skutečně velmi mnoho knih. Píše kdekdo, a tím spíše váhám, jestli se vůbec do něčeho takového pouštět. Kdežto zde jsem měl skutečně nevyužitý prostor. Cítil jsem, že je o čem psát a pro koho psát a že by to mohlo být zajímavé.

• **Budete ve psaní o lezení po skalách pokračovat?**

Chci o Sasku psát dál, protože cítím, že je o to zájem. Myslím si, že zatím stále ještě dokáží najít téma, ale nemyslím na to, že by z toho měla vzniknout kniha „Lezení v Sasku 2“. Mám nějaké nápady na případnou knížku o lezení, ale ta by se určitě netýkala Saska. Ale to je zatím „úplně tajné.“

• **Vidíte nějaké spojitosti mezi lezením po skalách a advokací? Není možné využít u obou, na pohled tak vzdálených činností, třeba podobný typ myšlení?**

Každý člověk přemýšlí trochu jinak a já nemohu vyloučit, že k lezení přistupuji podobně jako ke všemu ostatnímu, a tedy i k advokacii. Pravda je, že lezení je hodně o přemýšlení. Často visíte ve stěně, která je hladká, a pohyby jsou překvapivě často ne o hrubé síle, ale o chytrém nápadu. Někdy hodinu přemýšlíte, a pak vám

makrotrná vysoká škola
Brno International Business School (B.I.B.S., a.s.)
britské vysokokvalifikační studijní programy

MANAŽERSKÉ ODPOLEDNE
využijte volnou dobu Manažerského odpoledne a setkejte se s námi.
Více na www.bibs.cz nebo 545 213 429.

LLM

program je zaměřen na Obchodní právo České republiky v kontextu EU;
obdržíte britský vysokoškolský diplom a titul LLM prestižní Nottingham Trent University;
výuka probíhá v českém jazyce víkendovou formou s dlouhodobě stanoveným rozvrhem;
získáte konzistentní pohled na problematiku obchodního práva ČR v kontextu EU a společných pravidel Evropské unie a rozšíříte si znalosti navazujících právnických disciplín;
studujte v Brně nebo Praze.

STUDUJTE LLM
Přijímáme přihlášky pro studium v akademickém roce 2008/2009 ke studiu v Brně a Praze.
Přihlášky zasílejte elektronicky přes www.bibs.cz nebo na adresu naší společnosti.
Více na 545 570 111

MOŽNOST STUDIA UNIKÁTNÍHO MAGISTERSKÉHO PROGRAMU MASTER OF SCIENCE (MSc) V OBLASTI PRÁVO A EKONOMIKA

B.I.B.S., a.s., Lidická 81, 602 00 Brno, tel.: 545 570 111, info@bibs.cz, www.bibs.cz
Pošlete SMS s Vaší e-mailovou adresou a kódem „LLM305“ na 776 656 399 a obdržíte informace.

dojde, jak jednoduše lze překážku překonat. Jste překvapená, jak je klíč ke zdánlivě složitému pohybu snadný. A u advokacie je to podobné. Alespoň mám ten pocit.

✦ Ivana Cihlářová

✦ Foto Pavel Žofka a Vladislav Nehasil

inzerce

Pozvánka na odborné semináře

INSOLVENČNÍ ZÁKON – PRVNÍ ZKUŠENOSTI

v. s. 28394

LEKTORKA: JUDr. Hana HRSTKOVÁ
soudkyně Krajského soudu v Brně se specializací v úpadkovém právu
KDY: středa 9. dubna 2008, zahájení v 9 hodin (9 – 14.30 h)
KDE: BRNO, HOTEL SLOVAN, Lidická ulice 23, přednáškový sál
KURZOVNÉ: 1.900,- Kč (v ceně je zahrnuta 19% DPH, káva, oběd)

VADY PRÁVNÍCH ÚKONŮ

v. s. 28274

LEKTOR: prof. JUDr. Josef FIALA, CSc., Právnická fakulta MU v Brně
KDY: středa 23. dubna 2008, zahájení v 9 hodin (9 – 14.30 h)
KDE: BRNO, HOTEL CONTINENTAL, Kounicova 6, sál v mezipatře
KURZOVNÉ: 1.900,- Kč (v ceně je zahrnuta 19% DPH, káva, oběd)

Uzávěrka přihlášek vždy 5 pracovních dnů před akcí. Závaznou přihlášku zašlete na adresu: TSM, spol. s r.o., Dukelská 117/12, 682 01 Vyškov nebo e-mail: tsm@tsmvyskov.cz
Tel.: 517 333 699, fax: 517 330 545. Kurzovné lze hradit převodem na účet vedený u KB Brno venkov č.ú. 248743641/0100, pod uvedeným v.s. info: www.tsmvyskov.cz

Předseda ČAK pokřtil novou knihu

Aleše Pejchala a Ireny Válové

Řada známých osobností z justice i z mediální sféry zamířila **30. ledna 2008** večer na pražský Strahov. Právě nádherný barokní Filozofický sál Strahovské knihovny si totiž pro křest své společné knihy **Základní slova** vybrali známý pražský advokát **Aleš Pejchal** a novinářka, bývalá předsedkyně Syndikátu novinářů **Irena Válová**. Ta před dvěma lety „infiltrovala“ do světa justice jako mluvčí pražského vrchního státního zastupitelství.

Režii večera měl v rukou zkušený televizní a rozhlasový moderátor **Vladimír Kroc** (na snímku vlevo s **Vladimírem Pejchalovou Grunwaldovou**, která se ujala funkce tlumočnice do angličtiny). Mezi téměř stovkou hostů, jež Kroc úvodem uvítal, byl i místopředseda vlády pro evropské záležitosti **Alexandr Vondra**, pro svůj „povinný výtisk“ si přišel ředitel Národní knihovny **Vlastimil Ježek**; nejvíce známých tváří však patřilo světu justice. Asi nejdelší cestu, až z Brna, urazili nejvyšší státní zástupkyně **Renata Vesecká** a místopředseda Nejvyššího soudu **Pavel Kučera**, naopak pohodlnou procházkou z nedalekého Hradu dorazil na Strahov ředitel odboru legislativy a práva Kanceláře prezidenta republiky **Jan Bárta**.

Co nejvíc pozorných čtenářů popřáli nové knížce oba její odborní kmoťři (a „nejvyšší šéfové“ obou autorů) – předseda České advokátní komory **Vladimír Jirousek** a pražský vrchní státní zástupce **Vladimír Rampula**, za „laiky“ ji přivítal redaktor deníku Právo **Jiří Vavroň**.

Na podpis se stála dlouhá fronta, která se vinula přes polovinu sousedního velkého Theologického sálu, kam se autoři raději uchýlili. Pro autogram si přišla i předsedkyně Okresního soudu pro Prahu-východ **Martina Kasiková** či předseda pražského vrchního soudu **Vladimír Stibořík** (na vedlejším snímku zcela vlevo, naopak zcela vpravo vydavatel knihy **Aleš Čeněk**). Recenzi čtete na straně 49.

❖ Ivana Cihlářová
❖ Foto Petr Stříbrný

Má cesta do Lidic

Dne 16. 11. 2007 navštívil obec Lidice **Dr. Gerhard Baatz**, advokát z města Torgau v Sasku, v doprovodu JUDr. Petra Poledníka, místopředsedy České advokátní komory, s darem více než dvou set růží pro lidický Růžový sad. Růže zasadil Dr. Gerhard Baatz na shromáždění několika desítek občanů obce Lidice za přítomnosti zástupců obce a ředitele Památníku v Lidicích.

V růžovém sadu roste na třiadvacet a půl tisíce keřů růží ve dvou stovkách odrůd, jejich počet se každoročně zvyšuje díky dárcům, kteří chtějí uctít památku zavražděných lidických obyvatel.

Dr. Gerhard Baatz dále věnoval lidickým dětem finanční příspěvek pro místní mateřskou školu.

Dr. Gerhard Baatz se narodil v roce 1935. V posledních dnech války zemřel jeho otec jako válečný zajatec v bývalé Jugoslávii. Po absolvování základní školy se učil a následně pak vyučil zahradníkem, pak studoval střední školu a poté Právnickou fakultu na univerzitě v Halle. Jeho žena Marie se narodila v blízkosti Plzně v roce 1936, její matka byla Češka a otec Němec. V roce 1946 byla spolu s rodiči vysídlena a odsunuta do východního Německa. V roce 1956 Dr. Gerhard Baatz navštívil Prahu jako člen studentské delegace Právnické fakulty Uni-

verzity v Halle, sešel se s příbuznými své ženy, žijícími v Praze a v Plzni, a v zásadě poprvé si všiml, že na domech v Praze jsou pamětní desky lidí, kteří padli v době druhé světové války, a proto se začal o tematiku druhé světové války více zajímat. V rámci této činnosti se seznámil s lidickým případem a přemýšlel o tom, jaký výraz by měl dát své myšlence, že podobné hrůzy se nesmějí opakovat. Dozvěděl se, že se jménem Lidice je spojován tzv. Růžový sad a s ohledem na skutečnost, že se sám vyučil zahradníkem, se rozhodl, že do tohoto sadu daruje sám další odrůdy růží. Proto 5. 7. 2007 navštívil Památník v Lidicích, kde se dozvěděl vše o osudu Lidic, včetně toho, že v jemu tak blízkém městě, kde získal vysokoškolské vzdělání, se narodil zastupující říšský protektor Reinhard Heydrich, který lidickou akci inicioval. Neváhal a rozhodl se, že daruje do lidického sadu další růže a že navíc věnuje lidické mateřské škole finanční dar. Jeho čin jistě nelze hodnotit jinak než jako čin šlechetný, který zasluhuje pozornosti a který přispívá k porozumění mezi národy v Evropě.

❖ JUDr. PETR POLEDNÍK, advokát v Brně a místopředseda představenstva ČAK

Na snímku zprava Dr. Gerhard Baatz, Ing. Hana Pokorná, zástupkyně starosty obce Lidice, JUDr. Petr Poledník.

Když (ne)čtu o právu

□ Listoval jsem v knížce „Jak napsat dobrý scénář – základy scenáristiky“ (autor Syd Field, přeložil Lukáš Houdek, v roce 2007 vydalo nakladatelství Rybka Publishers, předmluva Alice Nellis). Na str. 47 se tam píše, že filmový scénář má svému hrdinovi vytvářet překážky při uspokojení určité jeho potřeby a tak „vyklenout napínavou dramatickou linii“. Nad úvahou o filmovém scénáři jsem si uvědomil dvoji úlohu práva: Někdy ho využíváme k tomu, abychom druhým kladli překážky, a jindy nám „paragrafy“ pomáhají odstraňovat zábrany nastavené nám pomocí jiných paragrafů. Autor zmíněné knížky uvádí zároveň plastický příklad – hrdina filmu si pronajme od svého kamaráda byt v New Yorku. Když dorazí na místo, zjistí, že v bytě stále ještě pobývá kamarádova bývalá spolubydlící se svou malou dcerou. Hrdina „se chce do bytu nastěhovat, ale žena odmítá odejít – tvrdí, že byt je její, a mít něco ve své moci, jak říká, je přece devět desetin práva.“ Zajímavá formulace, což? Právní konflikty však spíše výjimečně skončí podle představ scenáristy. V zmíněném filmu se hrdina s hrdinkou hádali o byt tak dlouho, až se do sebe zamilovali a vzali se.

□ Občas se ptám sám sebe (a jsem tázán i jinými), proč jsem nestudoval například psychologii nebo sociologii. Takové obory mne vždycky zajímaly, někdy až příliš. Jednou jsem si u pískoviště tak soustředěně četl dílo o dětské duši, až se mi potomek svěřený mému doзору fyzicky vzdálil od svých kyblíčků. Kdo by se však mému zaujetí divil, když se například dočítám: „V některých případech dochází k odchylce od normy tak často, že místo toho, aby lidé žili podle norem, žijí s nimi či vedle nich. Normy vytvářejí iluzi stability, zatímco si všichni dělají, co chtějí. Hlavní charakteristikou lidstva je skutečně sociální život, který se řídí určitými pravidly, avšak porušování těchto pravidel je rovněž nejstarší lidskou zábavou.“ (Robert F. Murphy: Úvod do kulturní a sociální psychologie, přeložila Hana Červinková, Sociologické nakladatelství, Praha 1998, str. 33.) Tutéž myšlenku vyjadřuje aforistické rčení, podle kterého v demokracii je dovoleno vše, co není zakázáno; v diktatuře je zakázáno vše, co není výslovně dovoleno; v zemi méně modelové bývá fakticky dovoleno i to, co je zakázáno. Mimochodem, dnes chápou, proč jsou někteří lidé proti Evropské unii. Připravila nás o rozšířený druh zábavy a vzrušení. Když dnes putujeme členskými státy, postrádáme příležitost páchat celní podvůdky.

□ Čítám si v knížkách o tom, jak se provozuje věda. Z práce spíše popularizační povahy jsem se dozvěděl, že časopis „Smyslové a motorické schopnosti“ uveřejnil v roce 1986 článek nazvaný „Vliv přítomnosti pozorovatele na mytí rukou“. Titulek by mohl znít i takto: „Myli by si lidé ruce častěji, kdyby věděli, že je někdo sleduje?“ Článek tvrdil, že ženy si na toaletě myjí ruce jen tehdy, pokud kolem se-

be mají společnost; jsou-li o samotě, ani je to nenapadne. Tvrzení vycházelo z průzkumu provedeného na půdě velké soukromé univerzity ležící na západě USA. (Snad na univerzitních toaletách, a nikoliv „na půdě“, pane překladateli?) V první fázi experimentu se pozorovatelka pohybovala v chodbičce před toaletami, takže ji všechny ženy vycházející z kabinek musely vidět. Z dvaceti odcházejících si osmnáct umylo ruce. Ve druhé fázi se pozorovatelka sama ukryla v jedné kabině označené cedulí „mimo provoz“ a zvedla nohy, aby nebylo vidět, že uvnitř někdo je. Toaletu tentokrát použilo devatenáct žen, ale ruce si umyly pouze tři z nich.“ (Jay Ingram: Věda pro všední den, přeložil Ivan Ryčovský, Albatros, Praha 2003, s. 99.)

Připouštím, že uvedený výzkum může být považován za ne zcela etický (znamená zásah do práva na soukromí) i málo estetický (připomeňme si ovšem, že v televizním seriálu o advokátce Ally McBeallové byly „kabinky“ významným hybatelem děje) a také nereprezentativní i nespravedlivý vůči ženám (chtěl bych se vsadit, že na pánských toaletách by se dospělo ke stejným závěrům). Autorovi však asi dáme za pravdu, když dále píše: Studie napovídá, že tlak okolí je mnohem důležitější pobídkou k dodržování hygieny než starost o vlastní zdraví. (Většina lidí, s nimiž jsem o tom mluvil, nebyla výsledky průzkumu ani v nejmenším překvapena, ale jedním dechem trvala na tom, že oni si ruce myjí.)

Myšlenka má obecnější dosah. Úvaha druhu „co by si lidé o mně pomysleli“ mnohdy rozhoduje o tom, zda se chováme v souladu nebo v rozporu s právem. Například na „piráty silnic“, které trvaleji neovlivnil bodový systém trestů, by možná víc platila „satirická sankce“ – taková, kterou prý s úspěchem použili v Izraeli. Na billboardech kolem silnic se cestující veřejnost dozvídala o výsledcích vědeckého výzkumu. Tvrdilo se tam, že muži, kteří nedodržují předepsanou rychlost jízdy, trpí sexuální poruchou označovanou jako ejaculatio praecox. Nabízí se otázka, zda šlo o skutečné vědecké zjištění, nebo výmysl, který měl sloužit ke chvályhodnému záměru. Jednalo by se pak o šíření poplašné zprávy, o klamavou reklamu či o reklamu „šokující“, na niž se u „social advertising“ nahlíží dost shovívavě?

□ S nepochybným reklamním přeháněním jsem se setkal kdysi v oxfordském knihkupectví, když jsem prohlížel knižní obálky. Zaujaly mne na nich mimo jiné charakteristiky literárních tvůrců. O spoluautorovi popularizačního díla „Zdravý sex (příručka k přežití)“ se například pravilo, že „ví o sexu vše, kromě toho, jak uspokojit vlastní manželku“ a že jeho cílem je „zvyšovat lidské znalosti a své bankovní konto“. Jak anglické, jak právně bezpečné a jaký rozdíl od mnohých našich autorů. Ti se zhusta snaží získat čtenářský zájem o své publikace tím, že agresivně útočí na jiné.

✿ prof. PETR HAJN

ZAVÁDĚT BOŽÍ ZÁKONY... TADY U NÁS? NEMÁTE
HOREČKU?

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že...

- další životní osudy dlouholetého tajemníka Advokátní komory v Čechách Evžena Tarabrina po únoru 1948 již nebyly spjaty s advokacií? Tarabrin, jemuž byla ruština mateřštinou, byl např. členem kolektivu překladatelů, který přeložil pro edici Nový právní řád vydavatelství Orbis tehdy zásadní spis A. V. Venědiktova Státní socialistické vlastnictví (Praha 1950). O obsahu knihy profesora leningradské univerzity Venědiktova si lze učinit obrázek již z textu na obálce o tom, že „k stanovení obecné definice vlastnického práva užívá A. V. Venědiktov s vyčerpávající úplností výroků klasiků marxismu-leninismu o vlastnictví“, či z redakční informace, že Venědiktovo dílo bylo v SSSR významnáno v r. 1949 Stalinovou cenou.

- advokátním koncipientem byl i sociálnědemokratický a posléze prvorepublikový komunistický politik Bohumír Šmeral? Třebíčský rodák Šmeral (1880-1941) se na rozdíl od bratra Theodora Šmerala nestal advokátem. Od r. 1899 působil v redakci Práva lidu, v letech 1915 až 1917 byl jeho šéfredaktorem. Od sociální demokracie přešel Šmeral do komunistické strany. Byl i poslancem a traduje se, že „ježto povinnosti poslaneckých nekonal a zdržoval se v Moskvě, odňaty mu diety“. Šmeral mj. přeložil do češtiny Engelsův spis Původ rodiny, soukromého vlastnictví a státu či Kautského Původ křesťanství. Bohumír Šmeral zemřel v Moskvě, kam se uchýlil v listopadu 1938 a kde spolupracoval s Gottwaldovým vedením KSČ.

✦ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel	
Karel Čermák: Leitartikel, diesmal von Feuilletonist	3
Aktuelles	
Runder Tisch über die Justizreform bei der Tschechischen Rechtsanwaltskammer Ivana Cihlářová	4
Stipendium für junge Teilnehmer des IBA Kongresses in Buenos Aires	7
Die Rechte des Kindes werden immer noch stiefmütterlich behandelt. Ein Gespräch mit Mgr. Monika Simůnková über den Rechtshilfenotruf der Stiftung Unser Kind Iva Chaloupková	9
Aus Rechtstheorie und Praxis	
Artikel	
Zusammenfassung	14
Rechtswidrige Abhörung eines Rechtsanwalts Pavel Vantuch	15
Rechtsmittel bei verschleppten Gerichtsverfahren Eva Hubálková	25
Ein drittes Mal über die Ungültigkeit eines Vertrages über die Übertragung einer Immobilie durch den Verpflichteten während der Zwangsvollstreckung Marek Andrášek	30
Die Entstehung einer Vertragsbeziehung und die ungerechtfertigte Bereicherung aus dem Blickwinkel der Form des Rechtsgeschäfts Karel Marek	31
Die Ahndung des Fahrens unter Alkoholeinfluss oder unter Einfluss anderer Suchtmittel gem. des Ordnungswidrigkeitengesetzes Jan Zúbek	34
Aus der Rechtsprechung	
Die Auslegung von Rechtsnormen. Haftanrechnung für Zwecke der Überführung des Verurteilten in eine andere Art von Haftanstalt	40
Gebührenabrechnung für eine Beratungsunterredung des Verteidigers mit dem Mandanten	41
Anerkennungsurteil – Die Fiktion der Anspruchserkennung	42
Die Verjährung des Rechts auf Rückerstattung von Gerichtsgebühren	42
Aus der Rechtsprechung des EuGH	43
Aus der Fachliteratur	
Das Arbeitsgesetzbuch, Durchführungsvorschriften der Regierung und weitere zusammenhängende Vorschriften mit Kommentar zum 1. 1. 2008	47
Arbeitsrecht	47
Das Urhebergesetz. Ein Kommentar	48
Grundlegende Worte	49
Aus der Rechtsanwaltschaft	
Kolumne von Karel Čermák	
Von andauerndem Wachstum zum haltbaren Rückgang und zum unaufhaltbaren Fall	52
Aus der tschechischen Anwaltschaft	
Die Regionen stellen sich vor: Ostböhmen Milan Jelinek	53
Aus der Sitzung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha	56
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	57
Die Versicherung des Tagessatzes bei durch Krankheit oder Unfall verursachter Arbeitsunfähigkeit für selbständig erwerbstätige Personen (OSVČ) – Mitglieder der Rechtsanwaltskammer	58
Verlauf und Ergebnisse der Rechtsanwaltsprüfungen, der Anerkennungsprüfungen und der Eignungsprüfungen im II. Halbjahr 2007	59
Aus Europa	
Das neu-alte Lugano-Abkommen Lenka Eisenbruková	61
Die Konferenz der befreundeten und benachbarten Rechtsanwaltskammern in Verona Petr Mrázek	62
Informationen und Interessantes	
Was Sie wissen sollten	
Die Siegerarbeit der Kategorie Talent des Jahres des Wettbewerbs Jurist des Jahres 2007 Petr Opluštil	66
Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltskonzipienten in den Ausbildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	72
Věra Hartmannová: Nicht nur wir machen Fehler	74
Seminare der Vereinigung tschechischer Juristen	74
8. Internationale Konferenz im Bereich des Rechts der Zusammenarbeit Marie Brožová, Eva Vaňková	75
Die juristischen Winterspiele Daniela Kovářová	77
Aus der juristischen Gesellschaft	
Rechtsanwälte mit Muse. Gespräch mit MUDr. Jaroslav Maršík Ivana Cihlářová	78
Der Präsident der Tschechischen Rechtsanwaltskammer hat das neue Buch von Aleš Pejchal und Irena Válová getauft ivac	82
Mein Weg nach Lidice Petr Poledník	83
Zum Schluss	
Wenn ich (nicht) über das Recht lese Petr Hajn	84
Zeichnung von Lubomír Lichý	85
Wussten Sie, dass.... Stanislav Balík	85
Inhaltsverzeichnis	86
Zusammenfassung/Summary	87
Table of Contents	88

Pavel Vantuch: Rechtswidrige Abhörung eines Rechtsanwalts

Der Rechtsanwalt hat die ihm durch das Gesetz auferlegte Verpflichtung, Schweigepflicht über alle Tatsachen zu wahren, über die er im Zusammenhang mit der Gewährung von Rechtsdienstleistungen Kenntnis erlangt hat. Obwohl die Abhörung der Kommunikation des Rechtsanwalts mit seinem Mandanten nicht erlaubt ist, zeigt es sich, dass es hierzu in der Praxis dennoch kommt. Sehr bedeutend ist deshalb in diesem Zusammenhang der Beschluss des Verfassungsgerichts II. ÚS 789/2006, in dem das Verfassungsgericht aufgeführt hat, dass die Abhörung eines Rechtsanwalts ausgeschlossen ist, weil sie gesetzeswidrig ist. Der Autor führt im Hinblick auf den Tenor und den wichtigsten Teil der Gründe des Beschlusses auf, dass die Vertraulichkeit der Gespräche zwischen dem Beschuldigten und dem Verteidiger ebenso geschützt sein muss wie die Gespräche zwischen dem Rechtsanwalt und seinem Klienten. De lege ferenda schlägt er vor, dass der zitierte Beschluss in der Bestimmung des § 88 Abs. 1, Satz 2 und 3 der Strafprozessordnung seinen Niederschlag findet.

Eva Hubálková: Rechtsmittel bei verschleppten Gerichtsverfahren

Der Artikel beschäftigt sich mit der Problematik von verschleppten Gerichtsverfahren im Lichte der Rechtsprechung des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte ("EGMR") und der existierenden Rechtsmittel, die die einzelnen Mitgliedsstaaten der Europäischen Union allmählich in ihre Rechtsordnungen einführen. Der Artikel beschäftigt sich vor allem mit dem neuen Rechtsmittel, dass durch die Novellierung des Gesetzes Nr. 82/1998 Smlg. über die Haftung für den bei der Ausübung öffentlicher Gewalt durch eine Entscheidung oder durch einen fehlerhaften Amtsvorgang verursachten Schaden, das am 27. April 2006 in Rechtssetz sich mit der Ansicht des EGMR über die Effektivität dieses Rechtsmittels auseinandersetzt. Der Artikel beinhaltet auch eine Vergleichsstudie über die Rechtssysteme in einigen Mitgliedsstaaten des Europarats hinsichtlich der Existenz von Rechtsmitteln im Bezug auf Verschleppungen in Gerichtsverfahren.

Marek Andrášek: Ein drittes Mal über die Ungültigkeit eines Vertrages über die Übertragung einer Immobilie durch den Verpflichteten während der Zwangsvollstreckung

Der Artikel ist eine Reaktion auf die im Bulletin vorab veröffentlichten Artikel von Luboš Chalupa und Petr Baudyš über die Gültigkeit von Verträgen über die Übertragung einer Immobilie, die von dem Verpflichteten nach der Zustellung des Beschlusses über die Anordnung der Zwangsvollstreckung abgeschlossen wurden. L. Chalupa vertritt die Ansicht, dass ein solcher Vertrag absolut unwirksam ist, P. Baudyš ist im Gegenteil der Meinung, dass der Vertrag wirksam ist und dass auf seiner Grundlage während der Zeit, in der die Zwangsvollstreckung verläuft, lediglich das Eigentumsrecht nicht ins Grundbuch eingetragen werden kann. Der Autor ist auf Grund der im Artikel behandelten Entscheidung des Höchsten Gerichts der Tschechischen Republik der Meinung von L. Chalupa, dass ein solcher Vertrag absolut unwirksam ist, denn es handelt sich um ein Rechtsgeschäft, durch welches der Verpflichtete mit seinem Vermögen im Sinne des § 44 Abs. 7 der Zwangsvollstreckungsordnung verfährt.

Karel Marek: Die Entstehung einer Vertragsbeziehung und die ungerechtfertigte Bereicherung aus dem Blickwinkel der Form des Rechtsgeschäfts

Der Artikel beschäftigt sich mit der Beziehung der Anwendung des § 455 Abs. 1 des Bürgerlichen Gesetzbuches im Verhältnis zum § 457 des Bürgerlichen Gesetzbuches und dem § 451 des Bürgerlichen Gesetzbuches. Der Beitrag bemüht sich gleichzeitig die Frage zu beantworten, ob beim Vorgehen gem. der Bestimmung des § 275 Abs. 4 des Handelsgesetzbuches eine schriftliche Vertragsschließung möglich ist. Diese Frage wird verneint.

Jan Zúbek: Die Ahndung des Fahrens unter Alkoholeinfluss oder unter Einfluss anderer Suchtmittel gem. des Ordnungswidrigkeitengesetzes

Der Autor beschäftigt sich in seinem Beitrag vor allem mit der derzeitigen Regelung ausgesuchter Ordnungswidrigkeitstatbestände gem. der Bestimmung des § 22 des Ordnungswidrigkeitengesetzes, die die Konsumierung von Alkohol und die Einnahme von anderen Suchtmitteln bei Fahrzeugführern beim Betrieb von Kraftfahrzeugen auf Verkehrsstraßen regeln. Außer einigen einleitenden Anmerkungen zu den grundsätzlichen Änderungen der im Artikel behandelten rechtlichen Regelung (der entsprechenden Novellierung im Jahre 2006), die insbesondere bei der Verhängung von Sanktionen für die Ordnungswidrigkeit ins Gewicht fallen, werden im weiteren Teil des Beitrags einige mögliche Mängel beschrieben, die zum einen bei der Anrechnung der Zeit der Einbehaltung des Führerscheins bis zum Zeitpunkt des Tätigkeitsverbotes auftauchen, und zum anderen in der Fassung der Rechtsregelung liegen. Der Autor hat auch Erwägungen über den Inhalt des rechtlichen Schlüsselbegriffes dieses Themas nicht außer Acht gelassen, und zwar des Begriffs "der die Fahrtüchtigkeit ausschließende Zustand" und gleichzeitig über die Art und Weise seiner Auslegung bei der Entscheidungsfindung der Organe öffentlicher Gewalt. Einen Teil der Erwägungen des Autors stellt auch der Zusammenhang zwischen der derzeitigen Fassung der korrespondierenden Ordnungswidrigkeit und der Regelung des Strafgesetzbuches und der Entscheidungstätigkeit der im Strafverfahren tätigen Organe dar, als entscheidender Zusammenhang bei der Lösung der gegebenen Problematik.

Pavel Vantuch: Illegal wiretapping of lawyers

Every lawyer is legally obliged to observe the duty of confidentiality of all facts he learned of in connection with the provision of legal services. Although wiretapping of communications between the lawyer and his client is prohibited, it appears that this occurs in practice. Hence award II ÚS 789/2006 is significant in which the Constitutional Court stated that wiretapping of lawyers is excluded because it is illegal. The author further to the judgement and fundamental grounds for the award states that the confidentiality of calls between the accused and his defence counsel must be protected just as calls between the lawyer and client. Therefore de lege ferenda proposes the incorporation of the cited award in the provision of § 88 (1) of the second and third sentence of the Criminal Procedure Code.

Eva Hubálková: Remedies with regard to delays in judicial proceedings

The article deals with the problem of delays in judi-

cial proceedings in the light of the case-law of the European Court of Human Rights ("ESLP") and existing legal remedies which are gradually being introduced by individual states of the Council of Europe into their rules of law. It particularly focuses on the new remedy introduced into the Czech legal system by an amendment of Act No. 82/1998 Coll., on Indemnity for damage caused during the execution of public power by a decision or incorrect official procedure effective as of 27 April 2006 and examines the opinion of the ESLP on the effectiveness of this remedy. The article also outlines the comparative study of the legal systems of some member states of the Council of Europe as far as the existence is concerned of remedies in relation to delays in judicial proceedings.

Marek Andrášek: For the third time on the nullity of a real estate transfer contract concluded by the obligated party during seizure of property

The article is a response to an article by Luboš Chalupa and Petr Baudyš published earlier in the Bulletin on the validity of contracts on the transfer of real estate after delivery of the seizure order. L. Chalupa is of the opinion that such a contract is totally null and void. On the contrary, P. Baudyš believes that it is valid and that it is only not possible on its basis and for the duration of the seizure to enter property right into the real estate cadastre. In the article the author examines a case decided by the Czech Supreme Court and is of the opinion of L. Chalupa that such a contract is totally null and void for this is a judicial act by which the obligated party handles his property in accordance with § 44 (7) of the Seizure Procedure Code.

Karel Marek: Establishment of a contract and unjustified enrichment with respect to the form of the act in law

The article deals with the relationship of the application of § 455 (1) of the Civil Code in relation to § 457 of the Civil Code and § 451 of the Civil Code. The article also attempts to answer the question whether it is possible to conclude contracts using the procedure in accordance with the provision of § 275 (4) of the Commercial Code. His answer to this question is no.

Jan Zúbek: Fines for driving under the influence of alcohol or other addictive substances according to the Misdemeanours Act

The author in his article deals above all with the present modification of selected facts of the cases of offences under the provision of § 22 of the Misdemeanours Act regulating the consumption of alcoholic beverages and use of other addictive substances by drivers when driving on ground communications. Besides several initial remarks concerning fundamental changes in the article of the examined legislation (concerning the amendment of 2006), which are found particularly when handling sanctions for an offence, some possible faults are described in the next part of the article found when including the time the driver's licence is retained to such time when banned from driving and in the wording of the regulating legislation. The author also considered the contents of the key legal concept of this topic being the "state excluding aptitude" and also the manner of its interpretation during decision making by authorities of public power. Part of the author's thoughts on the matter is also the context of the existing wording of the corresponding offence in line with the amendment to the Criminal Code and the decision-making of bodies participating in criminal proceedings as a fundamental link in resolving this issue.

Leading Article	
Karel Čermák: Editorial – this time from the columnist.....	3
News	
Round table on the reform of the judiciary on the ground of the Czech Bar Association Ivana Cihlářová.....	4
Scholarships for young participants of the IBA Congress in Buenos Aires	7
Children's rights are still in their infant stage. With Monika Šimůnková on the Legal Aid Line of the "Our Child" Foundation Iva Chaloupková	9
Legal Theory and Practice	
Articles	
Summary	14
Illegal wiretapping of lawyers Pavel Vantuch	15
Remedies with regard to delays in judicial proceedings Eva Hubálková.....	25
For the third time on the nullity of a real estate transfer contract concluded by the obligated party during seizure of property Marek Andrášek.....	30
Establishment of a contract and unjustified enrichment with respect to the form of the act in law Karel Marek	31
Fines for driving under the influence of alcohol or other addictive substances according to the Misdemeanours Act Jan Zúbek	34
Case Law	
Interpretation of legal norms. Including the imprisonment served for the purpose of transferring a convicted person to a different kind of prison.	40
Billing the fee for advice given by the defence counsel to his client	41
Judgment for admission – the fiction of the recognition of a claim	42
Lapse of the right to the reimbursement of a judicial fee	42
European Court of Justice case-law.....	43
Professional Literature	
The Labour Code, the implementing government decree and further applicable regulations with commentary as of 1 January 2008	47
Labour law	47
Copyright Act. Commentary.....	48
Principal words.....	49
Legal Profession	
Karel Čermák's Column	
From continuous growth to sustainable decline and to unsustainable fall	52
Czech Legal Profession	
Regions presented: East Bohemia Milan Jelinek	53
Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha	56
Disciplinary practice Jan Syka	57
Insurance of daily allowance during work incapacity caused by sickness or injury for self-employed persons – members of the Czech Bar Association	58
Progress and results of the Bar examination, equivalency examination and aptitude test for the second half of 2007	59
Europe	
Old-New Lugano Convention Lenka Eisenbruková	61
Conference of associated and neighbouring bars in Verona Petr Mrázek	62
Information and Points of Interest	
You should know	
Winning paper in the Talent of the Year of the Lawyer of 2007 Competition Petr Opluštil	66
Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association	72
Věra Hartmannová: We are not the only ones who make mistakes	74
Seminars of the Association of Czech Lawyers	74
8th International Conference on Cooperation Law Marie Brožová, Eva Vaňková	75
Winter Judicial Games Daniela Kovářová.....	77
Legal Community	
Lawyers with the Muse. Interview with Dr. Jaroslav Maršík Ivana Cihlářová.....	78
The President of the Czech Bar Association christens a new book by Aleš Pejchal and Irena Válová ivac	82
My journey to Lidice Petr Poledník	83
Finally	
When I do (not) read about the law Petr Hajn	84
Drawing by Lubomír Lichý	85
Do you know that... Stanislav Balík	85
Inhaltsverzeichnis	86
Zusammenfassung/Summary	87
Table of Contents	88